

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/15-09/60

URBROJ: 65-15-02

Zagreb, 6. srpnja 2015.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2014. godinu***, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora, sukladno odredbi članka 34. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 79/09 i 80/13), dostavila Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, aktom od 6. srpnja 2015. godine.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

CROATIAN COMPETITION AGENCY

Klasa: 034-08/2014-02/002
Urbroj: 580-08/105-2014-003
Zagreb, 06. srpnja 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Prilijeno: 06-07-2015		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/15-09/60	65	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.
580-15-01	3	CD

HRVATSKI SABOR
n/r g. predsjednika Hrvatskoga sabora
Trg sv. Marka br. 6-7
10 000 Zagreb

Predmet: Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2014. godinu - dostavlja se

Poštovani gospodine predsjedniče Hrvatskoga sabora,

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Agencija) temeljem članka 34. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013) podnosi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o radu Agencije za proteklu kalendarsku godinu.

Stoga Vam u privitku dostavljamo Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2014. godinu te Vas molimo da predmetno izvješće uvrstite u dnevni red sjednice Hrvatskoga sabora.

U privitku Vam sukladno članku 12. točki 5. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 78/2011 i 106/2012 i 130/13), dostavljamo i Izjavu o fiskalnoj odgovornosti i popunjeni Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za obveznike utvrđene u registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika za proračunsku godinu 2014., uz napomenu da se Mišljenje unutarnjih revizora ne prilaže s obzirom da Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja nije obveznica uspostave unutarnje revizije prema kriterijima iz članka 2. i 3. Pravilnika o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna (Narodne novine, broj 96/13).

S poštovanjem,

Predsjednik Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerovac, mas

Privitci:

- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2014. godinu u pisanom formatu
- Sažetak Godišnjeg izvješća o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2014. godinu u pisanom formatu
- Izjava o fiskalnoj odgovornosti za proračunsku godinu 2014.
- Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za proračunsku godinu 2014.
- svi prethodno navedeni dokumenti u elektronskom formatu na jednom CD mediju (*Word dokument i PDF format*)

REPUBLIKA HRVATSKA

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Godišnje izvješće

o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

za 2014. godinu

Zagreb, srpanj 2015.godine

Sadržaj:

Uvodne napomene	5
Ključna obilježja rada AZTN-a u 2014. godini	7
Odluke Agencije u 2014. godini / Statistika AZTN-a	23
Provedba propisa o zaštiti tržišnog natjecanja	25
Pravni okvir	25
Zabranjeni sporazumi između poduzetnika	29
Kontrola koncentracija poduzetnika	41
Zlouporebe vladajućeg položaja	59
Politika izricanja upravno kaznenih mjera AZTN-a	74
Sudska kontrola	75
Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja	79
Međunarodna suradnja	97
Državne potpore	105
Pravni okvir	105
Promjena nadležnosti za državne potpore u Republici Hrvatskoj	106
Poslovi Agencije u državnim potporama u razdoblju od 1. siječnja do 24. travnja 2014. godine ...	107
Mišljenja na prijedloge programa državnih potpora	109
Mišljenje na prijedlog pojedinačne državne potpore	112
Mišljenja na propise koji se odnose na državne potpore	113
Agencija – unutarnje ustrojstvo i financiranje	118
Financiranje	118
Proračun Agencije	118
Rashodi za zaposlene (31)	120
Materijalni rashodi (32)	121
Financijski rashodi (34)	121
Unutarnje ustrojstvo	123
Shematski prikaz unutarnje organizacije AZTN-a	125
Zaposleni u AZTN-u	125
Edukacija zaposlenika	126
Zaključak	128
PRILOG I. Odluke agencije iz 2014. godine objavljene na internetskoj stranici AZTN-a	131

Uvodne napomene

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu i: Agencija ili AZTN) je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja¹, Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 vezano uz primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije² te Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika³.

Agencija je osnovana Odlukom Hrvatskog sabora od 20. rujna 1995. godine. Već je prvim Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja⁴ iz 1995. godine, u članku 28. regulirana obveza osnivanja agencije kao neovisne pravne osobe koja će obavljati poslove u području zaštite tržišnog natjecanja. Agencija je započela s radom početkom 1997. godine, a do tada je njezine poslove obavljalo Ministarstvo gospodarstva, sukladno članku 43. ZZTN-a iz 1995. godine.

Unutarnje ustrojstvo i način poslovanja, opći akti Agencije i druga pitanja značajna za rad Agencije uređena su Statutom Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja koji je potvrdio Hrvatski sabor⁵.

Sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske. Plaće radnika Agencije uređene su Zakonom o plaćama u javnim službama⁶, dok su nazivi radnih mjesta i koeficijenti složenosti poslova radnih mjesta u Agenciji uređeni Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama⁷.

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu i: Vijeće) je tijelo koje upravlja radom Agencije, a sastoji se od pet članova. Riječ je tijelu koje kolektivno odlučuje u

¹ Zakonodavni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj predstavlja Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br.79/2009 i 80/2013, dalje u tekstu i: ZZTN) te provedbeni propisi doneseni temeljem toga zakona

² Ugovor o funkcioniranju Europske unije (SL C 115 od 9. 5. 2008.; u daljnjem tekstu: UFEU)

³ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (Tekst značajan za EGP) (SL L 1, 4. 1. 2003., str. 1-25; u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003) i Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (tekst značajan za EGP) (SL L 24, 29.1.2004. str. 1. – 22.; u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004)

⁴ Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, (Narodne novine, br. 48/95)

⁵ Odluke o potvrđivanju Statuta i Izmjena i dopuna Statuta Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja od strane Hrvatskog sabora objavljene su u Narodnim novinama, br.22/2011 i 74/2014.godine

⁶ Zakon o plaćama u javnim službama, (Narodne novine, br. 27/2001)

⁷ Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama (Narodne novine, br. 25/2013, 72/13, 151/13, 09/14, 40/14, 51/14, 77/14, 83/14 Ispravak, 87/14, 120/14, 147/14, 151/14, 11/15, 32/15 i 38/15)

predmetima zaštite tržišnog natjecanja. Predsjednik Vijeća kao osoba koja zastupa i predstavlja Agenciju, odgovara i za zakonitost njezinih odluka. Odluke se donose na sjednicama Vijeća. Za meritorno donošenje odluka na sjednici Vijeća mora uvijek biti nazočan predsjednik Vijeća ili njegov zamjenik i još najmanje dva člana Vijeća. Odluke se donose većinom glasova nazočnih, a pri glasovanju nitko ne može biti suzdržan. Predsjednika i ostala četiri člana Vijeća imenuje i razrješava dužnosti Hrvatski sabor na mandat od pet godina, a na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Uvjeti za imenovanje i trajanje mandata te za razrješanje predsjednika i članova Vijeća, kao i djelokrug rada Vijeća te način donošenja odluka, uređeni su Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja⁸.

S obzirom na zakonsku obvezu podnošenja Hrvatskom saboru izvješća o radu za proteklu kalendarsku godinu⁹, Agencija je ovaj dokument pripremila kako bi političku, gospodarsku i stručnu javnost informirala o svojim aktivnostima u 2014. godini te time osigurala transparentnost svoga rada te ujedno dodatno doprinijela afirmaciji tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj.

⁸ Članci 27. do 31. ZZTN-a

⁹ Članak 34. ZZTN-a

Ključna obilježja rada AZTN-a u 2014. godini

Aktivnosti Agencije u 2014. godini u potpunosti su bile u skladu sa strateškim ciljevima određenima u Programu rada Agencije za razdoblje od 2014. do 2016. godine¹⁰, kojima je osnovna svrha maksimiziranje učinaka djelovanja AZTN-a na dobrobit poduzetnika, a posebno potrošača u Republici Hrvatskoj.

To smatramo osobito važnim s obzirom na činjenicu da su se negativni gospodarski trendovi odrazili i na smanjenje proračuna ove institucije. U takvim okolnostima posebno je važno da Agencija kao pravna osoba s javnim ovlastima svoje aktivnosti te raspolaganje dodijeljenim proračunskim sredstvima obavlja s osobitom pažnjom. Uz to, važno je da upravo subjekti koji oblikuju gospodarsku politiku razumiju koristi od zaštite tržišnog natjecanja koje proizlaze iz odluka vezanih uz izvršnu ulogu AZTN-a odnosno postupke utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, ali i koristi koje proizlaze iz njezine druge važne uloge – one koja se odnosi na aktivno promicanje tržišnog natjecanja, primjerice, u obliku mišljenja, kako na nacрте prijedloga, tako i važeće zakone i druge propise.

AZTN je krovna i opća regulatorna agencija u Republici Hrvatskoj, a obveza postojanja AZTN-a kao neovisnog tijela potvrđena je i tijekom procesa usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije¹¹.

Treba navesti kako u Hrvatskoj djeluje nekoliko posebnih tijela s javnim ovlastima koja su zadužena za regulaciju i nadzor tržišta u djelatnostima koje se smatraju djelatnostima od općeg ekonomskog interesa. To su one djelatnosti koje su osobito bitne za svakodnevni život građana i trajno poslovanje poduzetnika, pa im i država posvećuje posebnu pozornost¹².

¹⁰ Program rada Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za razdoblje 2014.-2016.; dostupan na mrežnim stranicama Agencije http://www.aztn.hr/uploads/documents/o_nama/programi_rada/Program_rada_AZTN_2014-2016.pdf

¹¹ Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u 2001. godini nije bilo potrebe za izričitim reguliranjem obveze osnivanja neovisnog tijela u području zaštite tržišnog natjecanja, s obzirom da je takvo tijelo već postojalo, no upravo po uzoru na takvo rješenje SSP je u članku 70. Republiku Hrvatsku obvezao na primjenu pravila o tržišnom natjecanju u širem smislu, što je uključivalo i kontrolu državnih potpora. Sukladno obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Agencija je kontinuirano radila na usklađivanju zakonodavstva, i njegovoj djelotvornoj primjeni, iz područja zaštite tržišnog natjecanja i kontrole državnih potpora, što je činilo osnovu za daljnji tijek pridruživanja Europskoj uniji, odnosno otvaranje pregovora 2005. godine i njihovo zatvaranje šest godina kasnije

¹² Preuzeto iz Petrović, Siniša: „Pojam i uloga neovisnih regulatora“, Pravo u gospodarstvu (1330-5476) 47 (2008), 3; 462-489.

Međutim, AZTN je jedino regulatorno tijelo nadležno za sve djelatnosti, za razliku od sektorskih regulatora, kao što su primjerice, HANFA, HAKOM, HERA čije osnivanje je pratio trend liberalizacije određenih djelatnosti (primjerice, financijske usluge, telekomunikacijske djelatnosti, poštanske usluge, isporuka energije, i sl.) i koji djeluju „ex ante“ isključivo na pojedinim tržištima za koje su nadležni temeljem posebnih propisa. AZTN djeluje „ex post“ na postupanja poduzetnika na svim tržištima neovisno o tome postoji li sektorski regulator ili ne. Drugim riječima, AZTN djeluje i na tržištima na kojima postoje sektorski regulatori i unatoč postojećoj sektorskoj regulaciji vodi postupke utvrđivanja i narušavanja tržišnog natjecanja protiv poduzetnika koji djeluju na tim tržištima, ako su postupanja tih poduzetnika protivna propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Upravo zbog činjenice da je AZTN opći i krovni regulator neophodno je i nadalje osigurati njegovu neovisnost i samostalnost kako bi se osigurala njegova puna nepristranost i kako bi bio imun od političkog utjecaja, ali i od utjecaja pojedinih (velikih) poduzetnika, a za ostvarenje toga važno je da djelatnici AZTN-a raspolažu i stalno unapređuju opća i specijalistička znanja, a kroz provedbu politike tržišnog natjecanja da istovremeno povećavaju iskustvena znanja.

Provedbena statistika AZTN-a za 2014. godinu potvrđuje da je upravo u protekloj godini do punog izražaja došla svrha postojanja i rada Agencije. S obzirom na broj riješenih predmeta u kojima su utvrđene povrede ZZTN-a i, posljedično, izrečene upravno-kaznene mjere, vrlo izraženim aktivnostima Agencije u području kontrole dopuštenosti koncentracija, provedenim istraživanjima tržišta, intenzivnim promicanjem tržišnog natjecanja te postupkom koji je rezultirao prihvaćanjem mjera i obveza predloženih od strane poduzetnika kojima se uklanjaju štetni učinci na tržišno natjecanje bez potrebe utvrđivanja povrede ZZTN-a i bez sankcija za poduzetnike, 2014. godina doista predstavlja kvalitativni skok u radu Agencije, ali i u stvarnoj, mjerljivoj koristi njezina djelovanja za potrošače i poduzetnike u Republici Hrvatskoj.

Konkretno, zahvaljujući djelovanju Agencije u proteklom izvještajnom razdoblju utvrđeno je nekoliko zabranjenih horizontalnih sporazuma između konkurenata (kartela) te nekoliko zabranjenih vertikalnih sporazuma između poduzetnika koji nisu međusobni konkurenti (primjerice proizvođači/dobavljači/trgovci), a riječ je o sporazumima o minimalnim cijenama koji su dobavljačima i potrošačima izravno ograničavali mogućnost cjenovnog natjecanja odnosno izbora temeljem cjenovnog kriterija.

Djelovanjem Agencije je u 2014. godini, nakon godinu dana nezakonito uspostavljenog monopola, ponovno za sve poduzetnike otvoreno lokalno tržište vodoopskrbe. Također, mjerama za neutralizaciju mogućih negativnih učinaka dviju uvjetno dopuštenih koncentracija u sektorima maloprodaje i pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga, veoma složenim strukturnim mjerama i mjerama praćenja

postupanja poduzetnika, Agencija je uspjela očuvati kompetitivne strukture tih mjerodavnih tržišta, uz istovremeno ostvarivanje koristi za potrošače.

Nadalje, pozitivni učinci postignuti su i putem angažmana Agencije u provođenju veoma zahtjevnih i složenih sektorskih istraživanja i njihovom kombiniranju s konkretnim postupcima koji su na temelju tih istraživanja pokrenuti.

Tako je, primjerice, u izvještajnom razdoblju Agencija pokretanjem postupka protiv *Hrvatskog udruženja osiguravatelja i osiguravateljskih društava* izravno doprinijela padu cijena i stvarnoj liberalizaciji tržišta obveznog osiguranja motornih vozila¹³. Tako je na razini 2014. godine u odnosu na godinu ranije (2013.) došlo do značajnog pada zaračunate bruto premije obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti od čak 590 milijuna kuna, uz rast broja polica osiguranja od 1,6 posto te zadržavanje postojećih i ulazak novih konkurenata na to tržište¹⁴. Time je zadržana i povećana razina kompetitivnosti tog tržišta, uz izražene pozitivne učinke na krajnje potrošače i gospodarstvo u cjelini.

Važno je napomenuti i da je temeljem rješenja o utvrđenim povredama propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, Agencija u 2014. godini izrekla ukupno 5.012.600,00 kuna upravno-kaznenih mjera¹⁵ koje čine izravni prihod državnog proračuna. Od ukupnog iznosa izrečenih upravno-kaznenih mjera u 2014. godini, u proračun je uplaćeno 1.600.986,30 kuna.

Naime, upravno-kaznene mjere uplaćuju se po izvršnosti rješenja Agencije ukoliko nije uložena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana plaćanja¹⁶.

Naime, upravo je tijekom 2014. godine taj alat Agencije u provođenju propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u potpunosti zaživio te je započelo ustanovljavanje prakse utvrđivanja i izricanja upravno-kaznenih mjera. Stoga je ovdje važno naglasiti kako je prvenstvena svrha sankcija odvratanje poduzetnika od kršenja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja odnosno ukazivanje poduzetnicima da se kršenje propisa o zaštiti tržišnog natjecanja „ne isplati“. Riječ je, dakle, istovremeno i o posebnoj prevenciji u smislu odvratanja već sankcioniranih poduzetnika od potencijalnih budućih kršenja tih

¹³ Pitanje je, međutim, bi li gotovo šest godina nakon zakonski uvedene liberalizacije i deregulacije, došlo do novog početka da u međuvremenu Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja nije protiv HUO-a i 12 osiguravatelja pokrenula postupak radi utvrđivanja je li njihovo (dotadašnje) ponašanje na tržištu značilo narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenih sporazuma; „Liberalizacija tržišta obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti-hrvatsko iskustvo“, prof.dr.sc.Marijan Čurković, Zbornik radova SorS 2014.; Sarajevo, 2014. godine

¹⁴ Izvor: Tržište osiguranja u RH za prosinac 2014., Hrvatski ured za osiguranje, <http://www.huo.hr/hrv/statisticka-izvjesca/18/>

¹⁵ Članci 60. do 66. ZZTN-a (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013); Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, (Narodne novine, br. 129/2010)

¹⁶ Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, članak 70., st. 2 ZZTN-a

propisa, ali i o općoj prevenciji, odnosno o odvraćanju svih ostalih poduzetnika od njihovog kršenja.

Za ilustraciju, ukupan iznos kazni koje su na globalnoj razini izrekli tržišni regulatori u 2014. godini¹⁷ i to samo za utvrđene horizontalne sporazume (kartele) je bio 5,4 milijarde USD odnosno 31 posto više nego u 2013. godini koja se do tada smatrala rekordnom godinom kada je riječ o izricanju sankcija poduzetnicima za povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u svijetu.

Također, važno je istaknuti kako je 2014. godina (15. studeni 2013. - 15. studeni 2014.) bila i prva puna godina mandata novog saziva Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu Mladen Cerovac, mag. iur., predsjednik Vijeća, Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednika Vijeća te mr. sc. Ljiljana Pavlic, mr. sc. Tatjana Peroković i Denis Matić, dipl. iur. - članovi Vijeća¹⁸.

Riječ je tijelu koje kolektivno odlučuje u predmetima zaštite tržišnog natjecanja. Predsjednik Vijeća kao osoba koja zastupa i predstavlja Agenciju, odgovara i za zakonitost njezinih odluka. Odluke se donose na sjednicama Vijeća. Za meritorno donošenje odluka na sjednici Vijeća mora uvijek biti nazočan predsjednik Vijeća ili njegov zamjenik i još najmanje dva člana Vijeća. Odluke se donose većinom glasova nazočnih, a pri glasovanju nitko ne može biti suzdržan.

U 2014. godini je Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja održalo 54 sjednice na kojima su donesene sve odluke Agencije.

Imajući, pak, na umu neke naglaske iz prošlogodišnje rasprave u Hrvatskom saboru o Godišnjem izvješću o radu AZTN-a za 2013. godinu¹⁹, iz koje se moglo zaključiti kako se nadležnosti Agencije, iako vrlo precizno utvrđene Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, u javnosti, pa i onoj političkoj, tumače suviše ekstenzivno i izvan okvira zakona, smatrali smo pragmatičnim, kako bi se izbjegli bilo kakvi nesporazumi oko nadležnosti ove Agencije, na temelju transkripta s prošlogodišnje rasprave u Hrvatskom saboru, navesti područja za koje Agencija, kao uostalom ni takva tijela u EU i državama članicama s razvijenim pravom tržišnog natjecanja, nema ovlasti niti se u njih smije miješati. Tako Agencija nema ovlasti, primjerice, izravno regulirati cijene proizvoda i usluga, nadzirati uvoz roba u RH, kontrolirati kvalitetu proizvoda, kontrolirati rokove i uvjete plaćanja između poduzetnika, kontrolirati plaćanja poreza i doprinosa poduzetnika te nadzirati plasman i pozicioniranje hrvatskih proizvoda u distribucijskim lancima u inozemstvu.

¹⁷ Global Cartel Enforcement – 2014 Year in Review, Allen&Overy, 2015., www.allenoverly.com i http://www.presscut.hr/Web%20sharing%20ZON/01-2015/13-01-2015/Poslovni%20dnevnik/Presscut_15368317.pdf

¹⁸ Odluka o imenovanju predsjednika i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, od 15. studenog 2013. godine (Narodne novine, br. 139/2013).

¹⁹ <http://www.sabor.hr/godisnje-izvjesce-o-radu-agencije-za-zastitu-trzis>

U okviru svojih zakonskih ovlasti, pak, Agencija je djelovanje u protekloj izvještajnoj godini usmjerila upravo na one poremećaje na tržištu koji potrošačima i poduzetnicima nanose najveću i izravnu štetu: kartelne dogovore i druga teška ograničenja tržišnog natjecanja vezana, primjerice, uz ograničenje slobodnog nadmetanja cijenama roba i usluga, dogovore o formiranju cijena, razmjenu poslovno osjetljivih informacija te dogovore o minimalnim ili fiksnim cijenama između poduzetnika ili unutar njihovih udruženja.

U tom smislu, Agencija je u 2014. godini utvrdila postojanje nekoliko zabranjenih horizontalnih sporazuma između poduzetnika (kartela), kao i nekoliko zabranjenih vertikalnih sporazuma. Zabranjeni horizontalni sporazumi utvrđeni su na *tržištu pružanja usluga privatne tjelesne zaštite*²⁰, *tržištu najma nautičkih vezova*²¹ te *tržištu pružanja ortodontskih usluga*²². U slučaju *kartela marina* i *kartela zaštitara* Agencija u izvještajnoj 2014. godini provela sve radnje u postupku sukladno ZZTN-u, odnosno donijela je Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku na koje su stranke mogle Agenciji dati primjedbe i predložiti dokaze, održala usmenu raspravu, donijela Obavijest o konačno utvrđenim činjenicama u postupku u kojem je utvrdila postojanje i trajanje zabranjenih kartela te održala glavnu raspravu na kojoj su stranke mogle iznositi svoju obranu vezano uz postupak utvrđivanja uvjeta za utvrđivanje i izricanje upravno-kaznenih mjera zbog sklapanja zabranjenih horizontalnih sporazuma -kartela. Rješenja kojima su okončani predmetni postupci donesena su početkom 2015. godine. Ukupno izrečene sankcije u oba predmeta iznose 7,6 milijuna kuna.

Upravo je činjenica da su sudionici zabranjenog sporazuma u dva slučaja bila i udruženja poduzetnika koja su aktivno sudjelovala u povredama propisa o zaštiti tržišnog natjecanja - u slučaju zabranjenog sporazuma *ortodonata* riječ je bila o odluci samog udruženja, a u slučaju zabranjenog sporazuma *marina* se, pod okriljem strukovnog Udruženja, odvijala sporna razmjena strateških informacija koja je u pravu tržišnog natjecanja zabranjena.

Udruženja poduzetnika imaju legitimno pravo štititi interese svojih članova, no njihovo djelovanje ne smije biti usmjereno na sudjelovanje u sklapanju i provođenju sporazuma koji nisu u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Štoviše, upravo strukovna udruženja poduzetnika imaju posebnu zadaću i odgovornost, među ostalim, i upoznati i educirati svoje članove o prisilnim propisima RH. Obveza je udruženja poduzetnika upozoriti članice kako se razmjena strateških informacija koje se odnose na cijene,

²⁰ Rješenje AZTN-a protiv Sokol Marić d.o.o., Zagreb, Securitas Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o. Zagreb, Klemm Sigurnost d.o.o. Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Sesvete, V Grupa d.o.o., Zagreb i Aresenal-Ivezić d.o.o., Varaždin, Klasa: UP/I 034-03/14-01/002 od 17. ožujka 2015. godine, objavljeno u Narodnim novinama, br.58/2015 i na mrežnim stranicama Agencije

²¹ Rješenje AZTN-a protiv Hrvatske gospodarske komore i 9 članova Udruženja nautičkog turizma (marina), Klasa: UP/034-03/2013-01/047, od 17. ožujka 2015. godine, objavljeno u Narodnim novinama br.58/215 i na mrežnim stranicama Agencije

²² Rješenje AZTN-a protiv Hrvatsko društvo ortodonata; Klasa: UP/I 034-03/13-01/034 od 12. lipnja 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 81/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

količine, troškove proizvodnje, liste kupaca i slično, smatra teškim ograničenjem tržišnog natjecanja koje je *per se* zabranjeno te da su za takve povrede zapriječeni i najviši iznosi upravno-kaznenih mjera.

U predmetu koji je vodila protiv *zaštitara* tj. poduzetnika koji djeluju *na tržištu pružanja usluga privatne tjelesne zaštite* Agencija je, pak, utvrdila kako su poduzetnici, dogovorom o minimalnoj cijeni usluga, umjesto uobičajenog tržišnog ponašanja i prihvaćanja rizika konkurencije, izabrali dogovor koji eliminira međusobni konkurentski pritisak na štetu učinkovitog tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, i posljedično, na štetu potrošača odnosno korisnika njihovih usluga. Svojom nazočnošću na sastanku i pristankom na raspravu i zaključke o minimalnim cijenama njihovih usluga, umjesto da se od nje izričito ograde odnosno napuste sastanak, poduzetnici su prešutno odobrili zabranjeni sporazum i time počinili tešku povredu ZZTN-a.

Istodobno, temeljem saznanja iz *sektorskog istraživanja tržišta distribucije i maloprodaje* u Republici Hrvatskoj koje redovito provodi na godišnjoj osnovi, Agencija je detektirala i tijekom 2013. godine pokrenula postupke utvrđivanja postojanja zabranjenih vertikalnih sporazuma sklopljenih između pojedinih proizvođača (dobavljača) i trgovaca na malo mješovitom robom i to u odnosu na nekoliko značajnih kategorija roba: konditorske proizvode, vina, meso i prerađevine od mesa, kruh, brašno, pivo te šećer. Ti su postupci rezultirali rješenjima koja su donesena u 2014. godini.²³

Tim je rješenjima utvrđeno postojanje zabranjenih vertikalnih sporazuma kojima su proizvođači/dobavljači ugovarali minimalne cijene svojih proizvoda ispod kojih trgovački lanci te proizvode nisu smjeli prodavati krajnjim kupcima, odnosno potrošačima (engl.: *resale price maintenance*). Ugovaranje fiksnih ili minimalnih cijena u pravilu se smatra teškim ograničenjem tržišnog natjecanja i zabranjeno je, neovisno o veličini tržišnog udjela sudionika sporazuma i neovisno o tome jesu li takve ugovorne odredbe stvarno primjenjivane. Ovo iz razloga što se takvim ugovornim odredbama trgovcu onemogućava slobodno formiranje cijena u skladu s njegovom poslovnom politikom što je protivno interesima krajnjeg kupca odnosno potrošača. Agencija je takve odredbe ugovore utvrdila zabranjenim i ništetnim sporazumima, a sudionicima tih sporazuma izrekla upravno-kaznene mjere u ukupnom iznosu nešto višem od 5 milijuna kuna.

²³ Rješenje Agencije u predmetu AZTN protiv Dukata d.d. i Konzuma d.d.; Klasa UP/I 034-03/2013-01/015 od 30. srpnja 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 106/2014 i na mrežnim stranicama Agencije Rješenje u predmetu AZTN protiv Kutjeva d.d. i KTC d.d., Klasa UP/I 034-03/2013-01/017 od 30. srpnja 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 106/2014 i na mrežnim stranicama Agencije Rješenje u predmetu AZTN protiv Carlsberg Croatia d.o.o. i KTC d.d.; Klasa UP/I 034-03/2013-01/018 od 23. listopada 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 142/2014 i na mrežnim stranicama Agencije Rješenje u predmetu AZTN protiv Kraš d.d., Zagreb i Narodni trgovački lanac d.o.o., Sesvete; Klasa: UP/I 034-03/13-01/016, od 3. prosinca 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 7/2015 i na mrežnim stranicama Agencije

Stvaranjem konzistentne politike sankcioniranja kršenja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja koju je predsjednik Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja najavio kao jedan od prioriteta na početku svog mandata krajem 2013. godine i posljedičnim izricanjem upravno-kaznenih mjera u značajnijim novčanim iznosima koje je uslijedilo u 2014. godini, Agencija je u vrlo kratkom roku postigla značajan preventivni učinak. Naime, Agencija ima saznanja da je nakon izricanja upravno-kaznenih mjera zbog sklapanja zabranjenih sporazuma između proizvođača/dobavljača i kupaca/trgovaca, velik broj poduzetnika na svim tržištima užurbano započeo analizirati usklađenost svojih sporazuma s propisima o tržišnom natjecanju.

Nenajavljene pretrage poslovnih i drugih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, pečaćenje i privremeno oduzimanje predmeta²⁴ su jedan od ključnih alata tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u otkrivanju kartelnih sporazuma. Iako je prema Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja mogućnost provođenje nenajavljenih pretraga uvedena još 2003. godine, Agencija taj alat nije mogla koristiti jer za takve pretrage nije bila dovoljno tehnički opremljena. Riječ je o nedostatku opreme i posebnih programa za digitalnu forenziku. Imenovanjem novog predsjednika i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja krajem 2013. godine, nabava opreme i posebnih programa za digitalnu forenziku utvrđena je prioritetom za daljnji učinkoviti rad Agencije. Pokrenuta je inicijativa za nabavu suvremene opreme za digitalnu forenziku. Ministarstvo financija odmah je prepoznalo problem i pokazalo razumijevanje te odobrilo sredstva za nabavku potrebne forenzične opreme.

Istodobno, ekipiranje i opremanje Agencije suvremenom digitalnom forenzičkom opremom te intenzivna i sustavna edukacija svojih eksperata u području digitalne forenzike na specijaliziranim seminarima i radionicama u organizaciji Europske komisije i sve intenzivnija provedba nenajavljenih pretraga, omogućilo je Agenciji organizaciji prve regionalne konferencije o IT forenzici u postupcima nenajavljenih pretraga koja će se održati u jesen 2015 godine.

Agencija je u 2014. godini započela s intenzivnijim provođenjem nenajavljenih pretraga. Tako je u izvještajnom razdoblju u okviru postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma provela nenajavljene pretrage na *tržištu prodaje motocikala i skutera, pružanja usluga oglašavanja i marketinga te on line prodaje kućanskih aparata*.

Pored ocjena horizontalnih i vertikalnih sporazuma između poduzetnika Agencija je u 2014. godini odlučivala i u predmetima utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu.

Primjerice, upravo zahvaljujući djelovanju Agencije, spriječena je dugotrajnija šteta od zatvaranja lokalnog tržišta vodoopskrbe na području Zagrebačke županije (AZTN

²⁴ Članci 42. do 46. ZZTN-a

protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb²⁵). Agencija je temeljem inicijative poduzetnika koji nije mogao pristupiti tržištu zbog toga što je Vodoopskrba i odvodnja (ViO) u srpnju 2013. godine praktički zatvorila tržište koje je već duže vrijeme bilo potpuno otvoreno za tržišno natjecanje i nastojala s njega isključiti sve svoje konkurente koji su na njemu već djelovali. Agencija je pokrenula postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja koji je rezultirao ponovnom uspostavom tržišnog natjecanja na tržištu pružanja usluge ugradnje internih vodomjera te telemetrijskog očitavanja i raspodjele potrošnje (obračuna) po internim mjerilima na području grada Zagreba, grada Samobora, grada Svete Nedjelje i općine Stupnik.

U tom je postupku primijenjen i institut prihvaćanja mjera, uvjeta i rokova za ponovno uspostavljanje tržišnog natjecanja na tržištu²⁶ (engl. *commitments*), koje je, nakon AZTN-ovog pokretanja postupka i izricanja privremene mjere²⁷, poduzetnik u ranoj fazi postupka samoinicijativno dostavio Agenciji. Cilj je predloženih mjera bio žurna uspostava ranijeg stanja na tržištu i njegovo ponovno otvaranje za alternativne ponuditelje koji su time mogli nastaviti obavljati svoju djelatnost. Time su istovremeno eventualni budući alternativni ponuditelji dobili mogućnost slobodnog pristupa tržištu, a potrošačima odnosno korisnicima usluga ponovno je omogućen slobodan izbor poduzetnika koji će im pružati uslugu.

Samoinicijativnim predlaganjem mjera za ponovno uspostavljanje tržišnog natjecanja, poduzetnik protiv kojeg se vodi postupak izbjeći će utvrđivanje povrede ZZTN-a i izricanje upravno-kaznene mjere (koja se može maksimalno izreći u visini do 10 posto ukupnog prihoda konkretnog poduzetnika) i platiti će samo troškove postupka. Međutim, uvjeti pod kojima Agencija može prihvatiti ponuđene mjere vrlo su strogo definirani Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja. Prvi je uvjet da poduzetnik te mjere predloži u ranoj fazi postupka. Drugi je uvjet da Agencija procijeni da se predloženim mjerama uklanjaju svi negativni učinci na tržišno natjecanje i da se u potpunosti uspostavlja tržišno natjecanje na razini na kojoj je bilo prije pokretanja postupka. Treći je uvjet da Agencija javno objavi mjere koje je poduzetnik protiv kojeg se vodi postupak predložio i da nema negativnih reakcija drugih poduzetnika i trećih na predložene mjere. Tek tada Agencija može prihvatiti predložene mjere i obustaviti postupak. Međutim, u slučaju da se poduzetnik ne pridržava mjera koje je predložio, Agencija će

²⁵ Rješenje Agencije u predmetu AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o, Klasa: UP/I 034-03/2013-01/037 od 28. listopada 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 130/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

²⁶ Članak 49. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, Narodne novine, br. 80/2013; Preuzimanje obveza od strane poduzetnika često je korišten institut u pravu tržišnog natjecanja. U ZZTN je preuzet iz pravne stečevine EU - članka 9. Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1/2003, koji ovlašćuje Europsku komisiju odnosno nacionalno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja da u cilju otklanjanja povreda članka 101. i 102. UFEU odlukom obveže poduzetnika na preuzimanje mjera i uvjeta koje poduzetnik sam predloži, a koje su za ta tijela prihvatljivi te da obustavi daljnje vođenje postupka. U tom slučaju ne utvrđuje se povreda i ne izriču kazne

²⁷ Rješenje Agencije, Klasa: UP/I 034-03/2013-01/037 od 6. ožujka 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 35/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

u posebnom postupku utvrditi tešku povredu ZZTN-a i izreći mu odgovarajuću upravno-kaznenu mjeru.

Na ovaj način Agencija i bez utvrđivanja povrede i izricanja upravno-kaznene mjere poduzetnicima, istovremeno ostvaruje više pozitivnih ciljeva.

Prije svega, time se u vrlo kratkom vremenu uspostavlja efikasno tržišno natjecanje. Također, u velikoj mjeri se smanjuju troškovi, kako za Agenciju i Državni proračun, tako i za poduzetnika protiv kojeg je postupak pokrenut (primjerice, odvjetnički troškovi). Osim toga, trenutno se eliminira mogućnost nastanka štete koje je konkretni poduzetnik svojim ponašanjem na tržištu eventualno mogao uzrokovati drugim poduzetnicima i potrošačima. K tome, institut prihvaćanja mjera uvjeta i rokova za ponovno uspostavljanje tržišnog natjecanja omogućuje Agenciji da svoje ljudske resurse preusmjeri na druge poslove.

Stoga Agencija, sukladno svojoj misiji i obvezi preventivnog djelovanja, a zbog njegove višestruke koristi, uvijek upozorava poduzetnike na mogućnost primjene ovog instituta.

Nadalje, vrlo intenzivnu aktivnost Agencija je u 2014. godini imala u području kontrole koncentracija poduzetnika.

Najznačajniji utjecaj na tržište tijekom 2014. godine, osobito na poduzetnike i krajnje potrošače imale su aktivnosti Agencije vezane uz uspostavu izuzetno složenog i obuhvatnog sustava praćenja provedbe mjera i uvjeta iz rješenja o uvjetnom odobrenju dvije koncentracije sa značajnim utjecajem na hrvatsko tržište. Riječ je o koncentracijama *Agrokor/Mercator*²⁸ i *HT/OT-Optima Telekom*²⁹.

U oba je slučaja riječ o postupcima kontrole koncentracija koji po svojoj složenosti nemaju presedana u sedamnaestogodišnjoj praksi Agencije.

Naime, Agencija je, u ožujku odnosno u travnju 2014. godine, obje spomenute koncentracije proglasila dopuštenima, pod uvjetom provođenja veoma složenih strukturnih mjera odnosno mjera praćenja poslovanja tih poduzetnika predviđenih na dugi rok nakon provedbe koncentracije.

Osnovna svrha tih mjera bila je očuvanje kompetitivne strukture tržišta i interesa potrošača.

²⁸ Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji koncerna Agrokor i Poslovnih sistema Mercator, klasa: UP/I 034-03/2013-02/008 od 24. ožujka 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 56/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

²⁹ Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji kojom *Hrvatski telekom* u postupku predstečajne nagodbe stječe kontrolu nad *Optima Telekomom*, klasa: UP/I 034-03/2013-02/007 od 19. ožujka 2014., objavljeno je u Narodnim novinama, br. 52/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

Za nadzor i redovno izvještavanje Agencije nad provođenjem tih mjera, imenovani su povjerenici. Povjerenici su odobreni od Agencije, a u odnosu na sudionike koncentracija imaju neopozivi mandat.

Nekoliko je aspekata zbog kojih su ta rješenja o uvjetno dopuštenim koncentracijama bila važna za hrvatsko gospodarstvo. Prije svega, oba slučaja potvrđuju trend intenzivnog restrukturiranja i konsolidacije hrvatskog gospodarstva uslijed dugogodišnje gospodarske krize. Naime, i u jednom i u drugom slučaju poduzetnici koji su bili ciljevi preuzimanja bili su u ozbiljnim poslovnim poteškoćama. Štoviše, OT-Optima Telekom je zbog nelikvidnosti i prezaduženosti ušao u postupak predstečajne nagodbe. Obje koncentracije obilježio je i opravdano veliki interes najšire javnosti za postupanje Agencije. Izvršavanje mjera od strane sudionika tih koncentracija koje im je Agencija naložila svojim rješenjima, već je u 2014. godini rezultiralo pozitivnim učincima na tržišno natjecanje na tržištima zahvaćenim tim koncentracijama, na interese potrošača i gospodarstva u cjelini.

Primjerice, pokrenutom strukturnom mjerom dezinvestiranja 96 prodajnih mjesta različitih formata kombinirane mreže Agrokor/Mercator,³⁰ ograničena je tržišna snaga novog gospodarskog entiteta nastalog provedbom koncentracije. Primjerice, do 15. siječnja 2015. godine Agrokor je dezinvestirao 30 od 96 prodajnih mjesta predviđenih rješenjem Agencije. Od toga broja 19 prodajnih mjesta je prodano, a 11 je dano u zakup na pet godina (uz mogućnost produljenja za još pet godina)³¹. Istovremeno je na taj način konkurentima dana prilika da preuzimanjem ponuđenih prodajnih mjesta povećaju svoju prisutnost na tržištu maloprodaje, povećaju svoj tržišni udjel i tako pojačaju konkurentski pritisak na Konzum. Jednako važno je da se mjerama praćenja poslovanja novog gospodarskog entiteta povećala mogućnost širenja ponude konkurencije na policama Konzuma u odnosu na ključne proizvode društava iz sastava koncerna.

S druge strane, pri ocjeni koncentracije HT/OT-Optima Telekom Agencija je prihvatila argumentaciju sudionika koncentracije da je u konkretnom slučaju OT-Optimu potrebno primijeniti tzv. kriterij opadajućeg poslovanja (engl. *failing firm defence*). Argumentacija za primjenu toga kriterija zasnivala se na činjenici da je OT-Optima zbog nelikvidnosti i prezaduženosti ušla u postupak predstečajne nagodbe. Stoga bi u slučaju vrlo izvjesnog izlaska OT-Optime s tržišta, struktura mjerodavnog tržišta bila narušena barem do jednake razine kao i kad do koncentracije ne bi došlo. Međutim, unatoč prihvaćanja toga argumenta, Agencija je s obzirom na bitne značajke toga tržišta (visoka tehnološka složenost tržišta uz relativno mali broj tržišnih takmaca te

³⁰ Sažetak Inicijalnog izvješća povjerenika za nadzor koncentracije Agrokor i Mercatora, dostupno na mrežnim stranicama Agencije: <http://www.aztn.hr/article/1656/inicijalno-izvjesce-povjerenika-za-nadzor-koncentracije-agrokora-i-mercatora>

³¹ Sažetak Prvog izvješća povjerenika za nadzor koncentracije Agrokor i Mercatora, dostupno na mrežnim stranicama Agencije: <http://www.aztn.hr/article/1694/do-15-sijecnja-2015-agrokor-dezinvestirao-30-od-96-prodajnih-mjesta>

velika asimetrija u tržišnim udjelima i tržišnoj snazi konkurenata koja bi se provedbom koncentracije, na tom tržištu dodatno produbila), inzistirala na vrlo strogim i obuhvatnim mjerama za otklanjanje mogućih negativnih učinaka koncentracije na tržišno natjecanje. Izvješće povjerenika za nadzor provedbe mjera iz rješenja o uvjetno odobrenoj koncentraciji HT/OT-Optima Telekom³² pokazalo je da se sve naložene mjere u cijelosti provode. Poslovna izvješća OT-Optime³³ u 2014. godini, pokazuju pozitivne rezultate poslovanja nakon provedene koncentracije. Iz toga se nedvojbeno može zaključiti da je Agencija ispravno procijenila sve okolnosti tog slučaja. Niz veoma složenih mjera koje je Agencija utvrdila kako bi se OT-Optimi, u najvećoj, objektivno mogućoj mjeri, osigurala neovisnost poslovanja u okviru HT grupe za sve vrijeme trajanja koncentracije, ali i za to vrijeme zaštitila Optimine korisničke baze i imovina od podkapitalizacije, imale su pozitivan učinak prije svega na krajnje korisnike Optiminih usluga, ali i na gospodarstvo.

Pored navedenog, Agencija je intenzivno radila u području analize notifikacija koncentracija zaprimljenih od strane Europske komisije sukladno Uredbi Vijeća (EZ), br 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika³⁴.

Riječ je o obvezi Europske komisije da tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja svih država članica dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti Komisiji budući da imaju EU dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice EU. Komisija takve prijave dostavlja tijelima za tržišno natjecanje država članica, budući da svaka od država članica može pod određenim uvjetima zatražiti da joj se predmet u cijelosti ili djelomično delegira kao tijelu najpogodnijem za rješavanje. To, primjerice, može biti u slučaju ako nacionalno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja smatra da neka koncentracija ima toliko značajne učinke na tržišno natjecanje na njenom teritoriju kao posebnom, izdvojenom tržištu, da želi sama ocjenjivati njene učinke i dopuštenost primjenom svojih nacionalnih propisa.

Upravo to je razlog zbog kojega Agencija mora vrlo pomno analizirati svaku takvu koncentraciju notificiranu u Europskoj komisiji, a budući da je riječ o koncentracijama s cijelog teritorija Europske unije, broj takvih notifikacija je na godišnjoj razini vrlo visok.

Valja uvijek imati na umu da uz izvršnu ulogu Agencije u provedbi propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, jednaku važnost ima i zadaća Agencije da aktivno promiče pravo i politiku tržišnog natjecanja u cilju stvaranja i širenja kulture tržišnog natjecanja kod svih dionika. Riječ je o cijelom spektru aktivnosti koje Agencija poduzima u cilju

³²Sažetak Inicijalnog izvješće povjerenika za nadzor koncentracije HT-Optima, dostupan na mrežnim stranicama Agencije: <http://www.aztn.hr/article/1674/prihvaceno-inicijalno-izvjesce-povjerenika-za-ht-i-optima-telekom>

³³ Rezultati poslovanja Optima telekoma u prvih devet mjeseci 2014., dostupno na mrežnim stranicama OT Optima telekoma: <http://www.optima.hr/hr/info/press/>

³⁴ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004.; dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004.

poticanja razvoja konkurentnog okruženja za razvitak poduzetništva kao i podizanju svijesti o učincima tržišnog natjecanja na rast konkurentnosti nacionalnog gospodarstva i interese i dobrobit potrošača.

Prije svega, to podrazumijeva doprinos Agencije stvaranju i usklađenosti zakonodavnog okvira Republike Hrvatske. Konkretno, Agencija ima obvezu davati stručna mišljenja o sukladnosti nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa, ali isto tako i važećih zakona i drugih propisa s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja³⁵. Ta mišljenja Agencija daje na zahtjev Hrvatskog sabora, Vlade RH, tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba s javnim ovlastima. Ta je obveza Agencije utvrđena ZZTN-om sa svrhom promicanja kulture tržišnog natjecanja i razvijanja svijesti o tome da svi hrvatski propisi moraju biti usklađeni s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Tako je Agencija u 2014. godini dala 44 mišljenja na zakone, prijedloge zakona te procjenu učinaka propisa.

Aktivnost Agencije u ovom području u 2014. godini bila je vrlo izražena, pri čemu je primijećen trend rasta svijesti o važnosti tržišnog natjecanja u središnjim tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnim osobama s javnim ovlastima i dr., dok i sami poduzetnici dostavljaju sve više podnesaka u kojima konkretno opisuju moguća narušavanja tržišnog natjecanja (primjerice u postupcima javne nabave ili u postupanjima ministarstva) ili, pak, u pojedinim odredbama propisa.

To ukazuje na porast stupnja znanja o tržišnom natjecanju što se svakako može prvenstveno pripisati ulozi Agencije i transparentnosti njenog rada. U nekoliko slučajeva su nadležna tijela usvojila preporuke Agencije iznesene u njezinim mišljenjima odnosno očitovanjima. Primjerice, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske Unije je usvojilo stav Agencije u svezi pružanja usluga regionalnih koordinatora u smislu propisa o regionalnom razvoju Republike Hrvatske u kojem je Agencija naglasila kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja poželjno razdvojiti djelatnosti koje trgovačka društva/javne ustanove obavljaju kao regionalni koordinatori od poslova koje trgovačka društva obavljaju na slobodnom tržištu. Također, iz inicijative za promjenom propisa koji se odnose na trošarine za male i srednje proizvođače piva, koje su pripremila nadležna ministarstva, vidljivo je da su ona sukladna očitovanju Agencije koja je istakla kako s aspekta propisa o zaštiti

³⁵ Članak 25. ZZTN-a propisuje: "(1) Agencija, na zahtjev Hrvatskoga sabora, Vlade Republike Hrvatske, središnjih tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima u skladu s posebnim zakonom i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave daje stručna mišljenja o sukladnosti nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa s ovim Zakonom te o ostalim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. (2) Agencija može zatražiti od središnjih tijela državne uprave ili drugih državnih tijela dostavljanje na uvid nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa, radi davanja stručnih mišljenja o njihovoj sukladnosti s ovim Zakonom, ako smatra da mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. (3) Agencija može tijelima iz stavka 1. ovoga članka davati mišljenja o sukladnosti važećih zakona i drugih propisa s ovim Zakonom, donositi mišljenja kojima se promiče znanje o tržišnom natjecanju, odnosno podiže razina svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja, kao i donositi mišljenja i stručne stavove o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja".

tržišnog natjecanja uvođenje smanjene stope odnosno diferencirane stope trošarine na pivo ne bi bilo ograničavajuće te da bi uvođenje diferencirane stope moglo bi na tom tržištu unaprijediti tržišno natjecanje.

Važno je ovdje naglasiti da za svaki upit, i kada temeljem njih ne pokreće postupke radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, Agencija u pravilu detaljno analizira propise koji uređuju predmetnu materiju, a vrlo često i komparativno pravo i praksu EU.

Ulaskom u EU i punopravnim sudjelovanjem u procesu odlučivanja na EU razini, Agencija ima pravo davati i mišljenja na nacрте europskih propisa. Tako je Agencija aktivno sudjelovala u pripremi teksta nedavno usvojene Direktive o naknadi šteta objavljene u Službenom listu EU³⁶ u studenome 2014. godine. AZTN je sastavljao stajalište RH na odredbe Direktive, iznosio komentare i prijedloge, te tijekom srpnja radio na prijevodu pravnoga teksta Direktive u skladu s terminologijom prava tržišnog natjecanja. Svrha Direktive jest da omogući građanima i poduzetnicima lakše ostvarivanje kompenzacije štete od sudionika zabranjenog sporazuma. Prema Direktivi, pojedinci i poduzetnici bez obzira jesu li direktni ili indirektni kupci, a kojima je nastupila šteta kršenjem prava tržišnog natjecanja, imaju mogućnost zatražiti naknadu štete zbog stvarnog gubitka, te gubitka profita i dobiti.

Jedan od značajnih instrumenata koje Agencija ima na raspolaganju u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja su istraživanja tržišta. Ona, na jednoj strani, predstavljaju izvor informacija i mogućnost dubljeg uvida u funkcioniranje konkretnih tržišta te su, kako je već naznačeno, po uočavanju nedopuštenih tržišnih postupanja, upravo ona temelj za pokretanje postupaka Agencije po službenoj dužnosti. Na drugoj strani, upravo istraživanja tržišta, s obzirom na metodologiju i način provedbe, a osobito s obzirom na ugled Agencije, često mogu predstavljati i fini korektiv ponašanja poduzetnika koji su obuhvaćeni istraživanjem. Pokazalo se to upravo u angažmanu Agencije u već spomenutom *istraživanju tržišta obveznog osiguranja*.

Također, u svjetlu recentnih inicijativa Europske komisije za donošenjem Uredbe kojom će se gornja granica naknada (engl. multilateral interchange fee, merchants service charge) koje se plaćaju prilikom obavljanja platnih transakcija korištenjem platnih kartica u bezgotovinskom prometu ograničiti na razinu od 0,3 posto za kreditne kartice te 0,2 posto na debitne kartice, važno je naglasiti kako je Agencija aktivno sudjelovala u izradi propisa te je Agencija svojim *Pregledom tržišta platnih kartica*³⁷ pokazala kako Hrvatska, u usporedbi s drugim članicama EU, pripada među zemlje koje imaju dosta visoke domaće multilateralne naknade. Prosječne naknade u većini

³⁶ SL L 349, 5.12.2014., str. 1–19

³⁷Pregled tržišta platnih kartica; dostupan na mrežnim stranicama Agencije na: http://www.aztn.hr/uploads/documents/istrazivanje_trzista/istrazivanje_trzista_platnih_kartica_u_republici_hrvatskoj.pdf

zemalja Europske unije niže su od 1 posto, dok u Hrvatskoj naknadu nižu od jedan posto ima samo jedna kartica. Predviđena Uredba EK prosječne *interchange fee* naknade u Hrvatskoj smanjila bi za oko 80 posto kod Vise te za oko 70 posto kod MasterCarda.

Dio međunarodne suradnje Agencije u području zaštite tržišnog natjecanja koji se odvija u okviru obveza Republike Hrvatske kao članice Europske unije, posebno je do izražaja došao upravo u 2014. godini, prvoj punoj godini hrvatskog članstva u Europskoj uniji. Naime, s punopravnim članstvom AZTN je stekao pravo sudjelovati u svim radnim tijelima Europske mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu i: ECN mreža) koju su osnovala Europska komisija i nacionalna tijela s ciljem postizanja što veće konzistentnosti i konvergencije među različitim jurisdikcijama. Tijekom 2014. predstavnici Agencije na razini Vijeća i stručne službe aktivno su sudjelovali na sastancima radnih skupina, podskupina i savjetodavnih odbora ECN-a. Osim rasprava i suradnje koja predstavlja temelj za stvaranje opće, zajedničke kulture tržišnog natjecanja, članovi ECN mreže ostalim članovima, putem zahtjeva za dostavu informacija (*engl. Request for Information, skraćeno RFI*)), mogu uputiti konkretne upite vezane za usporedbu iskustava u predmetima protutržišnog postupanja, predmetima vezanima uz specifična tržišta i gospodarske sektore, ili pak, vezano uz ustrojstvo agencije ili neka zakonodavna uređenja.

Tako je Agencija tijekom 2014. godine, zaprimila i odgovorila na 45 zahtjeva za dostavu informacija putem ECN mreže, dok je ona prema ostalim državama članicama uputila tri zahtjeva.

Također, temeljem ovlasti koje proizlaze iz nadležnosti za izravnu primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju EU, koji uređuju pitanja vezana uz zaštitu tržišnog natjecanja između država članica EU, Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003³⁸ te Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004³⁹, Agencija je tijekom 2014. godine vodila i dva postupka primjenom navedenih propisa.

³⁸ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u, SL L 1, 04.01.2003. Uredbom se uređuju načela u primjeni sadašnjih članaka 101. i 102. UFEU u odnosu na nacionalne propise o tržišnom natjecanju, ovlasti EK i tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje te nacionalnih sudova, odluke EK, suradnja između EK i država članica, razmjena informacija, obustava ili prekid postupka, suradnja s nacionalnim sudovima – sve u cilju jedinstvene primjene prava tržišnog natjecanja u EU. Nadalje, uređuju se ovlasti EK u provođenju pretraga i ovlasti nacionalnih tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje, zatim kazne, zastara, saslušanje stranaka i čuvanje poslovne tajne, sudski nadzor Suda EU itd.

³⁹ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.01.2004., slijedom koje od 1. srpnja 2013. Agencija ocjenjuje koncentracije koje imaju učinak na trgovinu između država članica EU, ali samo pod uvjetima uređenim u navedenoj uredbi, primjerice, kada ocjenu tih koncentracija Europska komisija odluči ustupiti Agenciji. Uredbom se detaljno uređuju kriteriji za koncentraciju EU dimenzije, kriteriji koji se uzimaju u obzir pri ocjeni koncentracije, definicija koncentracije, prethodna prijava koncentracije, izračunavanje prihoda, ispitivanje prijave i pokretanje postupka, prethodna prijava, upućivanje nadležnim tijelima država članica, pretrage, kazne, upućivanje EK itd.

Istodobno, iako je riječ o aktivnostima izvan izravne provedbe, Agencija je svim dostupnim komunikacijskim kanalima tijekom 2014. godine bila angažirana u proaktivnom promicanju prava i politike tržišnog natjecanja. Primjerice, tijekom 2014. godine nastavljena je dobra suradnja sa Biz Impact projektom o poboljšavanju informiranosti poslovne zajednice. Suradnja je obuhvaćala rad na ažuriranoj verziji mini vodiča za poslovnu zajednicu „*Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore*“, koji je na konferenciji održanoj u Zagrebu, u veljači 2014. godine predstavio predsjednik Vijeća, dok je tijekom godine održano nekoliko edukacija o tržišnom natjecanju poslovnoj zajednici u Zagrebu, u Čakovcu i Rijeci. Edukacija je uz praktične primjere obuhvatila: temeljne pojmove tržišnog natjecanja, rad AZTN-a i suradnju sa Europskom komisijom, zabranjene sporazume poduzetnika, zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, koncentracije poduzetnika, te promicanje prava i politike tržišnog natjecanja.

Ovdje je važno napomenuti da je u praksi zaživio i *Program usklađenosti postupanja poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja*⁴⁰ odnosno da Agencija bilježi nekoliko zahtjeva poduzetnika za predstavljanjem Programa i provođenjem edukacije poduzetnika.

Riječ je edukativnom priručniku koji ujedno predstavlja praktične upute za pomoć pri izradi pojedinačnih programa usklađenosti poslovanja svakog poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja neovisno o djelatnosti i tržištima na kojima posluje. Agencija ga je izradila i javno objavila te je stalno dostupan poduzetnicima na njezinim mrežnim stranicama.

Transparentnost je jedan od ključnih postulata rada Agencije i to upravo s ciljem širenja učinaka njezinih odluka i mišljenja na poduzetnike i potrošače, tijela javne vlasti, akademsku zajednicu, stručnu i širu javnost. Stoga se na mrežnim stranicama Agencije objavljuju sve njezine odluke i mišljenja te, dodatno, objave/priopćenja o najvažnijim odlukama Agencije. Tijekom 2014. godine je bilo 20 takvih službenih objava kojima svakako treba pribrojati i redovito mjesečno objavljivanje informativnog biltena Agencije u elektronskom obliku (AZTN info) koji sadrži i detaljnije informacije o odlukama, ali i ostalim aktivnostima Agencije, kao i o najvažnijim rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja. Također, nastavljena je i praksa objave svih važnih dokumenata, prije svega, godišnjih izvješća te programa rada (Program rada 2014. – 2016.) ili Strateškog plana AZTN-a⁴¹ kao i ostalih važnih dokumenata, primjerice, Proračuna Agencije ili Programa usklađenosti

⁴⁰Program usklađenosti poslovanja poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, dostupan na mrežnim stranicama Agencije:

http://www.aztn.hr/uploads/documents/o_nama/programi_rada/Program_uskladenosti_AZTN.pdf

⁴¹ Strateški plan AZTN-a za razdoblje 2015.-2017., dostupan na mrežnim stranicama Agencije: http://www.aztn.hr/uploads/documents/o_nama/programi_rada/Strateski_plan_AZTN-a_2015-2017.pdf

poslovanja poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja⁴². Uz to, Agencija je tijekom 2014. godine dala više od 100-tinjak odgovora na upite novinara, održala nekoliko tiskovnih konferencija, dala sedam odgovora temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama te održala brojne edukacije i seminare za poduzetnike i stručnu javnost.

Na koncu, važno je naglasiti da je Agencija u razdoblju od 1. siječnja do 24. travnja 2014. godine bila nadležna i za državne potpore, sukladno Zakonu o državnim potporama⁴³ koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013. godine. Agenciji je temeljem toga Zakona, prilikom davanja mišljenja o usklađenosti prijedloga pojedinačnih državnih potpora i programa državnih potpora, osim ZDP-a, bila omogućena i izravna primjena pravne stečevine EU s područja državnih potpora.

Drugim riječima, osnovni pravni alat u radu Agencije na području državnih potpora od 1. srpnja 2013. godine predstavljali su članci 107., 108. i 109. UFEU, a podredno i sva relevantna EU pravila za različite kategorije državnih potpora.

Nakon pristupanja EU, u odnosu na davatelje potpora u Hrvatskoj Agencija je zadržala samo stručnu, savjetodavnu ulogu i ulogu posrednika u komunikaciji s Europskom komisijom pri prijavi prijedloga programa državnih potpora odnosno pojedinačnih potpora Europskoj komisiji na ocjenu.

Tu je svoju ulogu Agencija obavljala do 24. travnja 2014. godine kada se, stupanjem na snagu novog Zakona o državnim potporama⁴⁴, sve ovlasti vezane za državne potpore objedinjavaju u jednom tijelu - Ministarstvu financija, kao središnjem tijelu državne uprave nadležnom za državni proračun Republike Hrvatske i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U razdoblju od 1. siječnja do 24. travnja 2014. godine, Agencija je za trajanja nadležnosti temeljem Zakona o državnim potporama iz 2013. godine, dala četiri mišljenja o usklađenosti prijedloga programa državnih potpora s Uredbom o općem skupnom izuzeću, dva mišljenja na propis koji se odnosi na državne potpore te jedno mišljenje na Prijedlog pojedinačne državne potpore.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije u državnom proračunu za 2014. godinu iznosila su 12.575.887 kuna. Izvršenje rashoda iznosilo je 12.413.243,18 kuna što predstavlja 98,71 posto u odnosu na plan. Agencija je u 2014. godini zapošljavala prosječno 48 djelatnika, šest (6) posto manje nego u 2013. godini.

⁴² Program usklađenosti poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, dostupan na mrežnim stranicama Agencije: http://www.aztn.hr/uploads/documents/o_nama/programi_rada/Program_usklađenosti_AZTN.pdf

Proračun Agencije, dostupan na mrežnim stranicama Agencije; http://www.aztn.hr/uploads/documents/o_nama/proracun/Proracun_2015_s_projekcijama_za_2016_i_2017.pdf

⁴³ Narodne novine, br. 72/2013 i 141/2013

⁴⁴ Narodne novine, br. 47/2014

Odluke Agencije u 2014. godini / Statistika AZTN-a

U području tržišnog natjecanja Agencija je u 2014. godini riješila gotovo trećinu predmeta više (preciznije 31 posto) nego u godini ranije jer je imala 632 riješena predmeta iz područja tržišnog natjecanja u odnosu na 481 riješeni predmet u prethodnoj, 2013. godini.

Na dan 31. prosinca 2014. godine Agencija je imala ukupno 33 otvorena upravna predmeta u tijeku odnosno postupaka u kojima još nije doneseno rješenje Agencije. Ovdje je potrebno naglasiti kako je postupak u nadležnosti Agencije uređen sukladno članku 3. stavku 1. Zakona o općem upravnom postupku⁴⁵, ZZTN-om te Zakonom o općem upravnom postupku. Postupci u nadležnosti Agencije zbog izuzetno visokih standarda zaštite prava stranaka, ali i zaštite prava podnositelja inicijative i osoba kojima je Agencija priznala ista postupovna prava kao i podnositeljima inicijative, propisanih ZZTN-om, kao i veoma složenih pravnih i ekonomskih analiza koje prethode donošenju odluka te obvezi održavanja usmenih i glavnih rasprava kako bi se stranci dala mogućnost i usmene obrane, relativno su dugotrajni i u pravilu ne mogu biti okončani u manje od godinu dana. Takvo trajanje postupaka je uobičajeno, jer su i postupci utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika i utvrđivanja zlouporabe vladajućih položaja poduzetnika u državama članicama EU i kao i postupci koje vodi Europska komisija, dugotrajni postupci.

Važno je napomenuti da je povećani obujam posla u području tržišnog natjecanja Agencija u 2014. godini realizirala s manjim brojem zaposlenih u odnosu na ranija razdoblja.

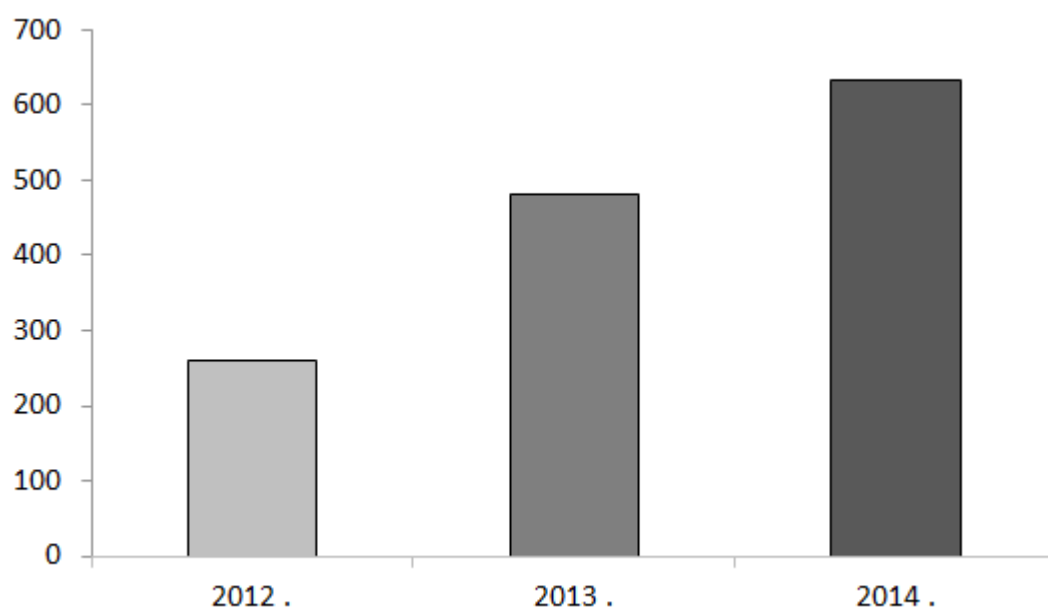
⁴⁵ Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine, br. 47/2009

Tablica 1. Broj riješenih predmeta u 2014. godini

Broj riješenih predmeta u 2014. godini	
1. Tržišno natjecanje	632
2. Državne potpore	7
UKUPNO	639

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Slika 1. Broj ukupno riješenih predmeta iz područja tržišnog natjecanja u razdoblju od 2012. do 2014. godine

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Provedba propisa o zaštiti tržišnog natjecanja

Pravni okvir

Zakonodavni okvir kojim se uređuju pravila i uspostavlja sustav mjera zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj čini Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013) te provedbeni propisi doneseni temeljem tog zakona. Agencija je u Godišnjem izvješću o radu AZTN-a u 2013. godini detaljno i vrlo detaljno obrazložila značajne promjene u sustavu zaštite tržišnog natjecanja do kojih došlo pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine. Tada su na snagu stupili Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 80/2013)⁴⁶ te Zakon o državnim potporama (Narodne novine, broj 72/2013. i 141/2013.; dalje u tekstu i: ZDP) kojima je uređena nadležnost Agencije na području zaštite tržišnog natjecanja u užem smislu i državnih potpora nakon pristupanja, odnosno zakoni su prilagođeni kako bi omogućili izravnu primjenu pravne stečevine Europske unije iz područja zaštite tržišnog natjecanja i to: članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju EU (SL C 115 od 9. svibnja 2008.; dalje u tekstu i: UFEU), koji uređuju pitanja vezana uz zaštitu tržišnog natjecanja između država članica EU, Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003⁴⁷ te Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika⁴⁸.

Budući da je 2014. godina prva puna godina članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji u kojoj je na snazi bila ta, tzv. paralelna nadležnost Agencije, važno je ukratko

⁴⁶ Zakonodavni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj predstavlja Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 79/2009 i 80/2013), za koji se dalje u tekstu, ako nije drugačije navedeno, koristi skraćenica ZZTN, te provedbeni propisi doneseni temeljem toga zakona.

⁴⁷ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u, SL L 1, 04.01.2003. Uredbom se uređuju načela u primjeni sadašnjih članaka 101. i 102. UFEU u odnosu na nacionalne propise o tržišnom natjecanju, ovlasti EK i tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje te nacionalnih sudova, odluke EK, suradnja između EK i država članica, razmjena informacija, obustava ili prekid postupka, suradnja s nacionalnim sudovima – sve u cilju jedinstvene primjene prava tržišnog natjecanja u EU. Nadalje, uređuju se ovlasti EK u provođenju pretraga i ovlasti nacionalnih tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje, zatim kazne, zastara, saslušanje stranaka i čuvanje poslovne tajne, sudski nadzor Suda EU itd.

⁴⁸ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.01.2004., slijedom koje od 1. srpnja 2013. Agencija ocjenjuje koncentracije koje imaju učinak na trgovinu između država članica EU, ali samo pod uvjetima uređenim u navedenoj uredbi, primjerice, kada ocjenu tih koncentracija Europska komisija odluči ustupiti Agenciji. Uredbom se detaljno uređuju kriteriji za koncentraciju EU dimenzije, kriteriji koji se uzimaju u obzir pri ocjeni koncentracije, definicija koncentracije, prethodna prijava koncentracije, izračunavanje prihoda, ispitivanje prijave i pokretanje postupka, prethodna prijava, upućivanje nadležnim tijelima država članica, pretrage, kazne, upućivanje EK itd.

ponovno naznačiti u kojoj mjeri je, s punopravnim članstvom Hrvatske u EU, povećan opseg ovlasti Agencije.

Konkretno, u slučajevima narušavanja tržišnog natjecanja kada postoji značajan učinak na trgovinu između Republike Hrvatske i jedne ili više država članica EU, u postupcima utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika kao i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika, uz nacionalno zakonodavstvo (članke 8. i/ili 13. ZZTN-a), Agencija u Hrvatskoj može izravno primjenjivati i članke 101. i/ili 102. UFEU, dok će i nadalje, kada se radi o narušavanju tržišnog natjecanja za koje procijeni da nema učinak na trgovinu s drugim članicama EU, primjenjivati isključivo nacionalno pravo. Drugim riječima, zaštita tržišnog natjecanja u Hrvatskoj dio je sustava zaštite tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu EU, koju istodobno, osim hrvatske Agencije i hrvatskih sudova (Visoki upravni sud RH i nadležni trgovački sudovi), provode i europske institucije - Europska komisija, Opći sud i Sud Europske unije.

Spomenuta paralelna nadležnost podrazumijevala je za Agenciju i uspostavu obvezne suradnje Agencije sa srodnim tijelima u drugim državama članicama EU i Europskom komisijom kroz Europsku mrežu tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu i: ECN). Suradnja obuhvaća razmjenu informacija o postupcima koji se vode protiv poduzetnika za koje se sumnja da sklapaju zabranjene sporazume ili zluporabe vladajući položaj odnosno krše odredbe članaka 101. (uređuje zabranjene sporazume između poduzetnika) ili 102. UFEU (uređuje zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika), provedbu zajedničkih nenajavljenih pretraga ili pružanje pomoći u provođenju pretraga, kao i provedbu pretraga u ime i za račun EK ili nekog tijela države članice. Ujedno, obveza je AZTN-a da nakon prve formalne radnje u postupku i prije donošenja konačne odluke u postupku koji vodi temeljem članaka 101. i 102. UFEU o tome izvijesti EK, te da u slučaju ako je EK već pokrenula postupak u istom predmetu, obustavi daljnje vođenje tog postupka⁴⁹.

U području kontrole koncentracija poduzetnika hrvatski poduzetnici imaju obvezu prijave namjere provedbe koncentracije Europskoj komisiji u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti propisani Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004. No, ako EK odluči da neće ocjenjivati određenu koncentraciju unatoč činjenici da ta koncentracija ima tzv. europsku dimenziju, taj posao može povjeriti AZTN-u. S druge strane, opseg poslova Agencije u području kontrole koncentracija od 1. srpnja 2013. godine znatno se povećao obvezom zaprimanja notifikacija koncentracija koje poduzetnici prijavljuju Europskoj komisiji, a koje Europska komisija tada upućuje nacionalnim tijelima za

⁴⁹ Sve promjene do kojih je došlo članstvom u EU uređene su odgovarajućim pravnim aktima EU: Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 001, 04. 01. 2003. (dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003, i Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) SL L 24, 29.1.2004; dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004.

tržišno natjecanje radi utvrđivanja najprikladnijeg tijela za ocjenu svake od njih, sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004, a u okviru rada ECN mreže.

Osim tzv. paralelne nadležnosti u primjeni nacionalnog i EU prava tržišnog natjecanja, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja uređuje i privatno-pravnu zaštitu jer su trgovački sudovi nadležni za izravnu primjenu članaka 101. i 102. UFEU u privatno-pravnim sporovima te u sporovima za utvrđivanje naknade štete zbog povreda ZZTN-a ili članaka 101. ili 102. UFEU.

Nadalje, povećana je i učinkovitost sudske zaštite protiv rješenja Agencije koja je, sukladno opisanom zakonodavnom okviru, stavljena u isključivu nadležnost Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu i Visoki upravni sud RH) koji je nadležan za odlučivanje o zakonitosti odluka Agencije i za davanje naloga za provedbu nenajavljene pretrage.

Konačno, od 1. srpnja 2013. godine, Agencija je postala nadležna i za primjenu prava tržišnog natjecanja u sustavu kreditnih unija i kreditnih institucija jer je danom pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju Hrvatska narodna banka izgubila tu nadležnost.

Pravni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja čine još i provedbeni propisi - jedanaest uredbi Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu i: Vlada RH) kojima se detaljno uređuju pojedina područja primjene. To su: Uredba o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta⁵⁰, Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika⁵¹, Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika⁵², Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije⁵³, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila⁵⁴, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju⁵⁵, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma u sektoru prometa⁵⁶, Uredba o sporazumima male vrijednosti⁵⁷, Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika⁵⁸, Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere⁵⁹ i Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere⁶⁰.

⁵⁰ Narodne novine, br. 9/2011

⁵¹ Narodne novine, br. 37/2011

⁵² Narodne novine, br. 72/2011

⁵³ Narodne novine, br. 9/2011

⁵⁴ Narodne novine, br. 37/2011

⁵⁵ Narodne novine, br. 78/2011

⁵⁶ Narodne novine, br. 78/2011

⁵⁷ Narodne novine, br. 9/2011

⁵⁸ Narodne novine, br. 38/2011

⁵⁹ Narodne novine, br. 129/2010

⁶⁰ Narodne novine, br. 129/2010

Ovdje je važno napomenuti da je tijekom 2014. godine došlo do promjene u nadležnosti Agencije u odnosu na provođenje Zakona o državnim potporama. Naime, 24. travnja 2014. godine stupio je na snagu novi Zakon o državnim potporama⁶¹, kojim se sve ovlasti vezane za državne potpore objedinjavaju u jednom tijelu – Ministarstvu financija, kao središnjem tijelu državne uprave nadležnom za državni proračun Republike Hrvatske i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedeni zakon ukida nadležnosti i poslove Agencije u području državnih potpora koje je Agencija obavljala sukladno prije važećem Zakonu o državnim potporama⁶².

Zbog izbjegavanja diskontinuiteta u obavljanju tih poslova, Ministarstvo financija je sukladno Zakonu o državnim potporama preuzelo sve radnike Agencije zaposlene na poslovima državnih potpora, predmete u tijeku, pismohranu, sredstva za rad i financijska sredstva namijenjena za tu svrhu.

Nadležnost Agencije sukladno ZZTN-u obuhvaća:

- utvrđivanje zabranjenih sporazuma između poduzetnika te određivanje mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje štetnih učinaka zabranjenih sporazuma,
- utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika i zabrana svakog daljnjeg postupanja koje dovodi do zlouporabe te određivanje mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje štetnih učinaka takvog postupanja, kao i
- ocjena dopuštenosti koncentracija poduzetnika.

U slučaju utvrđenja zabranjenog sporazuma poduzetnika, zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika ili zabranjene koncentracije poduzetnika, Agencija poduzetnicima koji su povrijedili ZZTN utvrđuje i izriče upravno-kaznene mjere propisane tim zakonom i Uredbom o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere. Osim vođenja gore navedenih postupaka odnosno izvršne uloge Agencije, jednako važan dio u njezinu radu predstavlja i promicanje prava i politike tržišnog natjecanja. Agencija daje stručna mišljenja o sukladnosti sa ZZTN-om nacрта prijedloga zakona i drugih propisa, važećih zakona i drugih propisa, provedbom učinaka tih propisa te o ostalim pitanjima od značaja za tržišno natjecanje.

U 2014. godini Agencija je u provedbi ZZTN-a, u okviru svojih gore navedenih primarnih aktivnosti utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika, utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika i ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika, te intenzivnih aktivnosti u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja riješila 632 predmeta.

⁶¹ Zakon o državnim potporama, Narodne novine, br. 47/2014

⁶² Zakon o državnim potporama, Narodne novine, br. 72/2013 i 141/2013

Zabranjeni sporazumi između poduzetnika

Zabranjeni horizontalni sporazumi (karteli)

Dogovori o cijenama, podjeli tržišta i slične aktivnosti poduzetnika koji kao konkurenti djeluju na istom tržištu, suprotni su samoj biti i svrsi tržišnog gospodarstva i zbog toga su izričito zabranjeni odnosno predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja⁶³. Naime, u slučajevima postojanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika, prestaje postojati motiv odnosno potreba sudionika sporazuma da se međusobno natječu kroz cijenu, kvalitetu, inovacije. Istodobno, tako dugo dok se pridržavaju dogovorenog, sudionicima sporazuma se osigurava opstanak na tržištu. Na taj način, na štetu potrošača, na tržištu opstaju i oni poduzetnici koji u uvjetima učinkovitog tržišnog natjecanja na njemu ne bi mogli opstati.

Pojam zabranjenog sporazuma u pravu tržišnog natjecanja najčešće se odnosi na kartele ili kartelne sporazume (horizontalni sporazumi između konkurenata na određenom tržištu). Članovi kartela dogovaraju se o cijenama, količini proizvodnje, rabatima, izboru kupaca ili područja, nastupu i uvjetima koje će postaviti u postupcima javne nabave, dijele profit, razmjenjuju komercijalno osjetljive informacije i sl. Takvim postupanjem na najteži način ograničavaju ili potpuno ukidaju tržišno natjecanje jer definiraju pravila u djelatnosti kojom se bave, zatvaraju tržište za nove konkurente i izravno štete potrošačima koji plaćaju čak i do 25 posto višu cijenu proizvoda ili usluga od one koja bi bila da dogovora između poduzetnika nema.

Općenito se smatra da kartelni dogovori o cijenama nanose najveću štetu zahvaćenim tržištima, krajnjim korisnicima predmetnih proizvoda ili usluga, te gospodarstvima u cjelini. Radi toga je borba protiv kartela i primjereno sankcioniranje sudionika u fokusu svih nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, kao i Europske komisije.

Stoga je, kada je riječ o otkrivanju i dokazivanju kartela, 2014. godina za Agenciju bila vrlo plodna jer je utvrdila postojanje nekoliko zabranjenih horizontalnih sporazuma, a u nastavku se daje skraćeni opis u sljedećim predmetima:

AZTN protiv Sokol Marić d.o.o., Zagreb, Securitas Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o., Zagreb, Klemm Security d.o.o., Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Sesvete, V

⁶³ Članak 8. ZZTN-a

Grupa d.o.o., Zagreb i Arsenal-Ivezić d.o.o., Varaždin⁶⁴, AZTN protiv Hrvatske gospodarske komore i 9 članova Udruženja nautičkog turizma (marina)⁶⁵ te AZTN protiv Hrvatsko društvo ortodonata Zagreb⁶⁶.

Sudionicima kartela ortodonata, Agencija je u 2014. godini izrekla i simbolično upravno-kaznenu mjeru u iznosu 150 tisuća kuna, dok je u slučaju kartela marina i kartela zaštitara Agencija u izvještajnoj 2014. godini provela sve radnje u postupku, zaključno s usmenom i glavnom raspravom, dok su sankcije u ukupnom iznosu od 7,6 milijuna kuna izrečene u 2015. godini.

AZTN protiv Sokol Marić d.o.o., Zagreb, Securitas Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o., Zagreb, Klemm Security d.o.o., Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Ssvete, V Grupa d.o.o., Zagreb i Arsenal-Ivezić d.o.o., Varaždin:

U postupku protiv poduzetnika Sokol Marić, AKD-Zaštita, Securitas Hrvatska, Klemm Sigurnost, Bilić-Erić, V GRUPA, i Arsenal-Ivezić, Agencija je utvrdila da su ti poduzetnici 23. listopada 2013. godine sudjelovali na sastanku na kojem su dogovorili minimalnu cijenu usluga privatne tjelesne zaštite od 32,52 kune.

Također, utvrđeno je da dogovor postignut na tom sastanku ima sve elemente kartelnog sporazuma.

Konkretno, sastanku su prisustvovali poduzetnici koji su izravni tržišni takmaci. Iako je riječ o poduzetnicima različite tržišne snage, dogovorili su minimalnu cijenu usluge privatne tjelesne zaštite od 32,50 kuna, kao donju granicu rentabilnosti poslovanja za sve sudionike sastanka.

Agencija je utvrdila da su postizanjem toga dogovora sudionici kartela narušili tržišno natjecanje na tržištu usluga privatne tjelesne zaštite u razdoblju od 23. listopada 2013. do 17. siječnja 2014. Godine.

Takav dogovor o minimalnoj cijeni usluge, smatra se teškom povredom propisa o tržišnom natjecanju. Naime, dogovorom o cijenama poduzetnici, svjesno i namjerno, međusobnu konkurenciju pretvaraju u suradnju, čime izravno štete interesima potrošača.

⁶⁴ Rješenje AZTN-a protiv Sokol Marić d.o.o., Zagreb, Securitas Hrvatska d.o.o., Zagreb, AKD-Zaštita d.o.o. Zagreb, Klemm Sigurnost d.o.o. Zagreb, Bilić-Erić d.o.o., Ssvete, V Grupa d.o.o., Zagreb i Arsenal-Ivezić d.o.o., Varaždin, Klasa: UP/I 034-03/14-01/002 od 17. ožujka 2015, objavljeno u Narodnim novinama, br.58/2015 i na mrežnim stranicama Agencije

⁶⁵ Rješenje AZTN-a protiv Hrvatske gospodarske komore i 9 članova Udruženja nautičkog turizma (marina), Klasa: UP/034-03/2013-01/047, od 17. ožujka 2015, objavljeno u Narodnim novinama, br.58/215 i na mrežnim stranicama Agencije

⁶⁶ Rješenje AZTN-a protiv Hrvatsko društvo ortodonata; Klasa: UP/I 034-03/13-01/034 od 12. lipnja 2014. godine, objavljeno u Narodnim novinama br. 81/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

Uz to, Agencija je utvrdila da je većina sudionika sastanka upravo taj dogovoreni iznos cijene usluge ponudila na natječajima na kojima su sudjelovali nakon održanog sastanka, iz čega se može zaključiti da je sporazum i primjenjivan u praksi.

Iako neki sudionici sastanka nisu postupali u skladu s dogovorom odnosno i u svojim su ponudama naznačavali i druge iznose (manje od dogovorenih na sastanku), to ne može značiti da u tom slučaju ne postoji odgovornost poduzetnika za povredu propisa o tržišnom natjecanju, a pogotovo se ne može smatrati dokazom o nepostojanju sporazuma, budući da svaki poduzetnik mora samostalno donositi poslovne odluke i odrediti svoje ponašanje na tržištu, dok svaka koordinacija i sudjelovanje u dogovoru među konkurentima predstavlja kršenje propisa o tržišnom natjecanju. U tom slučaju je tu okolnost moguće uzeti samo kao olakotnu kod izricanja upavno-kaznene mjere. Agencija je sudionicima ovoga kartela izrekla upravno-kaznene mjere u ukupnom iznosu od 5.325.000,00 kuna.

Pri donošenju odluke o visini upravno-kaznenih mjera Agencija se vodila utvrđenjem da je riječ je o kartelnom sporazumu o izravnom utvrđivanju cijena koji predstavlja najteži oblik povrede Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja. Pritom je kao otegotnu okolnost uzela u obzir činjenicu da je riječ o sporazumu koji se primjenjivao na čitavom teritoriju Republike Hrvatske na kojem članovi kartela imaju značajan tržišni udio. Kao olakotnu okolnost, Agencija je uzela u obzir da je sporazum primjenjivan relativno kratko i to ne od svih sudionika sporazuma, što je umanjilo štetne posljedice tog sporazuma na tržišno natjecanje.

AZTN protiv Hrvatske gospodarske komore i 9 članova Udruženja nautičkog turizma (marina):

U prosincu 2013. godine Agencija je pokrenula i postupak protiv Hrvatske gospodarske komore i devet poduzetnika članova Udruženja nautičkog turizma (marina) - poduzetnika Adriatic International club d.d., Tehnomont d.d., Marina Šibenik d.o.o., Ilirija d.d., Marina Hramina d.o.o., Brodogradilište i marina d.o.o., Marina Punat d.o.o., Marina Dalmacija d.o.o., te Marina Borik d.o.o., radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma o cijenama vezova u lukama nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj.

Agencija je u provedenom postupku utvrdila kako su navedene marine na sjednici Vijeća Udruženja nautičkog turizma (marina) Hrvatske gospodarske komore (dalje: Udruženje) održane 25. listopada 2012. godine u marini Kornat u Biogradu na moru, međusobno razmjenjivale informacije o budućim cijenama svojih usluga, konkretno cijenama vezova, čime su sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a.

Konkretno, sudionici sjednice su najavili da u 2013. godini neće podignuti cijene svojih usluga, dok će oni koji „...podignu cijene, to učiniti samo za postotak inflacije u Republici Hrvatskoj“.

Iako Agencija nije utvrdila postojanje izričitog dogovora između marina o podizanju cijene za točno određeni iznos, utvrđeno da je došlo do razmjene strateških informacija o budućim cijenama, što je dovelo do usklađenog ponašanja stranaka.

Razmjenom informacija o cijenama najma vezova u idućoj godini, čak i bez postojanja međusobnog dogovora o cijenama, sudionici sporazuma su unaprijed otklonili neizvjesnost oko budućeg postupanja njihovih konkurenata. Takva razmjena informacija između konkurenata koja obuhvaća pojedinačne podatke o predviđenim budućim cijenama, predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja.

U ovakvim slučajevima, ako se poduzetnik koji sudjeluje na sastanku na kojem se razmjenjuju strateške informacije javno ne ogradi od onoga o čemu se raspravlja na tom sastanku i odmah ne napusti sastanak, dovodi druge sudionike sastanka u uvjerenje kako se slaže sa zaključcima te da će postupiti sukladno istima. Stoga se u takvim situacijama smatra da su svi sudionici sastanka sudjelovali u kršenju propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Budući da se sporna razmjena strateških informacija odvijala u okrilju strukovnog udruženja kojem su prisustvovali predstavnici toga udruženja, Agencija je postupak vodila i protiv Hrvatske gospodarske komore. Ovo je osobito važno zbog toga što se od HGK, kao interesnog udruženja poduzetnika, očekuje posebna odgovornost u educiranju i osiguravanju poštivanja prisilnih propisa od strane njegovih članova.

Stoga je nedvojbeno da u konkretnom slučaju postoji odgovornost HGK za sudjelovanje u tom sporazumu, budući da je stručni predstavnik te institucije trebao barem upozoriti sudionike sjednice na protupravnost njihova ponašanja. Ipak, kako nije utvrđena nikakva dodatna aktivnost HGK koja bi poticala razmjeni osjetljivih informacija između članica ili postizanje dogovora koji bi mogao predstavljati zabranjeni sporazum, Agencija je HGK izrekla simboličnu upravno-kaznenu mjeru u iznosu od 100.000 kuna.

Ostalim sudionicima zabranjenog sporazuma Agencija je izrekla upravno-kaznenu mjere u ukupnom iznosu od 2.263.000,00 kuna.

AZTN-a protiv Hrvatsko društvo ortodonata:

U postupku pokrenutom u rujnu 2013. godine Agencija je utvrdila da je Hrvatsko društvo ortodonata (HDO) donošenjem Minimalnog cjenika ortodontskih usluga

sklopilo zabranjeni sporazum o cijenama i na taj način kršilo propise o zaštiti tržišnog natjecanja.

HDO je dobrovoljno udruženje doktora dentalne medicine, specijalista ortodoncije. Udruženje ima 75 redovnih članova, a zadaće su mu trajno stručno i znanstveno usavršavanje vlastitih članova te predstavljanje ortodontske struke u javnosti i u tijelima Hrvatskog liječničkog zbora.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je u postupku, pokrenutom 2. rujna 2013. godine, nesporno utvrdila da Minimalni cjenik ortodontskih usluga, javno objavljen na mrežnim stranicama HDO-a, sadrži popis ortodontskih usluga i njihove minimalne cijene što predstavlja zabranjeni sporazum. Stoga je njegovim donošenjem i primjenom u razdoblju od 1. listopada 2010. do 9. listopada 2013. došlo do kršenja Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Zbog toga je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja HDO-u izreka simboličnu upravno-kaznenu mjeru u iznosu od 150 tisuća kuna. Istovremeno je Minimalni cjenik ortodontskih usluga proglasila ništetnim.

U konkretnom slučaju je riječ o dogovoru o cijenama koji je zabranjen prema cilju. Zbog toga nije ni potrebno dokazivati njegov stvarni negativni učinak, pa Agencija nije detaljno analizirala niti utvrđivala konkretne učinke toga sporazuma na tržište, odnosno na interese potrošača.

Budući da se Minimalni cjenik nalazio javno objavljen na mrežnim stranicama HDO-a tijekom tri godine i tako bio dostupan i onim članovima toga interesnog udruženja koji nisu bili prisutni prilikom njegovog donošenja, HDO je odstupio od uobičajenog i dozvoljenog tržišnog ponašanja, a na štetu učinkovitog tržišnog natjecanja.

Naime, HDO nema niti je imao zakonsko uporište za izradu cjenika, budući da je za to, sukladno svojim zakonskim i statutarnim ovlastima, ovlaštena isključivo Hrvatska komora dentalne medicine. Činjenica da Komora nije zasebnim cjenikom utvrdila najniže cijene ortodontskih usluga, ni izravno niti neizravno ne daje ovlast HDO-u da to učini. Vrednovanje ortodontskih usluga HDO je trebao riješiti na bilo koji drugi zakonom dopušteni način.

Dogovori o cijenama, podjeli tržišta i slične aktivnosti poduzetnika koji kao konkurenti djeluju na istom tržištu, suprotni su samoj biti i svrsi tržišnog gospodarstva i izričito su zabranjeni.

Pri izricanju upravno-kaznene mjere, Agencija je uvažila činjenicu da je važećim propisom utvrđivanje minimalnih cijena na tržištu dentalnih (i ortodontskih) usluga još uvijek dozvoljeno, iako je za njihovo utvrđivanje ovlaštena Hrvatska komora dentalne medicine, koja, za razliku od drugih djelatnosti iz područja dentalne medicine, nije

iskoristila tu svoju ovlast i donijela cjenik koji bi sadržavao i minimalne cijene ortodontskih usluga.

Agencija je pri izricanju sankcije uzela u obzir i činjenicu da članovi udruženja nisu bili obvezni primjenjivati Cjenik niti su u slučaju ako ga nisu primjenjivali bili sankcionirani. Zbog toga se Agencija odlučila izreći simboličnu upravno-kaznenu mjeru vjerujući da je njen iznos takav da se istodobno postiže cilj primjerenog kažnjavanja sudionika zabranjenog sporazuma, ali i ispunjava preventivni učinak odnosno odvraćanje od kršenja propisa o tržišnom natjecanju, kako kod HDO-a, tako i kod drugih poduzetnika. Vezano uz ovo rješenje Agencije, u 2015. godini je Visoki upravni sud RH usvojio tužbeni zahtjev Hrvatskog društva ortodonata (HDO) i poništio rješenje AZTN-a kojim je utvrđeno da je HDO dokumentom pod nazivom Minimalni cjenik ortodontskih usluga utvrdio minimalne cijene usluga, čime je sklopio zabranjeni sporazum.

Budući da protiv presude Visokog upravnog suda RH nema redovnog pravnog lijeka, a AZTN smatra da se obrazloženjem presude negira koncept zabranjenog sporazuma utvrđen ZZTN-om i pravnom stečevinom EU te da je riječ o presedanu koji bi, ako presuda Visokog upravnog suda RH-a ostane na snazi, mogao imati štetne učinke na interese potrošača, poduzetnika i tržišno natjecanje u cjelini, Agencija je Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske podnijela zahtjev za izvanredno preispitivanje zakonitosti pravomoćne presude Visokog upravnog suda RH u ovom predmetu.

Zabranjeni vertikalni sporazumi

Praksa pokazuje kako među poduzetnicima postoji i izražena sklonost sklapanja zabranjenih vertikalnih sporazuma – onih u koje ulaze poduzetnici koji nisu međusobni konkurenti nego djeluju na različitim razinama proizvodnog odnosno distribucijskog lanca. Riječ je o sporazumima koje sadrže odredbe koje sa stajališta propisa o tržišnom natjecanju ne mogu biti opravdane jer, primjerice, ograničavaju poduzetnika kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda kojima ga opskrbljuje dobavljač. Također, česti su primjeri sporazuma u kojima se cijena za daljnju prodaju (veleprodajna cijena) određuje na način da ovisi o rabatu koji se određuje u odnosu na količinu nabavljene robe. No, pri tome dobavljač ne smije primjenjivati nejednake uvjete na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima jer time neke od njih dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na njihovu konkurenciju⁶⁷.

⁶⁷ Zabranjeni sporazumi uređeni su člankom 8. ZZTN-a, dok se člankom 10. uređuje skupno izuzeće sporazuma odnosno utvrđuju uvjeti koje pojedini sporazumi moraju ispuniti kako bi bili izuzeti od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Prema iskustvima Agencije, takvih sporazuma ima u različitim djelatnostima, a vrlo često u sektoru distribucije i servisiranja motornih vozila te djelatnosti veleprodaje i maloprodaje mješovite robe. Kako bi utvrdila postojanje takvih sporazuma, Agencija o njima mora dobiti saznanja, bilo izravno, kroz inicijativu poduzetnika bilo neizravno, iz drugih izvora, primjerice, iz redovitih sektorskih istraživanja tržišta.

To je bio slučaj i kod četiri zabranjena vertikalna sporazuma čije je postojanje utvrdila u 2014. godini, a u kojima je postupke ocjene ugovornih odredaba sklopljenih između proizvođača (dobavljača) i trgovaca na malo pokrenula u 2013. godini temeljem saznanja iz redovitog sektorskog istraživanja tržišta distribucije i maloprodaje. Ti su postupci u 2014. godini rezultirali rješenjima *AZTN protiv poduzetnika Dukat d.d., Zagreb i Konzum d.d., Zagreb*; *AZTN protiv Kraš d.d., Zagreb i NTL d.o.o., Sesvete*; *AZTN protiv Kutjevo d.d., Kutjevo i KTC d.d., Križevci*; *AZTN protiv Carlsberg Croatia d.o.o., Koprivnica i KTC d.d., Križevci*⁶⁸ u kojima je Agencija u svim ugovorima utvrdila postojanje odredbi kojima se utvrđuju odnosno fiksiraju minimalne cijene za daljnju prodaju.

U smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja ugovorne odredbe kojima se ugovaraju fiksne ili minimalne cijene uvijek su zabranjene, neovisno o tome jesu li stvarno bile u primjeni te neovisno o veličini tržišnog udjela sudionika sporazuma. Takvim se odredbama trgovcu onemogućava da slobodno formira cijene što je izravno protivno interesima krajnjeg kupca odnosno potrošača.

Navedene odredbe ugovora Agencija proglasila ništetnima, a poduzetnicima izrekla upravno- kaznene mjere u ukupnom iznosu nešto većem od pet milijuna kuna. Agencija smatra da je izricanjem upravno-kaznenih mjera u takvim iznosima postignut cilj primjerenog kažnjavanja poduzetnika te da će se postići posebni preventivni učinak kod poduzetnika kojima su sankcije izrečene, ali i opći preventivni učinak kao upozorenje drugim poduzetnicima da se ne upuštaju u kršenje propisa o tržišnom natjecanju. Naime, propisi o zaštiti tržišnog natjecanja prisilne su naravi te poduzetnici moraju postati svjesni da ih nije moguće mijenjati međusobnim sporazumima.

Poduzetnicima koji su bili sudionici tri zabranjena vertikalna sporazuma Agencija je izrekla simbolične sankcije jer nije pronašla dokaze da su zabranjene odredbe stvarno primjenjivane te da su trajale relativno kratko pa stoga nisu imale značajan učinak na

⁶⁸ Rješenje u predmetu *AZTN protiv Dukat d.d., Zagreb i Konzum d.d., Zagreb*; Klasa UP/I 034-03/2013-01/015 od 30. srpnja 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 106/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

Rješenje u predmetu *AZTN protiv Kraš d.d., Zagreb i Narodni trgovački lanac d.o.o., Sesvete*, objavljeno u Narodnim novinama, br. 7/2015 i na mrežnim stranicama Agencije

Rješenje u predmetu *AZTN protiv Kutjevo d.d. Kutjevo i KTC d.d., Križevci*; Klasa UP/I 034-03/2013-01/017 od 30. srpnja 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 106/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

Rješenje u predmetu *AZTN protiv Carlsberg Croatia d.o.o. Koprivnica i KTC d.d., Križevci*; Klasa UP/I 034-03/2013-01/018 od 23. listopada 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 142/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

tržišno natjecanje. Također, u je obzir uzela i činjenicu da su sudionici tih sporazuma samoinicijativno izmijenili zabranjene odredbe i prije nego što je Agencija pokrenula postupak.

Međutim, u jednom sporazumu poduzetnici su ugovor s istim odredbama opetovano obnavljali nekoliko godina za redom čime su imali otvorenu mogućnost aktiviranja zabranjenih odredbi čak i nakon što je Agencija pokrenula postupak

AZTN protiv poduzetnika Dukat d.d., Zagreb i Konzum d.d., Zagreb:

Agencija je utvrdila da su dodaci ugovoru o kupnji koje su poduzetnici Dukat i Konzum sklapali u razdoblju od siječnja 2009. do siječnja 2011. godine, sadržavali odredbe prema kojima se Konzum obvezao pridržavati minimalnih veleprodajnih i maloprodajnih cijena sugeriranih od strane Dukata. Ukoliko ih se Konzum kao kupac ne bi pridržavao, Dukat je imao pravo prekinuti isporuku svojih proizvoda. Riječ o teškom ograničenju tržišnog natjecanja jer su ugovorne odredbe kojima se ugovaraju fiksne ili minimalne cijene uvijek zabranjene, neovisno o tome jesu li stvarno bile u primjeni te neovisno o veličini tržišnog udjela sudionika sporazuma. Naime, takvim se odredbama trgovcu onemogućava da slobodno formira cijene što je izravno protivno interesima krajnjeg kupca odnosno potrošača. Agencija je taj sporazum proglasila ništetnim.

Međutim, budući da je važeći Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja stupio na snagu 1. listopada 2010. godine, taj se propis u slučaju utvrđenog zabranjenog sporazuma mogao primijeniti samo na razdoblje kršenja tog Zakona nakon spomenutog datuma. Konkretno, rješenjem Agencije je utvrđeno da je zabranjeni sporazum između Dukata i Konzuma trajao od 1. listopada 2010. do 17. siječnja 2011. godine.

Iako je nesporno da je riječ o poduzetnicima koji su zbog svojeg tržišnog položaja i značaja na hrvatskom tržištu u djelatnostima kojima se bave morali biti upoznati s propisima o tržišnom natjecanju, Agencija je pri izricanju upravno-kaznenih mjera u obzir uzela činjenicu da su utvrđene povrede trajale relativno kratko kao i da Agencija nije utvrdila da su se zabranjene odredbe stvarno primjenjivale pa stoga nisu imale značajan učinak na tržišno natjecanje. Agencija je u obzir uzela i činjenicu da su sudionici tih sporazuma samoinicijativno izmijenili zabranjene odredbe i prije nego što je Agencija pokrenula postupak te da novi ugovor koji su Dukat i Konzum sklopili 17. siječnja 2011. godine više nisu sadržavali odredbe o minimalnim cijenama ispod kojih trgovac ne smije krajnjem kupcu prodavati proizvode dobavljača.

Slijedom toga, sudionicima opisanog zabranjenog sporazuma izrečene su simbolične upravno-kaznene mjere u skladu s njihovim položajem na tržištu i njihovom financijskom i tržišnom snagom. Tako je Dukatu izrečena upravno-kaznena mjera u iznosu od 800.000 kuna, a Konzumu od 600.000 kuna.

AZTN protiv Kutjevo d.d., Kutjevo i KTC d.d., Križevci:

Agencija je utvrdila da je sporazum između Kutjeva i KTC-a koji je bio na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. godine sadržavao odredbe kojima je Kutjevo kao dobavljač obvezivalo KTC da sa svojim prodajnim cijenama prema krajnjem kupcu ne smije ići ispod minimalnih dogovorenih cijena, detaljno utvrđenih u prilogu ugovora. Ukoliko se KTC ne bi pridržavao tih ugovornih odredbi, Kutjevo je moglo jednostrano raskinuti ugovor.

Riječ o teškom ograničenju tržišnog natjecanja jer su ugovorne odredbe kojima se ugovaraju fiksne ili minimalne cijene uvijek zabranjene, neovisno o tome jesu li stvarno bile u primjeni te neovisno o veličini tržišnog udjela sudionika sporazuma. Naime, takvim se odredbama trgovcu onemogućava da slobodno formira cijene što je izravno protivno interesima krajnjeg kupca odnosno potrošača.

Međutim, budući da je važeći Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja stupio na snagu 1. listopada 2010., taj se propis u oba slučaja utvrđenih zabranjenih sporazuma mogao primijeniti samo na razdoblje kršenja Zakona nakon spomenutog datuma. Konkretno, rješenjem Agencije je utvrđeno da je zabranjeni sporazum između Kutjeva i KTC-a trajao od 1. listopada 2010. do 15. travnja 2011.godine. Agencija je sporazum proglasila ništetnim, a poduzetnicima je izrekla simbolične upravno-kaznene mjere - Kutjevu u iznosu od 130.000 kuna, a KTC-u iznosu od 100.000 kuna.

Pri izricanju simboličnih upravno-kaznenih mjera Agencija je u obzir uzela činjenicu da su utvrđene povrede trajale relativno kratko kao i da u postupku nije utvrđeno da su se zabranjene odredbe stvarno primjenjivale pa stoga nisu imale značajan učinak na tržišno natjecanje. Agencija je u obzir uzela i činjenicu da su sudionici tih sporazuma samoinicijativno izmijenili zabranjene odredbe i prije nego što je Agencija pokrenula postupak te da novi ugovor koji su Kutjevo i KTC sklopili 15. travnja 2011.godine, više nisu sadržavali odredbe o minimalnim cijenama ispod kojih trgovac ne smije krajnjem kupcu prodavati proizvode dobavljača.

AZTN protiv Carlsberg Croatia d.o.o., Koprivnica i KTC d.d., Križevci:

U postupku protiv Carlsberg Croatia d.o.o., Koprivnica i KTC d.d., Križevci, Agencija je utvrdila postojanje zabranjenog vertikalnog sporazuma između poduzetnika. Riječ je o Ugovoru o prodaji iz veljače 2010.godine, kojim su ti poduzetnici ugovorili minimalne cijene ispod kojih trgovački lanac KTC ne smije prodavati Carlsbergove proizvode (engl. resale price maintenance). U protivnom, Carlsberg je imao pravo uskratiti KTC-u dodatne bonuse. Time su Carlsberg i KTC kršili odredbe Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja te je Agencija takve odredbe sporazuma proglasila ništetnim, a Carlsbergu Croatia i trgovačkom lancu KTC Kutjevo izrekla simbolične upravno-

kaznene mjere u ukupnom iznosu od 600.000 kuna (500.000 kuna Carlsbergu i 100.000 kuna KTC-u).

Pri izricanju sankcija Agencija je uzela u obzir i činjenicu da je sporazum relativno kratko trajao te da su stranke samoinicijativno izmijenile zabranjene odredbe i prije nego što je AZTN pokrenuo postupak. Osim toga, kao olakotne okolnosti su uzete u obzir činjenica da nisu utvrđeni značajni negativni učinci konkretnog sporazuma na tržišno natjecanje te činjenica da su stranke tijekom postupka surađivale s Agencijom.

AZTN protiv Kraš d.d., Zagreb i NTL d.o.o., Sesvete:

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) utvrdila je da su Kraš i Narodni trgovački lanac (NTL) narušili tržišno natjecanje sklapanjem sporazuma koji je sadržavao zabranjene odredbe o minimalnim cijenama, pri čemu je ugovor bio na snazi gotovo četiri godine (od listopada 2010. do srpnja 2014.godine).

Konkretno, Ugovorom o kupoprodaji koji su sklopili Kraš i NTL bile su utvrđene minimalne cijene ispod kojih trgovački lanac NTL ne smije prodavati Kraševe proizvode (engl. resale price maintenance). U protivnom, Kraš je imao pravo uskratiti NTL-u daljnju isporuku robe i dodatne bonuse.

AZTN u konkretnom postupku nije pronašao dokaze da su zabranjene odredbe primjenjivane u praksi. Međutim, s obzirom na to da su opetovano unošene u tri ugovora za redom i bile na snazi gotovo četiri godine, ostavljale su Krašu otvorenu mogućnost da te odredbe u bilo kojem trenutku aktivira i NTL-u uskrati daljnju isporuku i dodatne bonuse.

S obzirom na navedeno, AZTN je u skladu s položajem poduzetnika na tržištu i njihovom financijskom snagom, uvažavajući pritom na temelju propisanih kriterija utvrđene olakotne okolnosti, Krašu izrekla upravno-kaznenu mjeru u iznosu od 1.560.600 kuna, a NTL-u u iznosu od 1.022.000 kuna.

AZTN smatra da izrečene sankcije po svojoj visini predstavljaju primjerenu kaznu te da se njima ne postiže samo posebni preventivni učinak u odnosu na sankcionirane poduzetnike, već da se postiže i opći preventivni učinak kao upozorenje svim poduzetnicima da ne krše propise o zaštiti tržišnog natjecanja. Poduzetnici svoje poslovanje i ponašanje na tržištu moraju uskladiti sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, budući da je riječ o prisilnom propisu koji nije moguće mijenjati međusobnim sporazumima.

Provođenje nenajavljenih pretraga

Postojanje zabranjenih sporazuma potrebno je dokazati. Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja predviđeno je nekoliko alata u borbi protiv kartelnih sporazuma, a jedan od njih je ovlast za provođenje nenajavljenih pretraga poslovnih i drugih prostorija poduzetnika, zemljišta i prijevoznih sredstava, pečaćenje i privremeno oduzimanje predmeta i uvid u poslovne knjige i drugu dokumentaciju⁶⁹. Uz to, jedan od konkretnih oblika suradnje s Europskom komisijom koji je pristupanjem Republike Hrvatske u EU povjeren Agenciji, je sudjelovanje i asistencija u provedbi nenajavljenih pretraga koje provodi Europska komisija na teritorijima zemalja članica Europske unije, u pravilu, u sklopu istraga kartela koji imaju nadnacionalni karakter.

Agencija je višekratno naglašavala kako je efikasnija borba protiv kartela u Hrvatskoj odnosno otkrivanje i dokazivanje kartela u nacionalnim granicama, uvelike ovisna o tehničko-tehnološkoj opremljenosti i stručnoj osposobljenosti djelatnika Agencije koji sudjeluju u provođenju nenajavljenih pretraga. Iako su sustavnom i dugotrajnom edukacijom djelatnici Agencije u potpunosti obučeni za provedbu nenajavljenih pretraga, bez obzira što je navedenu ovlast Agencija ima od stupanja na snagu ZZTN 2009.godine, Agencija je sve do 2014.godine imala ograničena iskustva u primjeni tih ovlasti.

Međutim, tijekom izvještajne godine Agencija je u sklopu postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika provela nekoliko nenajavljenih pretraga. Osim što je provođenje pretraga bilo nužno zbog tijeka vođenih postupaka, ono je u velikoj mjeri kolidiralo i s činjenicom da je Ministarstvo financija prepoznalo potrebu odobravanja izdvajanja novčanih sredstava za nabavku opreme za digitalnu forenziku koja je Agenciji osigurala nužnu tehničku opremljenost za provođenje ovlasti pretrage. Naime, s obzirom na razvoj tehnologije i činjenicu kako se danas podaci sve više pohranjuju u digitalnom obliku, a komunikacija između poduzetnika se odvija gotovo isključivo u elektroničkom obliku, pretrage su prvenstveno fokusirane na neki od medija za digitalnu pohranu podataka.

Primjerice, praksa provođenja pretraga u Europskoj komisiji je pokazala kako se sve manje pronalaze papirnati dokazi, a statistika pokazuje da se 70 posto elektroničkih dokumenata nikad se ne ispisuje. Istodobno, tvrdi disk od 80 GB (trenutno najmanji) može sadržavati 18.181.820 stranica podataka. Kako je riječ o iznimno velikom broju podataka koje je u vrlo kratkom vremenu potrebno pronaći i analizirati, za to su nužna znanja i alati iz digitalne forenzike⁷⁰ odnosno posebni hardverski i softverski alati. Nabavkom opreme, uz educirane djelatnike, Agenciji je omogućen „rad na terenu“,

⁶⁹ Članci 42. do 46. ZZTN-a.

⁷⁰ Znanost prikupljanja, obrade i prezentiranja digitalnih podataka s ciljem provođenja sustavne provjere kako bi se otkrilo što se dogodilo na računalu i tko je za to odgovoran

osobito mogućnost istovremenog provođenja nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija svih ili barem većine potencijalnih sudionika kartela i izravno preuzimanje dokaza (dokumenata i datoteka).

Također, Agencija sada može asistirati Europskoj komisiji u provedbi nenajavljene pretrage ili inspekcijske pretrage u slučaju da Europska komisija to zatraži odnosno može pružiti prekograničnu suradnju bilo kojem tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja iz Europske unije.

Programi pokajništva

Programi pokajništva su još jedan od važnih alata Agencije u borbi protiv kartela. Međutim, iako su u Europi i svijetu pokajnici ili zviždači najučinkovitije sredstvo za otkrivanje kartela, u hrvatskoj praksi još nije zabilježen slučaj pokajništva iako Agencija ima svoj tzv. pokajnički program. Naime, Od 27. studenoga 2010. godine kada su na snagu stupile Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere⁷¹ i, posebno, Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere⁷² Agencija je ovlaštena provoditi pokajnički program za sudionike kartela. On uključuje oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere pokajniku – sudioniku zabranjenog sporazuma koji Agenciji prvi otkrije kartel i omogućiti joj pokretanje postupka ili, ako je Agencija već pokrenula postupak, koji joj prvi dostavi relevantne dokaze o postojanju kartela. Također, umanjenje iznosa upravno-kaznene mjere mogu dobiti i ostali poduzetnici – pokajnici ovisno o redu obraćanja Agenciji i dostavi dodatnih valjanih dokaza koji su od odlučujućeg značaja za okončanje postupka utvrđivanja kartela.

⁷¹ Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, Narodne novine, br. 129/2010

⁷² Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere, Narodne novine, br. 129/2010

Kontrola koncentracija poduzetnika

Postupak prijave koncentracije na ocjenu Agenciji

Za sve poduzetnike i sva tržišta, prijava koncentracije predstavlja zakonsku obvezu propisanu ZZTN-om i podzakonskim propisima⁷³. Ključ nastanka koncentracije je stjecanje kontrole. Kontrola se ostvaruje prijenosom prava, ugovora ili drugih sredstava kojima jedan ili više poduzetnika, bilo pojedinačno, bilo zajednički, stječe mogućnost ostvarivanja prevladavajućeg utjecaja nad jednim ili više poduzetnika ili pak dijela jednog ili više poduzetnika na trajnoj osnovi. U smislu prava tržišnog natjecanja, koncentracija poduzetnika, sukladno članku 15. ZZTN-a, nastaje promjenom kontrole nad poduzetnikom na trajnoj osnovi koja se stječe:

1. pripajanjem ili spajanjem dva ili više neovisnih poduzetnika ili dijelova tih poduzetnika,
2. stjecanjem izravne ili neizravne kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog, odnosno više poduzetnika nad drugim, odnosno više drugih poduzetnika ili dijelom, odnosno dijelovima drugih poduzetnika i to:
 - stjecanjem većine dionica ili udjela, ili
 - stjecanjem većine prava glasa, ili
 - na drugi način u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima i drugim propisima.

Koncentracijom u smislu ZZTN-a⁷⁴ se također smatra i stvaranje zajedničkog pothvata (*joint venture*) od strane dva ili više neovisnih poduzetnika, koji na trajnijoj osnovi djeluje kao neovisan gospodarski subjekt.

Sukladno propisima koji uređuju njezinu nadležnost, Agencija ocjenjuje samo poslovne transakcije značajne ekonomske snage koja se očituje kroz ukupne prihode

⁷³ Članak 15. ZZTN-a; Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika od 9. travnja 2011.godine, Narodne novine br.38/11

⁷⁴ U smislu članka 15. stavka 5. ZZTN-a koncentracijom poduzetnika ne smatra se:

1. kada kreditne ili druge financijske institucije, investicijski fondovi ili društva za osiguranje, u svojem redovnom poslovanju, koje uključuje promet i posredovanje vrijednosnim papirima, za vlastiti račun ili račun trećih, privremeno, ali ne dulje od 12 mjeseci, stječu ili drže dionice ili udjele s namjerom njihove daljnje prodaje i to, ako ne koriste pravo glasa s obzirom na te dionice ili udjele na takav način da to utječe na konkurentno ponašanje tog poduzetnika. Na zahtjev, Agencija može produljiti rok od 12 mjeseci ako poduzetnik dokaže da se takva prodaja nije mogla provesti u zadanom roku,
2. stjecanje dionica ili udjela koje je posljedica internog restrukturiranja poduzetnika povezanih zajedničkom kontrolom (pripajanje, spajanje, prijenos vlasništva i sl.),
3. kada je kontrola nad poduzetnikom prenesena na stečajnog upravitelja ili likvidatora sukladno odredbama Stečajnog zakona i Zakona o trgovačkim društvima ili drugih primjenjivih propisa.

poduzetnika sudionika koncentracije. Drugim riječima, poduzetnik je obavezan prijaviti svaku namjeru provedbe koncentracije ako su, sukladno članku 17. stavku 1. ZZTN-a, kumulativno ispunjena dva uvjeta:

- da ukupni godišnji konsolidirani prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu, iznosi najmanje jednu milijardu kuna sukladno financijskim izvješćima za financijsku godinu koja je prethodila koncentraciji, ako najmanje jedan sudionik koncentracije ima sjedište i/ili podružnicu u Republici Hrvatskoj.
- da ukupni prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije, u Republici Hrvatskoj, sukladno financijskim izvještajima iznosi najmanje 100.000.000 kuna, u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji.

Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika koje Agencija uvijek pokreće po službenoj dužnosti, postupak ocjene koncentracije u pravilu se pokreće temeljem prijave njezinih sudionika. Budući da koncentracije poduzetnika mogu imati pozitivne i negativne učinke na tržištu, Agencija, upravo uzimajući u obzir učinke koncentracije na mjerodavnom tržištu ili tržištima, odlučuje o kriterijima ocjene svake pojedine koncentracije.

Ukoliko sudionici koncentracije propuste prijaviti koncentraciju na ocjenu njezine dopuštenosti Agenciji, a takva obveza postoji sukladno ranije citiranoj odredbi članka 17. ZZTN-a, tada ih je Agencija u obvezi kazniti upravno-kaznenom mjerom do najviše jedan (1) posto njihovog ukupnog prihoda,

U 11 predmeta ocjena koncentracija postupalo se temeljem prijave koncentracije, dok je u pet (5) predmeta postupak pokrenut po službenoj dužnosti jer je nakon provedenog istraživanja oblika vlasničkog povezivanja poduzetnika utvrđeno da stranke nisu prijavile koncentraciju Agenciji, iako je za to postojala obveza prijave temeljem ZZTN-a. Stoga će se u tim predmetima, po okončanju postupka ocjene koncentracije, provesti i postupak za utvrđivanje uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog propuštanja podnošenja prijave koncentracije Agenciji. U ostalih pet (5) predmeta istraživanja oblika vlasničke povezanosti poduzetnika utvrđeno je da nije došlo do koncentracije poduzetnika za koju postoji obveza prijave Agenciji temeljem ZZTN-a, stoga su navedeni predmeti administrativno okončani.

Zabranjenom u 2014. godini nije ocijenjena niti jedna koncentracija.

Postupak ocjene koncentracije na I. razini

Kada Agencija na temelju potpune prijave namjere koncentracije i saznanja kojima raspolaže ocijeni da se može razumno pretpostaviti da predmetna koncentracija nema značajni učinak na mjerodavnom tržištu, koncentracija se smatra dopuštenom na I. razini (bez pokretanja i vođenja postupka ocjene konkretne koncentracije na II. razini). U tom slučaju, Agencija bez odlaganja, nakon što zaprimi potpunu prijavu koncentracije, u roku od 30 dana od dana davanja potvrde podnositelju prijave o potpunosti prijave koncentracije, obavještava javnost o dopuštenosti koncentracije na I. razini i dostavlja podnositelju prijave koncentracije potvrdu o dopuštenosti te koncentracije na I. razini. Međutim, kako bi takvu potvrdu mogla dati, Agencija obavezno prethodno mora provesti analizu podataka iz zaprimljene potpune prijave koncentracije o mjerodavnom tržištu i tržišnim udjelima konkurenata i učincima koncentracije te objaviti javni poziv svim konkurentima i drugim zainteresiranim da se Agenciji (ukoliko to žele) očituju o učincima te koncentracije na tržište. Tek nakon što uzme u obzir sve navedeno i utvrdi da koncentracija nema značajan učinak, Agencija daje podnositelju prijave potvrdu o dopuštenosti koncentracije na I. razini.

U 2014. godini devet (9) predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije okončano je odobrenjem na 1. Razini, jer je utvrđeno kako nije riječ o koncentracijama sa negativnim učinkom na tržišno natjecanje. Između ostalog, Agencija je dopuštenom na prvoj razini ocijenila koncentracije:

SPAR Hrvatska d.o.o., Zagreb i dio poduzetnika DINOVA-DIONA d.o.o., Zagreb (20 prodajnih mjesta u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji)⁷⁵:

Riječ je o koncentraciji koja nema značajan učinak na tržišno natjecanje budući da se njome ne stvara novi niti jača postojeći vladajući položaj sudionika. Koncentracija će učinak imati na mjerodavnom tržištu trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Njezinom provedbom, tržišni udjel Spara na području Grada Zagreba se povećava na omjer između 10 i 20 posto, čime će taj poduzetnik postati najznačajniji konkurent Konzumu, tržišnom lideru na području grada Zagreba. Provedbom koncentracije stoga će se povećati konkurentski pritisak na vodećeg tržišnog takmaca te će se ublažiti asimetrija tržišta. Uzimajući u obzir to, kao i strukturu tržišta te broj konkurenata na njemu, Agencija je zaključila kako je riječ koncentraciji

⁷⁵ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/14-02/003 od 12.siječnja 2014. godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

koja bi mogla pridonijeti većoj konkurenciji između poduzetnika na mjerodavnom tržištu pa je koncentraciju dopustila na prvoj razini.

Ericsson AB, Stockholm, Švedska, putem Ericson Nikola Tesla d.d., Zagreb i poslovna jedinica za pružanje usluga izgradnje i održavanja infrastrukture poduzetnika HT d.d., Zagreb⁷⁶:

Koncentracija kojom Ericsson Grupa putem Ericsson Nikole Tesle stječe kontrolu nad poslovnom jedinicom za pružanje usluga izgradnje i održavanja infrastrukture HT-a također neće dovesti do horizontalnog preklapanja djelatnosti sudionika koncentracije. Ona će imati učinak na mjerodavnim tržištima pružanja usluga izgradnje, dostave i instalacije mreža, pružanja upravljanih usluga i pružanja usluga podrške i održavanja u RH, a koji čine segmente tržišta pružanja popratnih usluga prema pokretnim i nepokretnim telekomunikacijskim mrežama i opremi. Riječ je o djelatnostima koje omogućavaju ovlaštenim operatorima pružanje telekomunikacijskih usluga, no preuzimanjem tog dijela poslovanja HT-a, stjecatelj neće postati telekomunikacijskim operatorom niti mu je za obavljanje tih popratnih djelatnosti potrebno takvo ovlaštenje. Riječ je o stjecanju dijela HT-a koji do sada nije samostalno bio prisutan na tržištu pa mu se ni ne može pripisati tržišni udjel na mjerodavnim tržištima. Ericssonov tržišni udjel će se uvećati za visinu novo kreiranog dijela tržišta. Stoga je i u ovom slučaju Agencija ocijenila da nije riječ o koncentraciji koja bi mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje te se koncentracija smatra dopuštenom na prvoj razini.

Adris grupa d.d., Rovinj i Croatia Osiguranje d.d., Zagreb⁷⁷:

Koncentracija koja nastaje stjecanjem samostalne kontrole na trajnoj osnovi od strane poduzetnika Adris grupe nad Croatia osiguranjem, i to stjecanjem većine udjela u temeljnom kapitalu Croatia osiguranja, učinak će imati na mjerodavnim tržištima životnog i neživotnog osiguranja te tržištu reosiguranja na teritoriju Republike Hrvatske. Prije provedbe koncentracije na tim je tržištima bilo prisutno samo Croatia Osiguranje, a Adris grupa na njih ulazi tek stjecanjem kontrole nad Croatia osiguranjem. Agencija je temeljem potpune prethodne prijave koncentracije, utvrđene strukture mjerodavnog tržišta s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, postkoncentracijskog tržišnog udjela novog entiteta nastalog provedbom koncentracije, očekivanih učinaka koncentracije u smislu koristi za potrošače i drugih raspoloživih podataka i saznanja, ocijenila da u konkretnom slučaju nije riječ o koncentraciji koja bi mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje te se koncentracija smatra dopuštenom na prvoj razini.

⁷⁶ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/14-02/005 od 30. srpnja 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

⁷⁷ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/13-02/017 od 6.veljače 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

Postupak ocjene koncentracije na II. razini

Ukoliko, pak, Agencija temeljem analize podataka i okolnosti iz prijave koncentracije procijeni da bi provedba koncentracije mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu, a osobito ako se tom koncentracijom stvara novi ili jača postojeći vladajući položaj sudionika koncentracije, Agencija u roku od 30 dana od dana davanja potvrde o potpunosti prijave koncentracije donosi zaključak o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije, čijim donošenjem započinje postupak ocjene dopuštenosti koncentracije na II. razini.

Predmeti ocjene dopuštenosti koncentracije na II. razini izuzetno su zahtjevni i u takvim je postupcima, radi stjecanja uvjeta za donošenje odluke prosječno potrebno provesti oko 100 radnji u postupku, (u nekim slučajevima i više) radi prikupljanja podataka, dokumentacije i očitovanja potrebnih za izradu dubinske pravne i ekonomske analize mjerodavnog tržišta i učinaka konkretne koncentracije na tržišno natjecanje. To podrazumijeva kontaktiranje značajnog broja poduzetnika i/ili interesnih udruženja koji posluju i/ili imaju saznanja o mjerodavnom tržištu koje je potrebno analizirati u konkretnom slučaju i zatražiti ih sveobuhvatne brojčane i financijske pokazatelje kao i analize poslovanja.

U dva (2) predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije - *HT/Optima Telekom*⁷⁸ i *Agrokor/Mercator*⁷⁹ tijekom 2013. godine provedene su dubinske pravne i ekonomske analize zbog negativnog učinka tih koncentracija na tržišno natjecanje te su, nakon što su održane usmene rasprave, u prvoj polovici 2014. (u ožujku, odnosno travnju) donesena rješenja o uvjetno dopuštenim koncentracijama kojima su utvrđene sveobuhvatne mjere i uvjeti u za to utvrđenim rokovima radi otklanjanja negativnih učinaka predmetnih koncentracija na tržišno natjecanje. Osnovna svrha tih mjera bila je očuvanje kompetitivne strukture tržišta i interesa potrošača.

Za nadzor i redovno izvještavanje Agencije nad provođenjem tih mjera, do kraja 2014. godine su imenovani Povjerenici za praćenje mjera i uvjeta iz navedenih rješenja⁸⁰.

⁷⁸ Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji kojom *Hrvatski telekom* u postupku predstečajne nagodbe stječe kontrolu nad *Optima Telekomom*, klasa: UP/I 034-03/2013-02/007 od 19. ožujka 2014., objavljeno je u Narodnim novinama, br. 52/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

⁷⁹ Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji koncerna *Agrokor* i *Poslovnih sistema Mercator*, klasa: UP/I 034-03/2013-02/008 od 24. ožujka 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 56/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

⁸⁰ Obavijest o odobrenju mandata povjereniku Ernst & Ernst & Young d.o.o., za nadzor koncentracije *Hrvatski telekom/Optima telekom* od 10. srpnja 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije: http://www.aztn.hr/uploads/documents/povjerenik/HT_i_Optima_-_podaci_o_povjereniku.pdf

Obavijest o odobrenju mandata povjereniku *PricewaterhouseCoopers d.o.o.*, za nadzor koncentracije *Agrokor/Mercator* od 15. srpnja 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije: http://www.aztn.hr/uploads/documents/povjerenik/Agrokor_i_Mercator_-_podaci_o_povjereniku.pdf

Povjerenici su odobreni od Agencije, a u odnosu na sudionike koncentracija imaju neopozivi mandat.

Do kraja 2014. godine, u oba predmeta Povjerenici su Agenciji dostavili inicijalna izvješća o provedbi navedenih mjera⁸¹ koje je, nakon što su Povjerenici proveli korekcije izvješća sukladno njezinim primjedbama, Agencija u konačnici i prihvatila. Slijedom potrebe praćenja provedbe mjera utvrđenih navedenim rješenjima, ti su predmeti, unatoč tome što su formalno rješenja donesena u 2014., i dalje otvoreni.

Sažetak Inicijalnog izvješća povjerenika za nadzor koncentracije Agrokor i Mercatora:

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja prihvatila je Inicijalno izvješće povjerenika o provedbi strukturnih mjera dezinvestiranja i mjera praćenja poslovanja koncentracije poduzetnika Agrokor/Mercator utvrđenih rješenjem Agencije kojim je ta koncentracija uvjetno odobrena. Izvješće je izradio PricewaterhouseCoopers – povjerenik čiji je mandat za praćenje izvršenja mjera iz rješenja Agencija odobrila u srpnju 2014. godine i o tome izvijestila javnost. Agencija je također dala suglasnost na Plan rada i aktivnosti povjerenika te na rokove njihova provođenja.

Analizom svih elemenata vezanih uz stjecanje kontrole Agrokor nad Mercatorom - imenovanja upravljačkih tijela Mercatora, provjerom kroz elektronski izvadak poslovnog registra Republike Slovenije te uvidom u životopise novoizabranih članova upravljačkih tijela Mercatora, povjerenik je utvrdio da je početni dan koncentracije Agrokor i Mercatora 8. rujna 2014. godine.

Povjerenik je, također, utvrdio da je Agrokor, sukladno obvezama iz rješenja Agencije, poduzeo sve radnje potrebne za dezinvestiranje dijela poslovanja unaprijed poznatom kupcu/zakupoprimcu (engl. up front buyer), kao i za dezinvestiranje dijela poslovanja (96 prodavaonica) koji je morao ponuditi na prodaju ili davanje u zakup u roku od tri dana od početnog dana koncentracije.

Prema izvješću povjerenika, Agrokor ima unaprijed poznatog kupca za sedam maloprodajnih mjesta, dok je u sklopu mjere prodaje ili davanja u zakup preostalih prodajnih mjesta zaprimo obvezujuće ponude za kupnju 65 prodajnih mjesta.

⁸¹ Sažetak Inicijalnog izvješće povjerenika za nadzor koncentracije Agrokor i Mercatora objavljen na mrežnim stranicama AZTN-a; <http://www.aztn.hr/article/1656/inicijalno-izvjesce-povjerenika-za-nadzor-koncentracije-agrokor-i-mercatora>

Sažetak Inicijalnog izvješće povjerenika za nadzor koncentracije HT-Optima objavljen na mrežnim stranicama AZTN-a: <http://www.aztn.hr/article/1674/prihvaceno-inicijalno-izvjesce-povjerenika-za-ht-i-optima-telekom>

Agencija je stoga dala suglasnost da Agrokor bez odgode pristupi realizaciji prodaje trgovina unaprijed poznatom kupcu te da pristupi izboru ponuditelja koji su poslali obvezujuće ponude za 65 trgovina. Nakon što realizira prodaju, Agrokor o tome mora izvijestiti povjerenika i dostaviti mu relevantnu dokumentaciju.

Za razliku od mjera dezinvestiranja koje su vezane uz početni dan koncentracije, mjere praćenja ponašanja Agrokora u odnosu na zaštitu Mercatorovih i Konzumovih dobavljača odnose se na stanje kakvo je bilo u razdoblju prije formalnog i faktičkog provođenja koncentracije.

Stoga su liste dobavljača utvrđene na temelju podataka koji se odnose na razdoblje od 1. siječnja do 31. srpnja 2014. godine i to po kategorijama i potkategorijama proizvoda uobičajenih u maloprodajnoj industriji. Unutar 12 osnovnih kategorija proizvoda utvrđenih rješenjem Agencije o uvjetno odobrenoj koncentraciji, definirano je još 45 potkategorija.

Povjerenik je utvrdio pet najvećih dobavljača prema kriteriju ostvarene vrijednosti i količina nabave. Prema istom kriteriju, povjerenik je utvrdio i koja su tri najprodavanija proizvoda po dobavljaču. Za pet najvećih dobavljača u svakoj potkategoriji te za tri njihova najprodavanija proizvoda, povjerenik će kontrolirati ugovore koje su imali prije provedbe koncentracije i njihove naknadne izmjene te će napraviti pregled uvjeta iz ugovora u dijelu koji se odnosi na nabavne cijene proizvoda, rokove plaćanja, rabate, bonuse itd.

Među pet najvećih dobavljača u određenim kategorijama i potkategorijama ne smiju se nalaziti dobavljači iz sastava Agrokor koncerna.

Agrokor, pak, mora bez odgode obavijestiti dobavljače da se nalaze u kategoriji pet najvećih, a isto tako, obavijestit će i dobavljače iz svog koncerna da oni ne mogu biti uključeni u listu pet najvećih dobavljača. S obzirom da je od početnog dana koncentracije već proteklo određeno vrijeme, ugovori s dobavljačima isključivo Mercatora-H trebaju biti sklopljeni/produljeni na godinu dana od datuma sklapanja/produljenja ugovora, neovisno o početnom danu koncentracije.

Na koncu, povjerenik je utvrdio izloženost, kao i kriterije praćenja izvršenja mjera iz rješenja Agencije koja se odnosi na obvezu Agrokora da u Konzumovim prodavaonicama formata hipermarket i supermarket najmanje tri godine od početnog dana omogućiti izloženost na 30 posto police za najmanje tri konkurenta u segmentima proizvoda u kojima proizvodna društva iz grupe Agrokor imaju visok tržišni udjel (iznad 40 posto). Uvjeti te izloženosti ne smiju biti lošiji od onih koje Konzum u svojoj vlastitoj prodajnoj mreži odobrava konkurentima tih dobavljača u odgovarajućoj grupi proizvoda.

Utvrđivanje zastupljenosti dobavljača Konzuma u razdoblju prije provedbe koncentracije, temeljena je na kriteriju ostvarene vrijednosti nabave pojedinog dobavljača u odnosu na ukupnu nabavnu vrijednost pojedine kategorije odnosno potkategorije.

Također, primijenjen je isključivo kriterij pripadnosti dobavljača Agrokor grupi odnosno utvrđivan je udjel izloženosti dobavljača iz Agrokor grupe te udjel izloženosti drugih dobavljača – konkurenata, neovisno o tome je li riječ o brandiranim proizvodima ili proizvodima Konzumovih privatnih robnih marki. Izloženost dobavljača iskazana je u linearnim metrima i u postocima.

Inače, bez obzira na rebrendiranje Mercatorovih trgovina koje provedeno u međuvremenu, pod prodajnom mrežom Mercatora podrazumijevaju se sva prodajna mjesta Mercatora-H u trenutku donošenja rješenja Agencije, izuzev onih prodavaonica koje su namijenjene dezinvestiranju.

Također, kako bi osigurao provedbu mjera iz rješenja Agencije te njihovo praćenje od strane povjerenika, uz centraliziranu nabavu preko skladišta Konzuma, Agrokor je svim integriranim Mercator objektima većim od 400 m² sistemski dodijelio poseban kanal prodaje 'Mercator kanal', a ta oznaka omogućava da u različitim prodavaonicama vrlo slične kvadrature i rasporeda postavi različiti asortiman, te različiti raspored artikala na policama.

Stajalište je povjerenika da će na taj način moći pratiti mjere iz rješenja.

Sažetak Inicijalnog izvješće povjerenika za nadzor koncentracije HT-Optima:

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja prihvatila je Inicijalno izvješće te plan rada i rokove aktivnosti Povjerenika za nadzor provedbe mjera iz rješenja o uvjetno dopuštenoj koncentraciji poduzetnika Hrvatski Telekom i OT - Optima Telekom. Izvješće je strukturirano sukladno mjerama iz rješenja Agencije, a izradio ga povjerenik Ernst & Young d.o.o. čiji je mandat Agencija odobrila u srpnju 2014.godine.

Povjerenik je, prije svega, utvrdio da aneks Ugovora između HT-a i Zagrebačke banke sadrži sve izmjene ugovora koje je tražila Agencija u rješenju o uvjetno odobrenoj koncentraciji, a koje se odnose na definiranje roka trajanja koncentracije te postupak prodaje Optiminih dionica. Utvrđeno je, također, da je HT odredio osobu nadležnu za koordinaciju aktivnosti vezanih uz koncentraciju te da se obvezao pripremiti postupak prodaje Optiminih dionica prije isteka treće godine trajanja koncentracije na transparentan, objektivan i nediskriminatoran način odnosno u skladu s najboljim praksama. Pripremljeni postupak u zadanim rokovima dostavit će na pregled Povjereniku.

Kada je riječ o mjerama iz rješenja koje se odnose na upravljanje Optiminom imovinom, a u kojima se HT obvezao da će za vrijeme trajanja koncentracije, u okviru mogućeg, osigurati takvo upravljanje da na kraju trajanja razdoblja koncentracije Optimina imovina ne bude podkapitalizirana u odnosu na stanje na početku razdoblja koncentracije, inicijalno izvješće Povjerenika sadrži pregled parametara koji predstavljaju osnovu za praćenje ovih mjera.

Optimina imovina prati se kroz dva parametra: korisnička baza i infrastruktura. Parametar korisnička baza u bitnome se odnosi na ostvarene prihode i broj korisnika (privatni i poslovni) Optime u odnosu na njezine usluge. Podaci za parametar infrastruktura odnose se na vlastitu infrastrukturu te infrastrukturu u najmu.

Povjerenik će tijekom trajanja koncentracije uspoređivati te parametre Optime u odnosu na tržište. Dostavio je i opis tržišta i pokazatelje tržišnih trendova za oba parametra s projekcijom ostvarenih prihoda i za 2014. godinu na temelju prva dva kvartala iste godine odnosno zadnjeg tromjesečja koje je prethodilo početku razdoblja trajanja koncentracije. O ispunjenju mjera Povjerenik će izvještavati Agenciju kroz polugodišnja izvješća.

Vezano uz obvezu HT-a da neće prodati Optimina maloprodajna mjesta, Povjerenik je utvrdio kako Optima nema vlastitih maloprodajnih mjesta te da prodaju obavlja direktno ili teleprodajnim aktivnostima te preko partnera. Povjerenik je utvrdio popis partnera Optime te će pratiti kretanje broja partnera u odnosu na popis utvrđen na početku koncentracije

Vezano uz mjere iz rješenja kojima se HT obvezao na osiguranje samostalnosti Optime, Povjerenik je provjerio svu dokumentaciju (izvode iz sudskog registra, ugovore o radu, sheme poticanja zaposlenika i menadžmenta, zapisnike sa sastanaka Nadzornog odbora, životopise menadžera i članova NO-a itd.) te je utvrdio da početno stanje odgovara mjerama Agencije naloženima u rješenju o uvjetno odobrenoj koncentraciji.

Također, Povjerenik je utvrdio da je HT donošenjem Pravilnika o zaštiti poslovno osjetljivih informacija Optime uspostavio mehanizme osiguranja sprječavanja protoka svih poslovno osjetljivih podataka (u pravu tržišnog natjecanja uvriježen naziv za to je kineski zid, engl. Chinese wall) između Optime i HT-ovog osoblja uključenog u njezino poslovanje i HT-ove Poslovne jedinice za privatne korisnike, Poslovne jedinice za poslovne korisnike i povezanog društva Iskon Internet.

No, u svrhu što jednostavnijeg i transparentnog provođenja mehanizama sprječavanja protoka informacija, Povjerenik je dao listu preporuka za poboljšanje Pravilnika koje je Agencija prihvatila te je naložila HT-u i Optimi da bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana od primitka obavijesti, pristupe usklađenju dokumentacije i poslovanja prema preporukama te o tome dostave dokaze Povjereniku.

Kada je riječ o veleprodajnim ugovorima Optime, HT se obvezao da tijekom trajanja koncentracije neće raskidati ugovore Optime sklopljene s kupcima veleprodajnih usluga uključujući i usluga zakupa optičkih niti (engl. dark fiber) već bi navedeni ugovori ostali na snazi tijekom razdoblja na koje su sklopljeni. Izuzetak su ugovori koji bi se mogli prijevremeno raskinuti zbog financijskih/gospodarskih razloga o čemu se HT obvezuje unaprijed obavijestiti Povjerenika i Agenciju.

Također, izvješće Povjerenika sadrži popis ugovora s Optiminim veleprodajnim kupcima na početku trajanja koncentracije odnosno na kraju drugog kvartala 2014. godine., u kojima su podaci o ugovornoj strani, datumu sklapanja, trajanju te nazivu ugovora za aktivne ugovore.

Sukladno rješenju Agencije, Povjerenik će pratiti ima li tijekom trajanja koncentracije Optima povoljniji tretman u pogledu pružanja veleprodajnih usluga HT-a u odnosu na ostale operatore prisutne na mjerodavnom tržištu kao i sudjeluje li HT u preuzimanjima kontrole nad ostalim alternativnim operatorima nad kojima jest ili bi mogao biti otvoren postupak predstečajne nagodbe.

Na koncu, uvidom u mrežne stranice Optime, službeni memorandum te račune Optime Povjerenik je utvrdio kako naznačavanjem informacije da je Optima dio HT grupe Optima ispunila mjeru iz rješenja Agencije.

Gledano objektivnim, brojčanim pokazateljima, tijekom 2014. godine Odjel za ocjenu koncentracija realizirao je 10 posto više predmeta u odnosu na 2013. godinu, s nešto manjim brojem zaprimljenih prijava koncentracije u realnom sektoru u odnosu na 2013. godinu. Međutim, navedeni pokazatelj pada broja zaprimljenih prijava nije primjenjiv u kontekstu složenosti postupka provedenog u predmetima *Agrokor - Poslovni sistemi Mercator* i *HT - OT-Optima Telekom* te u kontekstu kompleksnosti donesenih rješenja i postupka praćenja provedbe mjera utvrđenih navedenim rješenjima tijekom 2014. godine. U prilog tome ide i pokazatelj od prosječno 60-tak radnji provedenih u navedenim predmetima nakon donošenja predmetnih rješenja u razdoblju od svibnja do prosinca 2014.godine.

Nekoliko je aspekata zbog kojih su ta rješenja o uvjetno dopuštenim koncentracijama bila važna za hrvatsko gospodarstvo. Prije svega, oba slučaja potvrđuju trend intenzivnog restrukturiranja i konsolidacije hrvatskog gospodarstva uslijed dugogodišnje gospodarske krize, jer su i u jednom i u drugom slučaju koncentracije ciljevi transakcije bili poduzetnici u ozbiljnim poslovnim poteškoćama, a OT-Optima Telekom je zbog nelikvidnosti i prezaduženosti ušla u postupak predstečajne nagodbe. Obje koncentracije obilježio je i veliki interes najšire javnosti za postupanje Agencije. Nakon provedene dubinske pravne i ekonomske analize u postupku ocjene koncentracije na 2. razini, Agencija je u oba slučaja procijenila da su zadovoljeni uvjeti da se koncentracije ocijene uvjetno dopuštenom. U slučaju HT/Optima koncentracija je dozvoljena na određeno vremensko razdoblje potrebno za restrukturiranje i konsolidaciju poslovanja tog poduzetnika i uz ozbiljne mjere praćenja poslovanja. Kroz

niz mjera, Agencija je Optimi osigurala neovisnost poslovanja u okviru HT grupe za sve vrijeme trajanja koncentracije u najvećoj, objektivno mogućoj mjeri, ali i za to vrijeme utvrdila mehanizme zaštite Optimine korisničke baze i imovine od podkapitalizacije.

Vrlo stroge i sveobuhvatne strukturalne mjere i mjere praćenja poslovanja pratile su i koncentraciju Agrokor i Mercatora. U tom je kontekstu Agrokor preuzeo obvezu dezinvestirati 96 prodajnih mjesta, te je do kraja 2014. našao unaprijed poznatog kupca za 6 prodajnih mjesta i zaprimio obvezujuće ponude za njih 60-tak. Navedeno je, dakle, omogućilo konkurentima Konzuma širenje na tržištu maloprodaje mješovite robe, preuzimanjem prodajnih mjesta utvrđenih rješenjem Agencije za dezinvestiranje, te daljnje jačanje konkurentskog pritiska prema Konzumu. Pri tom je Agencija, utvrdivši i mjere praćenja poslovanja Agrokor osigurala zastupljenost dobavljača Mercatora za određeno vremensko razdoblje radi njihove prilagodbe novonastaloj situaciji na tržištu ali i omogućila ulazak konkurenata proizvođačima iz sastava koncerna Agrokor koji drže visoki tržišni udjel u prodaji određenih kategorija i potkategorija proizvoda na police Konzuma.

Ocjena koncentracije u bankarskom sektoru

Pokazalo se kako trend konsolidacije realnog sektora uzrokovan dugogodišnjom krizom na domaćem tržištu nije zaobišao ni bankarski sektor, jer je Agencija u 2014. godini, nakon što je 1. srpnja 2013. godine u nadležnost Agencije vraćena zaštita tržišnog natjecanja u bankarskom sektoru, ocijenila i prvu koncentraciju u bankarskom sektoru. Riječ je o predmetu ocjene koncentracije *OTP banka Hrvatska i Banco Popolare Croatia*⁸² u kojem je Agencija 10. travnja 2014. odobrila koncentraciju kojom je OTP banka Hrvatska, Zadar stekla samostalnu kontrolu na trajnoj osnovi nad Banco Popolare Croatia, Zagreb i to stjecanjem većine udjela u temeljnom kapitalu tog poduzetnika:

Koncentracija OTP banke Hrvatska i Banco Popolare Croatia:

Davanjem odobrenja za provedbu koncentracije Agencija je ocijenila kako će se njen učinak ogledati u povećanju konkurentskog pritiska na druge poduzetnike u kategoriji

⁸² Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1. razini u predmetu klase; UP/I 034-03/2014-02/001OTP od 10. travnja 2014. godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

srednje velikih banaka na mjerodavnim tržištima s poslovanjem orijentiranim na stanovništvo.

OTP banka Hrvatska dio je OTP Grupe, čije je matično društvo sa sjedištem u Budimpešti, Mađarska, najveća mađarska banka. OTP Grupa posluje u Mađarskoj, Bugarskoj, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Rumunjskoj, Rusiji, Slovačkoj, Srbiji i Ukrajini. OTP banka Hrvatska spada u kategoriju srednje velikih banaka po klasifikaciji HNB-a prema veličini aktive. Banco Popolare Croatia dio je talijanske grupacije Banco Popolare, a u Republici Hrvatskoj pripada u kategoriju malih banaka po klasifikaciji HNB-a, s fokusom na poslovanje sa stanovništvom. Predmetnim stjecanje OTP banka Hrvatska i dalje će pripadati kategoriji srednje velikih banaka.

Provedena pravna i ekonomska analiza, izrađena temeljem propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, a prema podacima iz prijave koncentracije i podacima HNB-a, uzevši u obzir strukturu tržišta, tržišnu snagu i udjele sudionika koncentracije na mjerodavnim tržištima, pokazala je kako nije riječ o koncentraciji koja bi mogla imati negativan učinak na tržišno natjecanje jer se njome ne stvara novi niti jača postojeći vladajući položaj sudionika koncentracije. Učinak koncentracije ogledat će se u povećanju konkurentskog pritiska na druge poduzetnike na mjerodavnim tržištima. Uvidom u detaljnu strukturu depozitnog portfelja kao i plasmane sredstava (kredita) sudionika koncentracije utvrđeno je kako je poslovanje oba sudionika koncentracije orijentirano na sektor stanovništva. OTP banka Hrvatska i Banco Popolare Croatia su izravni takmaci na mjerodavnim tržištima prikupljanja depozita stanovništva te na tržištu izdavanja kredita stanovništvu u Republici Hrvatskoj. Nakon provedbe koncentracije njihov zajednički tržišni udjel na tim tržištima iznositi će između 4 i 7 posto. Na javni poziv Agencije poduzetnicima i ostalima da dostave primjedbe i mišljenja na prijavljenu koncentraciju nije zaprimljena ni jedna primjedba, pa je Agencija slijedom pravne i ekonomske analize svih činjenica i okolnosti, ovu koncentraciju dopustila na prvoj razini.

Ocjena koncentracija u turističkom sektoru

Turistički sektor Republike Hrvatske, i to prvenstveno u segmentu pružanja usluga u hotelijerstvu na području Istarske županije u 2014. godini obilježila je, pak, koncentracija Plave lagune d.d. Poreč i Istraturist Umag d.d. Umag⁸³, čime je Lukšić grupa, u čijem sastavu posluje Plava laguna preuzela mjesto vodećeg tržišnog takmaca od Valamar grupe na tom tržištu.

⁸³ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/14-02/006 od 2. listopada 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

Koncentracija Plave lagune d.d. Poreč i Istraturist Umag:

Plava Laguna, čija je osnovna djelatnost hotelijerstvo na području grada Rijeke, Poreča, Dubrovnika i Dubrovačke rivijere, dio je grupe poduzetnika koji posluju na svjetskoj razini u sastavu Lukšić grupe a obavljaju brojne djelatnosti. Istraturist Umag djelatnost hotelijerstva obavlja na području grada Umaga. Provedena pravna i ekonomska analiza pokazala je kako će koncentracija prvenstveno imati učinak na mjerodavnim tržištima smještaja i prehrane gostiju u hotelima, apartmanima i kampovima na području Istarske županije, u kojoj su prisutna oba sudionika koncentracije, a osim toga Plava laguna je prisutna i na tržištu ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa hotel na području grada Dubrovnika i Dubrovačke rivijere, te na području grada Rijeke.

Transakciju, kojom je Lukšić grupa tijekom 2011. godine proširila svoju hotelijersku djelatnost na područje grada Rijeke, Dubrovnika i Dubrovačke rivijere, Agencija je ocjenjivala i odobrila u prvoj fazi, dok je u predmetnom slučaju riječ o daljnjem procesu konsolidacije u hrvatskom turističkom sektoru.

Zajednička osnovna obilježja predmetnih mjerodavnih tržišta su neelastičnost ponude i izrazita elastičnost potražnje. Naime, budući da je ponuda gotovo dvostruko veća od potražnje na prosječnoj godišnjoj razini, te je istovremeno nesegmentirana, što znači da ne postoji diferencijacija kapaciteta (npr. obiteljski hoteli, poslovni hoteli, spa wellnes itd.), isto uvjetuje visok stupanj zamjenjivosti kapaciteta. Osim toga, zbog izraženog sezonskog karaktera predmetnim tržištima dominiraju kupci koji značajno utječu na cijene, a među kojima su najveće svjetske turističke agencije i turoperatora (tzv. alotmanski prodajni kanal). Isto tako, značajan je i utjecaj grupa te individualnih kupaca putem specijaliziranih internetskih stranica.

Provedbom koncentracije Plava laguna će postati vodeći tržišni takmac na području Istarske županije, s tržišnim udjelima koji će se, ovisno o mjerodavnom tržištu, kretati između 20 i 30 posto. Riviera Adria, u sastavu grupacije Valamar, dosadašnji lider na tržištu hotela i tržištu apartmana, zauzeo bi drugo mjesto na tim tržištima, dok bi Maistra, u sastavu Adris grupe, koja je dosad na tržištu kampova bila vodeći poduzetnik, zauzela drugo mjesto na tom tržištu. Osim navedenih takmaca sa značajnijim tržišnim udjelima i tržišnom snagom konkurentski pritisak na Plavu lagunu na svim utvrđenim mjerodavnim tržištima dolazi i od strane manjih poduzetnika aktivnih na tim tržištima, čiji se zbirni tržišni udjel, ovisno o tržištu, kreće od 10 do 30 posto. Iako će provedbom koncentracije Plava laguna na mjerodavnim tržištima ostvarivati najznačajnije tržišne udjele, s obzirom na visinu tržišnih udjela takmaca i njihov konkurentski pritisak, Agencija je ocijenila da će se na mjerodavnim tržištima održati visoka kompetitivnost i uzajamno cjenovno natjecanje. Ovo osobito zbog toga što nema strukturnih prepreka za pristup mjerodavnim tržištima na kojima će provedba koncentracije imati učinke.

Jačanje tržišnog položaja Plave lagune pridonijet će još intenzivnijem tržišnom natjecanju između najznačajnijih tržišnih takmaca na utvrđenim mjerodavnim tržištima, uz značajan konkurentski pritisak ostalih konkurenata, osobito na tržištu apartmana i kampova. Agencija je, analizirajući sve relevantne činjenice te uzimajući u obzir i činjenicu da na javni poziv za dostavu mišljenja o učincima koncentracije nije bila dostavljena niti jedna primjedba, utvrdila kako provedba predmetne koncentracije neće imati značajne negativne učinke na tržišno natjecanje te je ocijenila dopuštenom na prvoj razini.

Ocjene koncentracija u području medija

Konačno, zbog njihove posebnosti, potrebno je i u ovom izvješću istaknuti da se na koncentracije u području medija primjenjuju posebni propisi⁸⁴. Naime, u slučaju trajne promjene kontrole nad poduzetnikom u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, neovisno o visini prihoda sudionika koncentracije, poduzetnici nakladnici medija moraju podnijeti prijavu koncentracije Agenciji. Propuštanje podnošenja prijave koncentracije u zakonskom roku predstavlja povredu ZZTN-a temeljem koje je Agencija poduzetnicima u obvezi izreći upravno-kaznenu mjeru do najviše jedan posto ukupnog prihoda poduzetnika iz godine koja prethodi koncentraciji.

Unatoč opetovanim upozorenjima i pokušajima informiranja poduzetnika-medijskih nakladnika kako podliježu obveznoj prijavi namjere provedbe koncentracije po posebnim propisima (Zakon o medijima) neovisno o prihodovnim pragovima, trend propuštanja obveze podnošenja prijave koncentracije iz područja medija na ocjenu Agenciji nije se promijenio ni u 2014. godini. Tako je, zbog propuštanja stranaka da koncentracije prijave na ocjenu, Agencija u 2014. godini pokrenula pet (5) predmeta ocjene koncentracije po službenoj dužnosti. U tim je predmetima, nakon okončanja postupka ocjene koncentracija, Agencija obvezna provesti i postupak radi utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog propuštanja obveze prijave. S obzirom da je utvrđeno kako su medijski nakladnici proveli koncentracije bez obvezne odluke Agencije o njihovoj dopuštenosti te, u međuvremenu, prenijeli svoje kontrolne udjele trećima, Agencija je u dva predmeta pokrenula postupak za utvrđivanje uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere.

Iz područja medija, u 2014. godini riješeno je ukupno četiri (4) predmeta ocjene koncentracija, koje su ocjenjene dopuštenima na 1. razini. Osim ocjene koncentracije

⁸⁴ Zakon o medijima (Narodne novine, br. 59/2004, 84/2011 i 81/2013), i Zakon o elektroničkim medijima (Narodne novine, br. 153/2009, 84/2011, 94/2013 i 136/29013).

Autor d.o.o., Zagreb i 24 sata TV d.o.o., Zagreb⁸⁵, Agencija je dopuštenima na prvoj razini ocijenila još tri medijske koncentracije:

Carso telecom b.v., Nizozemska; Telekom Austria Aktiengesellschaft, Austrija/VIPnet d.o.o., Zagreb⁸⁶:

Koncentracija nastaje stjecanjem samostalne kontrole od strane poduzetnika Carso Telecom B.V., sa sjedištem u Nizozemskoj nad poduzetnikom Telekom Austria Aktiengesellschaft, sa sjedištem u Austriji, a koji u Hrvatskoj ostvaruje kontrolu nad poduzetnikom VIPnet d.o.o..

U Hrvatskoj će koncentracija imati učinke prvenstveno na tržištu pružanja usluge pokretnih telekomunikacijskih mreža prema krajnjim korisnicima (maloprodaja pokretnih telekomunikacijskih usluga), tržištu međunarodnog (veleprodajnog) roaming-a te tržištu pružanja usluga završavanja (terminacije) poziva iz nepokretnih i pokretnih mreža. Također, posredno su, putem VIPneta, koncentracijom obuhvaćena i tržišta pružanja medijskih usluga, i to u segmentima pružanja medijskih usluga na zahtjev i elektroničkih publikacija. Temeljem potpune prijave koncentracije, utvrđene strukture mjerodavnog tržišta s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, postkoncentracijskog tržišnog udjela sudionika koncentracije te očekivanih učinaka u smislu koristi za potrošače, Agencija je ocijenila da koncentracija neće imati negativan učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnim tržištima te je koncentraciju odobrila na 1. razini.

Euro poticaji d.o.o., Zagreb i EPH d.o.o., Zagreb⁸⁷:

U koncentraciji kojom poduzetnik Euro poticaji iz Zagreba stječe većinu udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Europapress Holding (EPH) iz Zagreba, Euro poticaji ulaze na mjerodavno tržište naklade tiska u Republici Hrvatskoj kao i na ostala tržišta na kojima su prisutni poduzetnici u sastavu EPH grupe, prije svega, tržište elektroničkih publikacija, primarno internetskih portala odnosno tržište oglašavanja u elektroničkim publikacijama, trgovinu tiskom na malo putem pretplate i kolportaže, izdavaštvo i prodaju knjiga, distribuciju medijskih proizvoda za kućnu zabavu (filmovi i televizijske emisije dostupni na fizičkim medijima (DVD / Blu-Ray diskovi), distribuciju nosača zvuka, pružanje usluga tiskanja novina i ostalih publikacija te tržište proizvodnje i distribucije fotografskog sadržaja odnosno licenciranja fotografskog sadržaja.

⁸⁵ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/13-02/016 od 9. siječnja 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

⁸⁶ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/14-02/002 od 22. svibnja 2014.godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

⁸⁷ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/14-02/004 od 30.srpnja 2014. godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije

S obzirom na to da Europoticaji ne djeluju ni na jednom od tih tržišta, koncentracija neće dovesti do horizontalnog preklapanja djelatnosti sudionika koncentracije kao ni do vertikalnih veza između tržišta na kojima su prisutni stjecatelj i EPH. Ova je situacija u pravu tržišnog natjecanja poznata pod nazivom „stupanje u čizme“ jer njome ne dolazi do promjene u strukturi mjerodavnog tržišta.

Stoga je Agencija u konkretnom slučaju ocijenila da nije riječ o koncentraciji koja bi mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje.

Adria Media Group d.o.o., Beograd, Republika Srbija i Adria Media Zagreb d.o.o., Zagreb⁸⁸:

Agencija je odobrila namjeru provedbe koncentracije kojom Adria Media Group (AMG) iz Beograda stječe kontrolu nad poduzetnikom Adria Media Zagreb (AMZ).

Adria Media Group je do 2013.godine na tržištu Republike Srbije poslovao pod nazivom Adria Media Serbia pod kontrolom poduzetnika Adria Media Holding GmbH i Styria Media International GmbH. Nakon što su se ti poduzetnici 2013. godine povukli s tržišta, njihove udjele u temeljnom kapitalu Adria Media Serbia preuzeo je Kurir-Info. U srpnju 2014. godine Adria Media Serbia mijenja naziv u Adria Media Group. AMG je u Srbiji nakladnik općeinformativnog dnevnika, 14 časopisa i 12 elektroničkih publikacija.

Adria Media Zagreb nastala je osnivanjem zajedničkog pothvata (engl. joint venture) poduzetnika Sanoma Magazines International B.V. iz Nizozemske i austrijskih poduzetnika G+J International Publishing Holding GmbH i Styria Media International AG. Provedbom te koncentracije osnovano je društvo Adria Magazines, sada Adria Media Zagreb, koje je u Hrvatskoj trenutno nakladnik 14 časopisa i 7 elektroničkih publikacija.

Koncentracija AMG-a i AMZ-a učinak će imati na mjerodavnim tržištima naklade tiska, u segmentima prodane naklade tiska (časopisa) i oglašavanja u tisku (časopisima) te naklade i oglašavanja na elektroničkim publikacijama (internetski portali). Temeljem potpune prethodne prijave koncentracije i utvrđene strukture mjerodavnog tržišta s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, Agencija je utvrdila da ni jedan od sudionika koncentracije ne djeluje na istom mjerodavnom tržištu u zemljopisnom smislu te da među njima nema horizontalnog preklapanja kao ni vertikalne povezanosti. Adria Media Group ulazi na mjerodavno tržište na način da preuzima

⁸⁸ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1.razini u predmetu klase; UP/I 034-03/14-02/007 od 12. prosinca 2014. godine, dostupna na mrežnim stranicama Agencije.

tržišne udjele AMZ-a (situacija poznata pod nazivom „stupanje u čizme“) pa provedbom koncentracije neće doći do promjene u strukturi mjerodavnog tržišta.

Naime, u segmentu tiskanja i oglašavanja u časopisima, Adria Media Zagreb je drugi od dva najznačajnija tržišna takmaca u Hrvatskoj, dok na tržištu naklade elektroničkih publikacija i oglašavanja na njima, AMZ Zagreb ne ostvaruje značajnije tržišne udjele jer je na njima prisutan veliki broj takmaca.

Notifikacije koncentracija zaprimljene od Europske komisije

Već je u Godišnjem izvješću o radu za 2013. godinu Agencija detaljno izvijestila o razlozima za povećanje obujma posla vezanog za ocjenu koncentracija temeljem zaprimanja notifikacija od Europske komisije u okviru rada u ECN mreži – Europskoj mreži tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (engl. *European Competition Network*)⁸⁹.

Valja ponoviti da je riječ o postupcima u kojima Europska komisija temeljem Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 dostavlja Agenciji prijave koncentracija poduzetnika (notifikacije) koje je zaprimila Europska komisija, a Agencija je dužna provjeriti imaju li te koncentracije koje su prijavljene Europskoj komisiji učinak na hrvatskom tržištu. Također, u tom se postupku u okviru ECN mreže određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene koncentracije.

Naime, po zaprimanju notifikacija u Agenciji slijedi otvaranje predmeta, pregled i obrada prijave koncentracije u dijelu koji se odnosi na članak 17. ZZTN-a, odnosno u dijelu koji se odnosi na postojanje obveze prijave konkretne koncentracije na ocjenu Agenciji kao nacionalnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja, o čemu ovisi i odluka o tome je li hrvatsko nacionalno tijelo najprikladnije za rješavanje predmetne koncentracije.

Jurisdikcija EU u području kontrole koncentracija predviđa primjenu kriterija ukupnog prihoda poduzetnika na svjetskom tržištu odnosno na tržištu EU koji je utvrđen Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004. U kontroli koncentracija nema paralelne nadležnosti EK i nacionalnih agencija država članica. Drugim riječima, nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja država članica nadležna su za kontrolu koncentracija koje nemaju tzv. EU dimenziju, dok je isključivo Europska komisija nadležna za koncentracije od interesa za EU.

⁸⁹ Mreža nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja kroz koju se, između ostaloga, ostvaruje bliska i stalna suradnja između EK i nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, između samih nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, pa među ostalim i u provođenju sustava upućivanja predmeta koji se odnose na kontrolu koncentracija.

Sustav upućivanja predmeta, pak, uređuje da EK može preuzeti kontrolu koncentracija koje nemaju EU dimenziju dok nacionalna tijela mogu preuzeti kontrolu koncentracija koje imaju EU dimenziju (iznimka od općeg pravila isključive nadležnosti temelji se na načelu supsidijarnosti i proporcionalnosti), a sukladno temeljnim načelima za upućivanje u cilju pojednostavljenja postupka (načelo upućivanja najprikladnijem tijelu, načelo jedne notifikacije koncentracije, načelo pravne sigurnosti)⁹⁰.

Za hrvatske poduzetnike to konkretno znači da imaju obvezu prijave namjere provedbe koncentracije Europskoj komisiji u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti propisani Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija koja uređuje kontrolu koncentracija tzv. EU dimenzije. No, ako Europska komisija pak odluči da neće ocjenjivati određenu koncentraciju, taj posao može povjeriti Agenciji.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. godine Agencija je zaprimila 325 notifikacija u kojima je valjalo odlučiti koje je nacionalno tijelo u svakom konkretnom slučaju najprikladnije za rješavanje predmetne koncentracije.

Uz obradu prijave koncentracije temeljem zaprimanja notifikacija, opseg posla iznimno je povećan i zbog obveze aktivnog rada u okviru ECN mreže u svrhu obvezne razmjene informacija i obostranog izvještavanja između Europske komisije i nacionalnih tijela vezano uz koncentracije za koje postoji mogućnost primjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004.. Odjel za ocjenu koncentracija je u 2014. godini aktivno sudjelovao na svim područjima u radu ECN mreže, ispunjavajući uredno obveze sudjelovanja na sastancima Europske komisije i nacionalnih tijela na raznim razinama, ovisno o stupnju izrade zakonskog propisa (donošenje novog ili izmjene i dopune postojećeg), bilo da je bila riječ o sastancima Savjetodavnog odbora za koncentracije (eng. *Advisory Committee on Mergers*) i Radnih skupina za koncentracije (eng. *Merger Working Groups*).

ECN mreža obvezuje svaku članicu na suradnju i odlučivanje u pojedinim predmetima, ali i na razvoj zajedničkih stajališta i praktičnih rješenja u primjeni i provedbi prava tržišnog natjecanja u svim državama članicama. Jedan od načina rada je i izbor nacionalnog tijela zemlje članice da bude izvjestitelj što konkretno podrazumijeva obvezu Odjela za ocjenu koncentracija da izradi sažetak predmeta koji je provela Europska komisija, a na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti u tom predmetu sastavi i prijedlog odluke prema stavu Agencije. Sve navedeno prezentira se na sastanku Savjetodavnog odbora za koncentracije, o čemu potom raspravljaju države članice, a Europska komisija potom donosi konačnu odluku.

⁹⁰ Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji u pravni okvir za ocjenu koncentracija poduzetnika uključena je i pravna stečevina EU u tom području: već spomenuta Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004, Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 1269/2013 od 5. prosinca 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 802/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika, SL L 336, 14.12.2013., Obavijest Komisije o upućivanju predmeta u odnosu na koncentracije, SL C 56, 5. 3.2005. i druge obavijesti i smjernice EK.

Upravno-kaznene mjere zbog propuštanja obveze podnošenja prijave koncentracije

Već je naznačeno da je Agencija obvezna provesti postupak radi utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog propuštanja obveze prijave koncentracije te da je takav postupak pokrenula u dva predmeta, s obzirom na to da je utvrđeno kako su medijski nakladnici proveli koncentracije bez obvezne odluke Agencije o njihovoj dopuštenosti te, u međuvremenu, prenijeli svoje kontrolne udjele trećima.

Od ukupno izrečenih 126.000,00 kuna upravno-kaznenih mjera u 2013. godini, u smislu članka 62. stavka 1. točke 1. ZZTN-a, u 2014. godini izvršeno je 109.000,00 kuna. U jednom slučaju, zbog pokretanja postupka predstečajne nagodbe nije izvršeno ukupno 4.000,00 kuna, jer Agencija ne može biti vjerovnikom u postupcima predstečajne nagodbe, dok Porezna uprava iste ne prijavljuje u ime Republike Hrvatske u postupke predstečajnih nagodbi.

U drugom slučaju, s obzirom na to da je Visoki upravni sud Republike Hrvatske potvrdio rješenje Agencije i odbio tužitelja, Agencija je od nadležne Porezne uprave zatražila prisilno izvršenje 13.000,00 kuna uvećanih za iznos zakonskih zateznih kamata od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana uplate izrečene upravno-kaznene mjere, u smislu članka 70. stavka 2. ZZTN-a.

Zlouporebe vladajućeg položaja

Svaki sudionik na tržištu, bez obzira na veličinu i tržišnu snagu, legitimno i opravdano ima potrebu za rastom. No, ono što može biti dopušteno malim poduzetnicima, onima koji tek ulaze na određeno tržište ili poduzetnicima koji posluju na tržištu na kojem imaju veliki broj konkurenata, nije dopušteno poduzetnicima koji se na određenom tržištu nalaze u vladajućem položaju. Oni, s obzirom na svoj vladajući položaj, na tržištu imaju i veću odgovornost i obvezu svoje ponašanje uskladiti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Važno je naglasiti da propisi o zaštiti tržišnog natjecanja ne utvrđuju tržišni udjel nekog poduzetnika koji bi se jednoznačno mogao smatrati vladajućim položajem već uređuju da se u vladajućem položaju može nalaziti poduzetnik čiji tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi više od 40 posto. Za utvrđenje vladajućeg položaja stoga je potrebno utvrditi i neku od ostalih okolnosti koja određuje tržišnu snagu poduzetnika uređenih člankom 12. ZZTN-a. Pritom je još važnije istaknuti kako nije zabranjen vladajući položaj nego je zabranjena njegova zlouporaba.

Zlouporaba vladajućeg položaja može se ostvariti kroz različite oblike ponašanja poduzetnika koji mogu značajno ograničiti tržišno natjecanje na određenom tržištu odnosno čije tržišne aktivnosti mogu izazvati negativne učinke na tržištu.

Sukladno članku 13. ZZTN-a zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na mjerodavnom tržištu, a osobito:

1. izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta,
2. ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača,
3. primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
4. uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u izravnoj vezi s predmetom tih ugovora.

Stoga Agencija, u svakom postupku u kojem utvrđuje moguću zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, najprije mora utvrditi nalazi li se uopće određeni poduzetnik u vladajućem položaju na određenom tržištu ili ne, ovisno o njegovom tržišnom udjelu i tržišnoj snazi, ali i svim drugim okolnostima na konkretnom mjerodavnom tržištu. U ocjeni zlouporabe vladajućeg položaja uzima se u obzir kompetitivna struktura čitavog tržišta – od učinkovitog pritiska konkurencije na dobavljače, ali i reakcije konkurenata, kupaca i konačno potrošača, postojanja ograničenja za širenje stvarnih konkurenata ili ulaska novih, potencijalnih konkurenata na tržište pa do kupovne snage poduzetnika i pregovaračke snage dobavljača.

Već je naprijed naznačeno kako je upravo u području utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja zahvaljujući djelovanju Agencije u predmetu *AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb*⁹¹, spriječena dugotrajnija šteta od zatvaranja lokalnog tržišta vodoopskrbe na području zagrebačke županije.

⁹¹ Rješenje Agencije u predmetu AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Klasa: UP/I 034-03/2013-01/037 od 28. listopada 2014.godine, objavljeno u Narodnim novinama, br. 130/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb:

U tom je postupku Agencija odluku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. iz Zagreba donijela temeljem inicijative poduzetnika Brunata d.o.o. U postupku je Agencija trebala utvrditi predstavljaju li određene odredbe Općih i tehničkih uvjeta isporuke vodnih usluga koje je Vodoopskrba i odvodnja donijela u srpnju 2013. godine, zlouporabu vladajućeg položaja tog poduzetnika na mjerodavnom tržištu pružanja usluge javne vodoopskrbe, s učinkom na tržištu usluga ugradnje internih vodomjera i telemetrijskog očitavanja i obračuna tako očitane potrošnje vode na području gradova Zagreb, Samobora i Svete Nedjelje te općine Stupnik.

U sklopu postupka, Agencija je prije svega analizirala odredbe Općih uvjeta kojom se uvodi obveza povezivanja postojećih internih vodomjera starih zgrada s AWMR mrežom. AWMR je sustav daljinskog očitavanja koji Vodoopskrba tek uvodi u stare zgrade odnosno riječ je o tržištu na kojem Vodoopskrba do tada uopće nije djelovala. Uvođenjem AWMR sustava je poduzetnicima koji su se do sada bavili ugradnjom telemetrijskih vodomjera, očitanjem i obračunom na taj način prikupljenih podataka o potrošnji, od 1. siječnja 2014. godine zabranjena ugradnja internih telemetrijskih vodomjera u starim zgradama, a potencijalnim novim konkurentima onemogućen je pristup tržištu. Osim toga, od toga dana počinje teći prijelazno razdoblje od pet godina tijekom kojeg ti poduzetnici još mogu obavljati daljinska očitavanja iz lokalnih mreža. Istekom toga roka za to će biti ovlaštena isključivo Vodoopskrba i odvodnja.

S aspekta politike tržišnog natjecanja, nije preporučljiva i opravdana praksa kojom se jednom liberalizirano tržište ponovno zatvara i ograničava bez konkretnih pokazatelja o objektivno opravdanim razlozima takvog postupanja.

Zbog svega toga je, zajedno sa zaključkom o pokretanju postupka, Agencija donijela rješenje o privremenoj mjeri ⁹²kojom se Vodoopskrbi i odvodnji naložilo da privremeno izvan snage stavi opisane sporne odredbe Općih i tehničkih uvjeta isporuke vodnih usluga kojima su poduzetnici onemogućeni u pružanju usluga koje su pružali do stupanja na snagu spornih odredbi, a krajnji korisnici su onemogućeni u odabiru pružatelja usluge i ugradnje vodomjera.

Uz to se Vodoprivredi i odvodnji naložilo da nastavi izdavati suglasnosti za ugradnju internih vodomjera u starim zgradama koje se priključuju na sustav daljinskog očitavanja, a koji nije povezan s AWMR mrežom te također, da omogući da se na sustav daljinskog očitavanja, a koji nije povezan s AWMR mrežom, može priključiti minimalno jedan stan s internim vodomjerom.

⁹²Rješenje o privremenoj mjeri AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Klase: UP/I 034-03/13-01/037 od 6. ožujka 2014. godine, objavljeno u Narodnim novinama, br. 35/214 i na mrežnim stranicama Agencije

Agencija je privremenu mjeru izrekla na šest mjeseci, odnosno do donošenja konačne odluke u tom predmetu, a Vodoopskrba i odvodnja ju je dužna objaviti na vidljivom mjestu na svojoj početnoj internetskoj stranici.

Međutim, tijekom postupka, VIO je Agenciji samoinicijativno dostavio prijedlog mjera i uvjeta za ponovno uspostavljanje tržišnog natjecanja na tržištu ugradnje telemetrijskih vodomjera, očitavanja i obračuna na taj način prikupljenih podataka o potrošnji te ukidanje svoga monopola koji je uveo donošenjem OTU-a. Konkretno, VIO je predložio potpuno brisanje spornih odredbi i bitne promjene drugih odredbi iz Općih i tehničkih uvjeta isporuke vodnih usluga, čime se opredijelio za povratak na rješenja kakva su bila na snazi prije stupanja na snagu postojećeg OTU-a. Drugim riječima, VIO-a kani ponovno otvoriti mjerodavno tržište, što alternativnim ponuditeljima pruža mogućnost nastavka obavljanja tih djelatnosti, a eventualnim budućim alternativnim ponuditeljima omogućuje pristup tržištu. Istovremeno, potrošačima odnosno korisnicima usluga omogućuje slobodan izbor poduzetnika koji će im pružati uslugu očitavanja i obračuna internih vodomjera.

Agencija je Rješenjem iz listopada 2014. prihvatila preuzimanje izvršenja mjera i uvjeta⁹³ od strane Vodoopskrbe i odvodnje te je naknadno utvrdila i da je (VIO) ispunio sve naloge iz rješenja Agencije čime je ponovno uspostavljeno tržišno natjecanje na tržištu pružanja usluge ugradnje internih vodomjera te očitavanja i raspodjele potrošnje (obračuna) po internim mjerilima na području grada Zagreba, grada Samobora, grada Svete Nedjelje i općine Stupnik.

Preuzimanje obveza od strane poduzetnika

Predmet AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja primjer je korištenja alata u radu koji Agenciji prije svega omogućuje ekspeditivnost i ekonomičnost postupka te je i od strane poduzetnika prepoznat kao institut koji im omogućuje relativno brzo rješavanje potencijalne povrede tržišnog natjecanja, bez potrebe utvrđenja povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i bez izricanja upravno-kaznene mjere.

Institut predlaganja i preuzimanja obveza izvršenja određenih mjera i uvjeta od strane poduzetnika u cilju otklanjanja negativnih učinaka na tržišno natjecanje⁹⁴ sadržan je u

⁹³ Rješenje kojim se prihvaća preuzimanje izvršenje mjera i uvjeta u predmetu AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb, Klase: UP/I 034-03/13-01/037 od 28. listopada 2014., objavljeno u Narodnim novinama, br. 130/2014 i na mrežnim stranicama Agencije

⁹⁴ Preuzimanje obveza od strane poduzetnika često je korišten institut u pravu tržišnog natjecanja. U ZZTN je preuzet iz pravne stečevine EU - članka 9. Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1/2003, koji ovlašćuje Europsku komisiju odnosno nacionalno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja da u cilju otklanjanja povreda članka 101. i 102. UFEU

članku 49. ZZTN-a koji uređuje da stranka u postupku pokrenutom sukladno članku 39. ZZTN-a, a najkasnije prije dostave Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku iz članka 48. ZZTN-a, može Agenciji predložiti preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta kao i rokove u kojima će to učiniti, u cilju otklanjanja negativnih učinaka njezinog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje. Ako Agencija ocijeni da su predložene mjere, uvjeti i rokovi dostatni za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja, rješenjem prihvaća predložene mjere, uvjete i rokove koji time postaju obveznim za predlagatelja. Agencija pak rješenjem obvezuje poduzetnika na dostavu dokaza kojima potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u zadanom roku te obustavlja postupak jer nakon prihvata predloženih mjera više nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika.

Ipak, valja naglasiti da preuzimanje obveza nije primjenjivo u svim slučajevima, a osobito kada teška priroda povrede zahtijeva izricanje upravno-kaznene mjere (primjerice, uopće nije primjereno za kartele). Također, važno je istaknuti da javni poziv Agencije svim zainteresiranim stranama (engl. *market testing*), u slučaju da namjerava prihvatiti ponuđene obveze, može ukazati i na neprimjerenost ponuđenih obveza pa se time i postupak može produljiti⁹⁵

Prethodno ispitivanje stanja na tržištu

Prije nego što pokrene postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja, Agencija mora provesti kompleksno prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi nesporno utvrdila nalazi li se neki poduzetnik u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu te postoje li uopće dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja ili pak zabranjenog sporazuma) protiv određenog poduzetnika.

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu prikupljaju se podaci i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga,

odlukom obveže poduzetnika na preuzimanje mjera i uvjeta koje poduzetnik sam predloži, a koje su za ta tijela prihvatljivi te da obustavi daljnje vođenje postupka. U tom slučaju ne utvrđuje se povreda i ne izriču kazne

⁹⁵ Agencija može ponovno pokrenuti postupak protiv poduzetnika u slučaju ako je rješenje Agencije doneseno na temelju netočnih ili neistinitih podataka dostavljenih od stranaka, i/ili ako su se značajno promijenile okolnosti na kojima se temeljilo rješenje Agencije. Ukoliko u nadzoru nad provedbom preuzetih mjera i uvjeta Agencija utvrdi da se poduzetnik ne pridržava utvrđenih mjera, uvjeta i rokova, takvo postupanje smatrat će se povredom ZZTN-a, te će se to utvrditi posebnim rješenjem kojim će se izreći i upravno-kaznena mjera za tešku povredu sukladno odredbama ZZTN-a.

odnosno komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju određena saznanja koja su bitna za ispitivanje tržišta i utvrđivanje stanja na tržištu. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu ograničeno je zakonskim rokom na najviše šest mjeseci i najkasnije u tom roku Agencija mora odlučiti ima li dostatnih indicija za pokretanje postupka koji uvijek pokreće po službenoj dužnosti, neovisno o inicijativama koje može zaprimiti od širokog kruga osoba⁹⁶.

Budući da je u 2014. godini u području utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika riješeno ukupno 56 predmeta (42 zaprimljena u 2014. godini i 14 iz prethodnih razdoblja) prethodnim ispitivanjem stanja na mjerodavnom tržištu ponovno je bio obuhvaćen vrlo veliki broj poduzetnika, desetine ostalih pravnih ili fizičkih osoba strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga, komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave, te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Od mnogobrojnih mjerodavnih tržišta koja su bila podvrgnuta prethodnom ispitivanju stanja na mjerodavnom tržištu u izvještajnom razdoblju, za potrebe ovoga izvješća navodimo, primjerice, *tržište javne vodoopskrbe, tržište distribucije električne energije, tržište naftovodnog sustava za transport sirove nafte, tržište stručnog usavršavanja revizora, tržište pružanja javnozdravstvenih usluga, tržište započinjanja (originacije) poziva iz javne komunikacijske mreže koje se pruža na fiksnoj lokaciji; pristup javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike; veleprodajni (fizički) pristup, mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni i potpuni pristup izdvojenoj lokalnoj petlji) na fiksnoj lokaciji; veleprodajni širokopojasni pristup, tržište javnog linijskog prijevoza putnika, tržište obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti, tržišta servisiranje i prodaje rezervnih dijelova za motorna vozila marke Peugeot i Citroen, tržište izdavanja stambenih kredita, tržište pomorskog prijevoza kamiona na međunarodnoj liniji Split- Ancona, tržište prijevoza naftnih derivata, tržište otpremničkih poslova, tržište kartičnog poslovanja u taksi vozilima, tržište prijevoza putnika u cestovnom prometu, tržište studentske prehrane, tržište pružanja kolodvorskih usluga u autobusnom prometu na Krku, tržište prodaje lijekova na veliko, tržište sakupljanje sporednih šumskih proizvoda - ljekovitog i aromatičnog bilja, tržište održavanja stambenih zgrada itd.*

Nakon provedenih prethodnih ispitivanja stanja na tržištu, Agencija je u 2014. godini u 18 predmeta odbacila inicijative za pokretanjem postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja.

Između ostalog, Agencija je rješenje o odbacivanju inicijative⁹⁷ donijela u predmetu:

⁹⁶ Članak 38. stavak 1. ZZTN-a i članak 37. ZZTN-a.

⁹⁷ Rješenje o odbacivanju inicijative u predmetu AZTN protiv Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, klasa: UP/I 034-03/13-01/043 od 29. svibnja 2014.godine; objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

AZTN protiv Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Split:

Agencija je inicijativu za pokretanje postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma sklopljenog između Nastavnog zavoda i Studenca te zlouporabe vladajućeg položaja protiv Nastavnog zavoda zaprimila od poduzetnika Labo Sano koji je naveo da je Zavod, dajući visoke popuste za monopolski dio usluge (usluge koje sukladno Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i Pravilniku o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom smiju obavljati samo zavodi za javno zdravstvo), uspio dobiti i poslove za tržišni dio usluga (poslovi uzorkovanja i ispitivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe) i to, kako na području Splitsko-dalmatinske županije, tako i na području Zadarske, Šibensko-kninske te Dubrovačko-neretvanske županije. Uslijed toga, poduzetnik Studenac raskinuo je Ugovor za poslove uzorkovanja i ispitivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe za sve svoje maloprodajne objekte na teritoriju Republike Hrvatske zaključen sa podnositeljem inicijative, poduzetnikom Labo Sano.

Kako bi ocijenila ima li u konkretnom slučaju uvjeta za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja po službenoj dužnosti, sukladno odredbi članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 8. i članka 13. ZZTN-a, Agencija je tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu utvrđivala sve činjenične i pravne okolnosti. Stoga je od Nastavnog zavoda protiv kojega je podnesena predmetna inicijativa te nekoliko skupina adresata: 16 poduzetnika - korisnika usluga i 11 poduzetnika koje je podnositelj inicijative naznačio kao svoje izravne konkurente na mjerodavnom tržištu (državni i regionalni zavodi za javno zdravstvo i privatni laboratoriji Agencija zatražila dostavu očitovanja, podataka i potrebne dokumentacije.

Na temelju nje su izrađene pravne i ekonomske analize te je utvrđeno da je u konkretnom slučaju riječ o visoko reguliranoj djelatnosti u okviru koje Nastavni zavod kao registrirana ustanova obavlja, s jedne strane, javnu uslugu od općeg interesa na temelju isključivih prava određenih propisima, a s druge strane pruža komercijalne usluge na slobodnom tržištu.

Na mjerodavnom tržištu pružanja usluge zdravstvenog nadzora na području Splitsko-dalmatinske županije Nastavni zavod nalazi se u vladajućem položaju. No, taj zavod istovremeno nije monopolist na tržištu pružanja usluge zdravstvenog nadzora nad kliconošama, zaposlenima i drugim osobama, budući da je utvrđeno kako navedene

usluge na području Splitsko-dalmatinske županije, osim njega, može pružati, a što u praksi i čini, Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Također je utvrđeno da u cjelokupnoj zaprimljenoj dokumentaciji nisu pronađeni dokazi koji bi ukazivali na to da je predmetno postupanje Nastavnog zavoda rezultat strategije čiji je cilj isključivanje svih postojećih i potencijalnih konkurenata s mjerodavnog tržišta, da Nastavni zavod nije bio inicijator pregovora u vezi sa sklapanjem ugovornog odnosa između njega i Studenca te da sporazum sklopljen između Nastavnog zavoda i Studenca ne sadrži odredbe koje bi bile u suprotnosti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Međutim, uvidom u zaprimljenu dokumentaciju Agencija je utvrdila kako zavodi za javno zdravstvo ne vode odvojeno knjigovodstvo za primarne netržišne djelatnosti i tržišne djelatnosti. Stoga je naglašeno kako s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja postoji mogućnost prelijevanja sredstava iz javnog financiranja na gospodarske (tržišne) aktivnosti što može rezultirati snižavanjem cijena tih usluga na razinu nižu od tržišnih zbog čega bi zakonodavac trebao osigurati razdvajanje računovodstva na tržišne i netržišne aktivnosti i njihove troškove i financiranja pri zavodima za javno zdravstvo, pri čemu je potrebno jasno ustanoviti načela troškovnog računovodstva prema kojima se vode odvojeni računi.

Isto tako, kako ne bi dolazilo do mogućnosti isključivanja s tržišta poduzetnika koju ovu djelatnost obavljaju pod tržišnim uvjetima, naglašeno je kako bi se zavodi za javno zdravstvo kod davanja uvjeta korisnicima usluga za pružanje tržišnih usluga trebali suzdržati od bilo kakvog njihovog vezivanja za uvjete pružanja monopolskih, zakonom dodijeljenih djelatnosti.

Zaključno, Agencija je istaknula kako se, s obzirom na činjenicu da se zavodi za javno zdravstvo financiraju iz sredstava državnog proračuna, na aktivnosti zavoda za javno zdravstvo koje se mogu smatrati gospodarskima primjenjuju i odredbe Zakona o državnim potporama („Narodne novine“, br. 47/14), čija primjena, međutim, od 24. travnja 2014. više nije u nadležnosti Agencije već u nadležnosti Ministarstva financija.

U predmetu: AZTN protiv Jadranski naftovod d.d., Zagreb⁹⁸ Agencija je također donijela Rješenje o odbacivanju inicijative poduzetnika INA d.d za pokretanjem postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja:

Rješenje o odbacivanju inicijative protiv poduzetnika Ina d.d.:

⁹⁸ Rješenje o odbacivanju inicijative u predmetu AZTN protiv Jadranski naftovod, klasa: UP/I 034-03/14-01/007 od 18. srpnja 2014.godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

Agencija je u veljači 2014. zaprimila inicijativu INE za pokretanje postupka protiv JANAF-a radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a. INA je u inicijativi u bitnome navela kako JANAF, koristeći svoj vladajući položaj na tržištu transporta sirove nafte naftovodima, onemogućava INI pristup transportnom sustavu na nepristran i razvidan način, jednostrano propisuje i obračunava naknadu „puno za prazno“, fakturira neusuglašene iznose tarifa te obračunava veće iznose tarifa od onih propisanih Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom za 2011. (Narodne novine, br. 53/11), a sve u razdoblju od 2012. godine do dana podnošenja inicijative, te time diskriminira INU u odnosu na druge korisnike transportnog sustava.

Tijekom postupka prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu Agencija je zatražila stručnu pomoć i mišljenje Hrvatske energetske regulatorne agencije (dalje: HERA). HERA se očitovala da primjena klauzule „puno za prazno“ ima sličnu svrhu kao i primjena tarifne stavke za kapacitet koja je uobičajena u reguliranim infrastrukturnim djelatnostima u svijetu, kao što je, primjerice, transport plina. Primjenom tarifne stavke za kapacitet, operator sustava osigurava se da će i u slučaju nekorištenja zakupljenog kapaciteta od strane korisnika ostvariti prihod potreban za upravljanje i održavanje sustava, kao i za investicije u izgradnju i rekonstrukciju sustava. Naime, najveći udio u troškovima operatora sustava predstavljaju fiksni troškovi koji nisu vezani uz transportirane količine energije, već uz spremnost sustava za transport tih količina u bilo kojem trenutku, tj. uz zakupljeni kapacitet. Nadalje, s obzirom na to da ni Tarifni sustav, kao niti odredbe Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata, ne propisuju način obračuna transportiranih količina nafte, tj. obračunava li se transport prema najavljenim ili prema stvarno prevezenim količinama, HERA je navela da je JANAF mogao primijeniti kriterij prema najavi količina (tj. korekciju „puno za prazno“ po isteku godine) ako je isti kriterij primjenjivao u ugovorima za sve ostale korisnike. Zaključno, HERA je zauzela stajalište da klauzula „puno za prazno“ nije u suprotnosti s Tarifnim sustavom ako prosječna tarifa na pojedinoj fakturi ispostavljenom korisniku ne prelazi maksimalni iznos određen Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom. HERA je, uz to, obavijestila Agenciju da je pokrenula dva odvojena upravna postupka, jedan u povodu prigovora INE na uvjete pristupa transportnom sustavu JANAF-a, a drugi u pogledu primjene Tarifnog sustava za transport nafte naftovodom (Narodne novine, br. 39/07) i Odluke o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom za 2011. godinu (Narodne novine, br. 53/11) u obračunavanju iznosa tarifa za transport nafte naftovodom, te da će o ishodu postupaka obavijestiti Agenciju.

Agencija je u svrhu utvrđivanja postoje li u konkretnom slučaju dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti protiv poduzetnika JANAF-a u smislu članka 39., a primjenom članka 13. ZZTN-a, vezano uz postupanje opisano u predmetnoj inicijativi, izvršila uvid u ugovore o transportu zaključene s korisnicima transportnog sustava JANAF-a te podatke o iznosu ugovorene tarife, ugovorenoj količini transporta, realiziranoj količini transporta te plaćanju naknade „puno za prazno“.

Utvrđeno je da JANAF od 2011. godine sa svim korisnicima usluge ugovara transport po načelu „puno za prazno“, na način da tarifa ovisi o količinama za koje su korisnici spremni preuzeti obvezu transporta sustavom JANAF-a. Također, izvršen je i uvid u ponudu JANAF-a za transport nafte sustavom JANAF-a u 2014. godini upućenu INI. Uvidom u ugovore sklopljene s INOM te u ponudu za 2014. godinu, Agencija je utvrdila da ugovorene ili ponuđene cijene transporta nafte izražene u USD/tona preračunate u kune ne prelaze iznos određen Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom za 2011 godinu, te da stoga nema dostatnih indicija o primjeni prekomjerno visokih cijena.

Slijedom navedenoga, kako nije bilo indicija da se cijene transporta sirove nafte naftovodom ugovorene ili ponuđene INI mogu smatrati prekomjerno visokim te kako iste stoga ne predstavljaju dostatnu indiciju za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja JANAF-a u smislu članka 13. ZZTN-a na mjerodavnom tržištu, Agencija je rješenjem odbacila inicijativu. Pri tome, Agencija je u obrazloženju rješenja navela da nije u mogućnosti, s obzirom na svoje zakonske ovlasti, utjecati na provedbu posebnih zakona i propisa koji uređuju određena pitanja i djelatnosti, a za koje su nadležna druga tijela i/ili institucije.

Tužbom pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u Zagrebu, INA je u rujnu 2014. godine pokrenula upravni spor protiv rješenja Agencije. Upravni spor je još uvijek u tijeku.

Postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja kojeg je vodila protiv Hrvatskog Telekom⁹⁹ temeljem inicijative poduzetnika H1 Telekom kako bi utvrdila je li odbijanjem pružanja veleprodajne usluge alternativnim operatorima kroz odugovlačenje pružanja tih usluga, HT zlorabio vladajući položaj na četiri mjerodavna tržišta, Agencija je obustavila jer više nisu postojale pravne pretpostavke za njegovo vođenje:

Rješenje o odbacivanju inicijative protiv poduzetnika HT:

Riječ je bila o mjerodavnim tržištima započinjanja (originacije) poziva iz javne komunikacijske mreže koje se pruža na fiksnoj lokaciji, pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike, veleprodajnog (fizičkog) pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni i potpuni pristup izdvojenoj lokalnoj petlji) na fiksnoj lokaciji i veleprodajnog širokopojasnog pristupa.

⁹⁹ Rješenje o obustavi postupka AZTN protiv Hrvatskog telekoma: Klasa: UP/I 034-03/2013-01/007, od 8. svibnja 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

H1 je u podnesku Agenciji naveo kako je tijekom 2012. godini uočio značajan pad broja korisnika svojih usluga i to: CPS usluge (usluga predodabira operatora) i WLR usluge (usluga najma korisničke linije), što je povezao s preuzimanjem svojih korisnika od strane HT-a. Prema njegovim navodima, HT je, koristeći bazu podataka korisnika H1 Telekoma, obavljao aktivnu prodaju svojih maloprodajnih usluga korisnicima H1, unatoč činjenici da je te iste usluge na veleprodajnoj razini već prodao poduzetniku H1 i činjenici da mu je podatke o korisnicima H1 dostavio radi realizacije veleprodajnih usluga. Također, H1 je tvrdio kako kašnjenjem u realizaciji veleprodajnih usluga i kašnjenjem u otklanjanju kvarova/smetnji u odnosu na regulirane veleprodajne usluge kojima je on korisnik, HT odugovlači realizaciju svojih veleprodajnih usluga.

Tvrdnje H1 Telekoma su bile i da HT ciljano i aktivno „napada“ H1 korisnike zlouporabom njemu dostupne veleprodajne baze korisnika H1, a u svrhu provođenja svojih maloprodajnih akcija prema H1 korisnicima. Takvu je praksu HT-a ilustrirao podacima o četiri puta većem prosječnom mjesečnom odljevu korisnika u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012.godine u odnosu na prethodna razdoblja. Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, Agencija je zatražila dodatna očitovanja i od HT-a i H1 Telekoma kao i očitovanja drugih alternativnih operatora te regulatora tržišta HAKOM-a. Budući da je utvrdila kako postoje dostatne indicije za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe, Agencija je 5. rujna 2013., donijela zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti protiv HT-a.

Osim što je postupak za razdoblje od 2011. do 5. rujna 2013. godine pokrenula temeljem ZZTN-a, prema ocjeni Agencije postupanje HT-a moglo je imati i mogući učinak na trgovinu između država članica Europske unije, i to ograničavanjem ulaska novih konkurenata na mjerodavna tržišta na teritoriju Republike Hrvatske. Stoga je postupak pokrenut i primjenom članka 102. UFEU-a, u smislu zaštite unutarnjeg tržišta Europske unije.

Međutim, na temelju detaljne analize cjelokupne dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja, Agencija u postupku nije pronašla činjenice i dokaze na temelju kojih bi bilo moguće utvrditi da je HT svjesno primijenio taktiku odugovlačenja pri pružanju veleprodajnih usluga alternativnim operatorima kako bi time utjecao na održavanje ili razvoj tržišnog natjecanja na silaznim tržištima i time ograničio tržišno natjecanje.

Naime, Agencija je analizirala podatke o kašnjenju HT-a u realizaciji maloprodajne usluge svojim vlastitim krajnjim korisnicima te ih uspoređivala s kašnjenjem u realizaciji veleprodajne usluge alternativnim operatorima. Konkretno, analizirano je prosječno vrijeme trajanja realizacije usluge pristupa mrežnoj infrastrukturi, prosječno vrijeme otklona kvara kod pristupa mrežnoj infrastrukturi, prosječno vrijeme realizacije usluge širokopoasnog pristupa i prosječno vrijeme otklona kvara kod širokopoasnog pristupa, a analiza je rađena u kontekstu odnosa broja podnesenih zahtjeva za realizaciju veleprodajnih usluga i broja zahtjeva u kašnjenju.

Utvrđeno je da HT nije diskriminirao alternativne operatore u pružanju veleprodajne usluge i otklonu kvarova i/ili smetnji u odnosu na svoj maloprodajni dio i nije sustavno diskriminirao niti dovodio u povoljniji položaj pojedinog ili pojedine operatore korisnike u odnosu na druge operatore korisnike u pružanju veleprodajnih usluga te otklonu kvarova i/ili smetnji. Također, na temelju podataka o broju podnesenih zahtjeva za realizaciju veleprodajnih usluga i broju zahtjeva u kašnjenju, utvrđeno je da su se, u usporedbi s ranijim razdobljem, kašnjenja HT-a u realizaciji veleprodajnih usluga i otklonu smetnji krajem 2012.godine i početkom 2013.godine, značajno smanjila.

Uz to, Agencija je utvrdila da je HT s alternativnim operatorima (pa tako i s H1) zaključio Ugovore i njihove pripadajuće priloge koji nisu u suprotnosti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Stoga je smatrala da više ne postoje indicije koje ukazuju na zlouporabu vladajućeg položaja od strane HT-a te je obustavila postupak jer više ne postoje pravne pretpostavke za njegovo daljnje vođenje.

U području zlouporaba vladajućeg položaja Agencija je, kao neupravne predmete, provela i dva istraživanja tržišta: *Istraživanje tržišta platnih kartica u Republici Hrvatskoj*¹⁰⁰ koje je kolidiralo s aktivnostima Europske komisije u cilju regulatornog ograničavanja naknada koje se plaćaju prilikom korištenja platnih kartica te *Istraživanje odnosa društava za obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti i servisera automobila*¹⁰¹ koje se primarno odnosilo na ispitivanje prakse osiguravajućih društava u vezi s priznavanjem cijene sata rada servisera automobila.

Istraživanje tržišta platnih kartica u Republici Hrvatskoj:

Kako bi utvrdila stanje na tržištu platnih kartica u odnosu na vrste i iznose naknada (multilateral interchange fee, merchants service charge) koje se plaćaju prilikom obavljanja platnih transakcija korištenjem platnih kartica u bezgotovinskom platnom prometu u Hrvatskoj, međusobnim odnosima tih naknada te, u konačnici, mogućim učincima tih naknada na tržišno natjecanje Agencija je priredila Pregled tržišta platnih kartica. Pregled je izrađen analizom uzorka podataka devet banaka koje posluju u RH, javno dostupnih podataka Hrvatske narodne banke, Europske komisije, Vise i MasterCarda. Banke uključene u istraživanje bile su: Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste&Steiermärkische bank, Raiffeisenbank Austria, Hypo Alpe-Adria-

¹⁰⁰ *Istraživanje tržišta platnih kartica u Republici Hrvatskoj*, klasa 034-08/13-01/215 od 13. listopada 2014., objavljeno na mrežnim stranicama Agencije: <http://www.aztn.hr/article/1647/pregled-trzista-platnih-kartica-u-republici-hrvatskoj>

¹⁰¹ *Istraživanje tržišta obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti u Republici Hrvatskoj*, klasa: 034-08/13-01/216 od 29. travnja 2014. godine

Bank, Societe Generale – Splitska banka, Hrvatska poštanska banka, OTP banka Hrvatska i Podravska banka.

Multilateranalna naknada (engl. multilateral interchange fee) predstavlja propisanu naknadu od strane kartičnih kuća, primjerice, institucija poput Vise i MasterCarda, koju banka koja izdaje platnu karticu i banka koja pruža uslugu prihvata platne kartice plaćaju jedna drugoj za obavljenju transakciju. Ova naknada u značajnoj mjeri određuje iznos naknade koju trgovci plaćaju bankama za prihvata kartica, tzv. Merchant service charge.

U praksi u pravilu postoje dvije vrste kartičnih shema. Prva, koja je i najuobičajenija je tzv. "četverostrana" kartična shema u kojoj postoje četiri strane: banka izdavatelj, korisnik kartice, trgovac i banka prihvatitelj kartice. Ta je shema i debitna i kreditna, s tim da je debitna funkcija dominantna.

S obzirom na to da su multilateral interchange fee naknade u četverostranoj shemi eksplicitno prisutne, ta je shema i važnija sa stajališta utjecaja na tržišno natjecanje. Tijek transakcije kupovine u "četverostranoj" kartičnoj shemi funkcionira na način da pri kupnji robe ili usluge koju korisnik odnosno potrošač plaća putem kreditne ili debitne kartice, banka koja je izdavatelj kartice tereti račun korisnika, ali u iznosu koji je uvećan za razne naknade koje ovise o vrsti kartice koju korisnik upotrebljava.

Istodobno, banka izdavatelj u ime i za račun korisnika, izvršava plaćanje kupljene robe ili usluge i to tako da banci Prihvatitelju plaća cijenu umanjenu za interchange fee. To zapravo znači da Banka Prihvatitelj, s kojom trgovac ima ugovor o prihvaćanju kartice, plaća interchange fee Banci Izdavatelju. Zatim ta ista Banka Prihvatitelj plaća trgovcu cijenu, ali umanjenu za tzv. MSC odnosno Merchant service charge, tj. naknadu koju trgovac plaća Banci Prihvatitelju za korištenje POS terminala.

Konačno, obje banke plaćaju kartičnim institucijama naknadu za provođenje transakcije, naknadu za članstvo i sl., i nadzor kartične prijevare.

Kod "trostrane" kartične sheme ista banka je i izdavatelj i prihvatitelj. "Trostrane" kartične sheme su primarno kreditne sheme, odnosno prevladavaju kreditne kartice (u Hrvatskoj: Diners, American Express). Kod te sheme, potrošač kupuje neku robu ili uslugu od trgovca, banka istovremeno tereti račun korisnika za iznos koji je zapravo uvećan i raznim drugim naknadama koje korisnik plaća za posjedovanje kartice. Banka istodobno plaća trgovcu cijenu koja je umanjena za MSC. S obzirom na to da je ista banka izdavatelj i prihvatitelj kartice interchange fee naknada nije eksplicitno prisutna. Konačno, banka plaća kartičnoj instituciji naknadu za provođenje transakcije, članstvo i slično.

U ovoj shemi, prisutne su samo cardholder fees, tj. naknade koje vlasnik kartice plaća banci te MSC naknada koju trgovac plaća banci. Međutim, MSC naknade koje banke

naplaćuju trgovcima su puno više nego naknade koje naplaćuju korisnicima kartice, odnosno potrošačima. Stoga, iako nisu eksplicitno prisutne, interchange fee naknade u ovoj shemi su implicitno prisutne jer je jedna strana "preopterećena" naknadama za uslugu.

Cardholder fees su zapravo naknade odnosno troškovi koje korisnici, tj. vlasnici kartica imaju po kartici. Tu se obično radi o upisninama, godišnjim članarinama za posjedovanje kartice, naknadama za podizanje gotovine na bankomatima i slično.

Podaci iz analize tržišta koje je provela Agencija, jasno upućuju da je tržište platnih kartica u Republici Hrvatskoj u porastu. Naime, iako je u razdoblju 2010.-2013. broj platnih kartica u optjecaju u Hrvatskoj u blagom padu, njihova upotreba je u porastu na što upućuje sve veći broj transakcija, s rastom od 16 posto od 2010. do 2013. godine, te porast vrijednosti transakcija platnim karticama od 8 posto u istom razdoblju. Najveći broj transakcija u tom razdoblju obavljen je debitnim karticama, oko 66 posto prosječno godišnje, što odgovara i zastupljenosti broja debitnih kartica u ukupnom broju kartica u optjecaju. Slijedom toga, i vrijednost transakcija s udjelom od 75 posto prosječno godišnje je i najveća za debitne kartice. Uz debitne kartice, najveći udjel u broju transakcija imaju charge kartice, s prosječnim godišnjim udjelom od oko 12 posto, a slijede revolving i kartice s odgođenom naplatom, sa oko 10 posto prosječnog godišnjeg udjela za promatrano razdoblje.

Utvrđeno je kako sve banke surađuju s poduzetnicima MasterCard i Visa, u pravilu s oba ili samo s jednim od njih. Slijedom toga, u ponudi imaju i njihove kartice. Uz to, Erste banka ima u ponudi i Diners kartice, no prihvati Diners kartice je podržan 3-partitnim sustavom, odnosno "trostranom" kartičnom shemom u kojem slučaju unilateral. interchange fee naknada nije eksplicitno prisutna. Isti slučaj je i s American Express karticama u ponudi PBZ-a.

Pregled je, između ostalog, pokazao kako Hrvatska spada među zemlje koje imaju dosta visoke domaće multilateralne naknade (naknade koje se plaćaju prilikom obavljanja platnih transakcija korištenjem platnih kartica), jer su prosječne naknade u većini zemalja Europske unije niže od 1 posto.

Najniži interchange fee u Hrvatskoj je za transakcije Maestro karticama i iznosi u prosjeku 0,82 posto. Najviši prosječni interchange fee imaju Visa kartice – 1,45 posto, no kada se uključe i sektorski specifične kartice (za kupnju goriva, avionskih karti), prosječni interchange fee za transakcije Visa karticama iznosi 1,14 posto. Prosječni MasterCard interchange fee bez izostavljenih kartica (MasterCard World i MasterCard World Signia) iznosi 0,97 posto, a kada se one uzmu u obzir onda iznosi 1,37 posto. Među zemljama članicama Europske unije, multilateral interchange fee naknade znatno variraju. Iznosi tih naknada u Hrvatskoj na sličnoj su razini kao i u Sloveniji. U usporedbi s razvijenijim zemljama Europske unije, primjerice Francuskom, Italijom i Nizozemskom, Hrvatska ima visoke multilateral interchange fee naknade. No s druge

strane, naknade u Njemačkoj su izrazito visoke za transakcije Visa debitnim karticama, kao i u Poljskoj za sve kartice.

U pravilu, u razvijenijim zemljama Europske unije multilateral interchange fee naknade za transakcije debitnim karticama su dosta niske, te iznose manje od 0,80 posto, posebno za Visa kartice koje su i ispod 0,60 posto. Njemačka ima iznadprosječne naknade za Visa debitne kartice.

Kada je riječ o interchange fee i MSC naknadama utvrđeno je kako postoji jasna uzročno-posljedična veza između njih jer visina interchange fee naknada znatno utječe na visinu odnosno na određivanje MSC naknada trgovcima. Posljedično, visina MSC naknade trgovaca utječe na visinu cijene proizvoda i usluga u njihovoj ponudi.

Razumno je za pretpostaviti da bi smanjenje iznosa multilateral interchange fee naknade dovelo do manje naknade trgovcima, što bi trebalo dovesti i do nižih cijena proizvoda i usluga. Iz istog razloga i Europska komisija namjerava postaviti gornju granicu za visinu multilateral interchange fee naknade za kreditne i debitne kartice. Naime, Europska komisija priprema Uredbu kojom će se interchange fee naknade za kreditne kartice ograničiti na razinu od 0,3 posto, dok bi iste naknade za debitne kartice iznosile 7 eurocenti ili 0,2 posto obavljene transakcije.

To uključuje i potrošačke i komercijalne kartice, te bi se primjenjivalo jednako na domaće i prekogranične transakcije, i odnosilo bi se na cijelu eurozonu. No, zemlje članice bi i dalje imale mogućnost određivanja i nižih dozvoljenih razina multilateral interchange fee naknada kao i druga moguća ograničenja kartičnim institucijama. Ovo se trenutno odnosi samo na "četverostrane" kartične sheme, dok bi trostrane kartične sheme potpadale pod istu regulaciju samo ukoliko bi prelazile tzv. „threshold“ određen od strane Komisije.

Predviđena uredba Europske komisije koja se tiče određivanja gornje granice za multilateral interchange fee naknade Vise i MasterCarda bi smanjila prosječne interchange fee naknade u Hrvatskoj za oko 80 posto kod Vise, te za oko 70 posto kod MasterCarda. Za pretpostaviti je da bi smanjenje interchange fee naknade trebalo smanjiti i MSC naknade.

Naime, prema prikupljenim podacima, prosječne MSC naknade su za više od dva puta veće od prosječnih multilateral interchange fee naknada. Predviđena uredba od strane Komisije bi tako nakon ograničenja iznosa multilateralnih naknada ostavila dosta prostora bankama za smanjenje visine MSC naknade koju naplaćuju trgovcima, a trgovcima za smanjenje cijena proizvoda i usluga.

Osim negativnog utjecaja na visinu MSC naknada, interchange fee naknade mogu imati i druge dodatne negativne učinke na tržišno natjecanje. Radi se, primjerice, o otežanom ulasku konkurenata na tržište, nedostatku tržišnog natjecanja između

kartičnih sustava, antikompetitivnom određivanju cijena, negativnim učincima na unutarnje tržište EU i slično.

Donošenjem i stupanjem na snagu Uredbe o međubankovnim naknadama te mjerama koje su predviđene uredbom Europska komisija smatra da će se postići pozitivni učinci na tržišno natjecanje u Europskoj uniji.

Tako bi određivanje gornje granice multilateral interchange fee naknada koristilo trgovcima na malo, koji bi trebali u sve većoj mjeri prihvaćati platne kartice kao instrument plaćanja, što bi trebalo potaknuti i potrošače na širu upotrebu kartica, uz smanjenje cijena proizvoda i usluga. Također, povećanje obujma transakcija platnim karticama i ušteda u području upravljanja gotovinom bi moglo barem djelomično nadoknaditi potencijalne troškove banaka zbog određivanja gornje granice tih naknada, dok bi druge uštede mogle uslijediti zbog manjeg podizanja novca s bankomata. Reguliranje prekograničnih transakcija će pogodovati trgovcima na malo koji će moći preko granice tražiti jeftinije usluge prihvaćanja te time potaknuti tržišno natjecanje kod domaćih banaka .

Regulacija multilateral interchange fee naknada bi obuhvaćala i naknade primjenjive u Republici Hrvatskoj te bi se predviđanja Europske komisije vezano uz pozitivne učinke reguliranja međubankovnih naknada trebala ostvariti i u Republici Hrvatskoj.

Politika izricanja upravno kaznenih mjera AZTN-a

Upravno-kaznenim mjerama koje je Agencija izrekla u mandatu ovoga Vijeća postignuta su tri cilja. Prije svega, izrečene upravno-kaznene mjere su maksimalno „individualizirane“, naravno, u okvirima kojima je to moguće u odnosu na Uredbu Vlade RH kojom su detaljno propisani kriteriji za utvrđivanje njihove visine. Izrečene upravno-kaznene mjere u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir opseg i učinke kršenja propisa, tržišnu snagu poduzetnika i značajke tržišta na kojem je do kršenja propis došlo. Također, izrečenim upravno-kaznenim mjerama postignut je cilj odvratanja poduzetnika od kršenja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, kako u obliku posebne, tako i opće prevencije.

Ovdje je potrebno naglasiti kako su postupci pred Agencijom, zbog izuzetno visokih standarda zaštite prava stranaka propisanih ZZTN-om i veoma složenih pravnih i ekonomskih analiza koje prethode donošenju odluka, obveznog održavanja usmenih i glavnih rasprava, relativno dugotrajni i u pravilu ne mogu biti okončani u manje od

godinu dana. To je razlog zbog kojeg se, kako je već naznačeno, a bez obzira na činjenicu da ovlast za izricanje upravno-kaznene mjere Agencija ima od listopada 2010.godine te da je kazne izricala i u ranijim godinama, taj alat u punoj mjeri počeo koristiti u 2014. godini.

Temeljem rješenja o utvrđenim povredama propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, Agencijaje u 2014. godini izrekla ukupno 5.012.600,00 kuna upravno-kaznenih mjera, a od ukupnog iznosa izrečenih upravno-kaznenih mjera u 2014. godini, u proračun je uplaćeno 1.600.986,30 kuna. Naime, upravno-kaznene mjere uplaćuju se po izvršnosti rješenja Agencije ukoliko nije uložena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana plaćanja.

Saznanja Agencije da su odjeci nekih njezinih sankcija u 2014. godini doveli do toga da su poduzetnici počeli žurno provjeravati sve ugovore zaključene s partnerima i njihovu usklađenost s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, potvrđuju, pak, kako izrečene upravno- kaznene mjere imaju snažan preventivni učinak.

Sudska kontrola

Efikasnost i učinkovitost tijela za zaštitu tržišnog natjecanja mjeri se ne samo brojem donesenih odluka i mišljenja, ostvarenjem zadanih ciljeva utvrđenih programom rada i ostalih strateških ciljeva, pozitivnim učincima na tržište i tržišno natjecanje, učinkom upravno-kaznenih mjera odnosno promjenom ponašanja poduzetnika, već osobito i sudskim presudama kojima se potvrđuju odluke tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, a koje potvrđuju kvalitetu rješenja i efikasnost rada Agencije.

Sukladno članku 67. ZZTN-a protiv rješenja Agencije nije dopuštena žalba, ali se u roku od 30 dana od dana dostave rješenja može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Naime, od 1. siječnja 2012. godine sudovi koji su preispitali odluke Agencije (u dijelu koji se odnosi na utvrđenu povredu zakona i na izrečenu upravno-kaznenu mjeru) su bili mjesno nadležni upravni sudovi odnosno Visoki upravni sud Republike Hrvatske¹⁰²,

¹⁰² Sukladno člancima 8. i 9. Zakona o izmjenama Zakona o sudovima (Narodne novine, br. 130/2011), kada je posebnim zakonima za rješavanje upravnih sporova propisana nadležnost Upravnog suda Republike Hrvatske, sukladno Zakonu o upravnim sporovima (Narodne novine, br. 53/1991, 9/92 i 77/1992) za takve sporove od 1. siječnja 2012. godine nadležni su mjesno nadležni upravni sudovi, osim upravnih sporova za koje je Zakonom o upravnim sporovima (Narodne novine, br. 20/2010) i drugim posebnim zakonima propisano da rješava Visoki

no od 1. srpnja 2013. godine, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br.j 80/2013) odluke po rješenjima Agencije donosi isključivo Visoki upravni sud Republike Hrvatske¹⁰³.

Razlozi za navedeno zakonsko uređenje su složenost i malobrojnost predmeta iz područja tržišnog natjecanja te stalna potreba edukacije sudaca odnosno njihove specijalizacije, obveza jedinstvene primjene članaka 101. i 102. UFEU u svim državama članicama EU, pa tako i u RH, žurnost postupka te potreba osiguranja žurnosti i tajnosti pri dobivanju naloga za provedbu nenajavljene pretrage.

Osim nadležnosti Visokog upravnog suda Republike Hrvatske za odlučivanje o tužbama protiv odluka Agencije, temeljem zahtjeva Agencije Visoki upravni sud Republike Hrvatske odlučuje također i o davanju naloga za provedbu nenajavljene pretrage poslovnih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, dokumenata, isprava i stvari koje se tamo nalaze, kao i pečačenje te privremeno oduzimanje predmeta, osobito ako postoji opasnost od skrivanja ili uništenja dokaza, a koji su nužni za utvrđivanje narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 8. ili 13. ZZTN-a ili članka 101. ili 102. UFEU, a razumno je pretpostaviti da se oni nalaze u određenom prostoru ili kod određene osobe.

U 2014. godini Visoki upravni sud RH donio je 12 odluka po tužbama na odluke Agencije. U osam (8) predmeta tužbe tužitelja se odbijaju, dok je u jednom predmetu Visoki upravni sud RH usvojio tužbeni zahtjev tužitelja te poništio rješenje Agencije. Odlukom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske od 16. listopada 2014. poništeno je *rješenje Agencije o obustavi postupka protiv poduzetnika Hrvatski Telekom d.d., Zagreb*¹⁰⁴ i predmet je vraćen Agenciji na ponovni postupak. Iz obrazloženja navedene presude razvidno je kako Visoki upravni sud Republike Hrvatske kao razlog poništavanja predmetnog rješenja Agencije te nedostatak koji u istome treba otkloniti navodi nejasno i nedovoljno elaborirano obrazloženje tog rješenja, bez navođenja na koji način te nedostatke treba otkloniti u ponovnom postupku rješavanja iste upravne stvari. Stoga je Agencija, pridržavajući se pravnog shvaćanja i primjedbi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, nakon ponovnog razmatranja predmeta i na temelju potpuno utvrđenog činjeničnog stanja, donijela, 17. prosinca 2014., pravilno i zakonito novo rješenje s obrazloženjem koje je jasno, pregledno, precizno, te koje omogućuje stranci i ostalim zainteresiranim osobama da dobro shvate smisao odluke koja je donesena u skladu sa zakonom, a kojom je osigurana pravna sigurnost i pravna dosljednost, otklanjajući svaku sumnju u arbitrarnost tuženikovog postupanja i odlučivanja. Navedenim novim rješenjem obustavljen je postupak protiv poduzetnika

upravni sud Republike Hrvatske. Upravni sud Republike Hrvatske od 1. siječnja 2012. godine nastavlja s radom kao Visoki upravni sud Republike Hrvatske.

¹⁰³ Sukladno članku 67. ZZTN-a.

¹⁰⁴ Agencija protiv Hrvatskog telekoma, Klasa: UP/I-034-03/2013-007, rješenje od 8. svibnja 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

Hrvatski Telekom d.d., Zagreb jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje istog. Zaključno, važno je istaknuti i stajalište Europske komisije o konkretnom predmetu koje se očituje već iz same činjenice da ista, nakon što ju je Agencija obavijestila o pokretanju postupka vezano uz primjenu, između ostalog, i članka 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, nije smatrala da je riječ o narušavanju tržišnog natjecanja koje ima značajan učinak na trgovinu između RH i država članica Europske unije, te stoga isti postupak nije preuzela i vodila ga u okviru svoje nadležnosti.

Pravna praznina u prijelaznim i završnim odredbama važećeg ZZTN-a razlog je za poništenje tri odluke Agencije o izricanju upravno-kaznene mjere sukladno odredbama važećeg ZZTN-a, a po pravomoćnim rješenjima Agencije donesenih temeljem ranijeg ZZTN-a u predmetima: *Agencija protiv KMAG d.o.o. Donji Stupnik*¹⁰⁵, *Agencija protiv Hrvatskog društva skladatelja*¹⁰⁶ i *Agencija protiv Slobodna Dalmacija*¹⁰⁷.

Naime, riječ je o postupcima koje je Agencija vodila temeljem ovlasti iz ZZTN-a iz 2003.¹⁰⁸ u kojima je, nakon što je rješenjem utvrdila povrede ZZTN-a iz 2003.-odnosno utvrdila da je u prva dva predmeta riječ o zabranjenim sporazumima poduzetnika, a u trećem o zlouporabi vladajućeg položaja poduzetnika, i nakon što je Visoki upravni sud RH potvrdio u cijelosti navedena rješenja Agencije čime su ona postala pravomoćna¹⁰⁹, temeljem članka 160. stavka 1. Prekršajnog zakona («Narodne novine», br. 107/07) vezano uz članak 60. i 61. ZZTN-a iz 2003. godine, Agencija podnosila nadležnom prekršajnom sudu optužni prijedlog za pokretanje prekršajnog postupka protiv poduzetnika i odgovorne osobe poduzetnika.

Međutim, u slučajevima takvih optužnih prijedloga, Visoki prekršajni sud RH zauzeo je stav kako se stupanjem na snagu ZZTN-a iz 2009. godine (na dan 1. listopada 2010. godine), povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja više ne smatraju prekršajima već povredama *sui generis*, koje se sankcioniraju upravno-kaznenim mjerama, a za čije izricanje prekršajni sudovi nisu više stvarno nadležni te kako je sudska zaštita protiv rješenja Agencije kojim je izrečena upravno-kaznena mjera u nadležnosti Visokog upravnog suda RH. Stoga su se prekršajni sudovi oglasili stvarno nenadležnim i navedene predmete su ustupili Agenciji kao stvarno nadležnom tijelu.

¹⁰⁵ Agencija protiv KMAG d.o.o. Donji Stupnik, Klasa: UP/I 034-03/2012-03/004, rješenje od 13. svibnja 2013. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije,

¹⁰⁶ Agencija protiv Hrvatskog društva skladatelja, Klasa: UP/I 034-03/2013-03/005, rješenje od 6. prosinca 2013. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije,

¹⁰⁷ Agencija protiv Slobodna dalmacija, Klasa: UP/I 034-03/2012-03/002, rješenje od 13. siječnja 2013., objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹⁰⁸ Sukladno članku 75. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 79/09) koji uređuje primjenu zakona u vrijeme vacatio legis, a koji glasi: Zahtjevi za pokretanje postupka za koje je nadležna Agencija zaprimljeni do 30. rujna 2010., kao i postupci koji su pokrenuti u Agenciji do 30. rujna 2010., okončat će se primjenom odredaba Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 122/2003).

¹⁰⁹ Presude Visokog upravnog suda RH od 7. svibnja 2012. i 21. svibnja 2012. kojim se tužbe odbijaju i potvrđuje rješenje Agencije u predmetima AZTN protiv Kmag d.o.o. i AZTN protiv Hrvatskog društva skladatelja. U predmetu AZTN protiv Slobodna dalmacija nije tužbom pokrenut upravni spor pa je rješenje Agencije u tom predmetu istekom roka za podnošenje tužbe postalo pravomoćno.

Budući da nije imala drugog izbora, a u cilju otklanjanja mogućnosti nastupa zastare u tim predmetima, Agencija je sukladno danas važećem ZZTN-u pokrenula postupke utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznenih mjera te je donijela rješenja kojima se izriču upravno-kaznene mjere. Poduzetnici su protiv tih rješenja podnijeli tužbu Visokom upravnom sudu RH.

Visoki upravni sud RH u presudama kojima je okončao upravne sporove pokrenute u tim predmetima zauzeo je stav da Agencija nije ovlaštena izricati upravno-kaznene mjere za povrede počinjene za vrijeme važenja ZZTN-a iz 2003. godine. Naime, odredba članka 75. važećeg ZZTN-a propisuje da će se zahtjevi za pokretanje postupka za koje je nadležna Agencija, zaprimljeni do 30. rujna 2010., kao i postupci koji su pokrenuti u Agenciji do tog nadnevkata okončati primjenom odredbi ZZTN-a iz 2003. Po ocjeni Visokog upravnog suda RH proizlazi da se u smislu članka 75. ZZTN-a mogu nastaviti i dovršiti započeti postupci, ali samo oni za koje je za vrijeme važenja ranijeg zakona bila nadležna Agencija – upravni postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja.

Sud je ocijenio da prijelazne i završne odredbe važećeg ZZTN-a ne daju osnove za zaključak da je javnopravno tijelo ovlašteno odlučivati o izricanju upravno-kaznenih mjera za povrede počinjene za vrijeme važenja propisa koji ih je tretirao prekršajima o kojem su odlučivali prekršajni sudovi.

Iako je nesporna protupravnost utvrđene povrede ZZTN-a iz 2003. godine, koja je potvrđena u sva tri predmeta i od strane Visokog upravnog suda RH, budući su rješenja Agencije bila pravomoćna, sud je ocijenio da je u naknadno provedenim postupcima utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, koji su se mogli voditi samo po važećem ZZTN-u, za povredu ZZTN-a iz 2003. godine, pogrešno primijenjen zakon, odnosno primijenjen je propis koji nije bio na snazi u vrijeme počinjene povrede, te je stoga osporeno rješenje protivno načelu zakonitosti i zabrane povratnog djelovanja zakona.

Sud je dalje obrazložio da povezanom interpretacijom niza odredbi važećeg ZZTN-a proizlazi, da se prilikom redigiranja teksta imalo na umu vođenje postupka i izricanje upravno-kaznenih mjera upravo za povrede tog zakona. Člankom 60. definirane su upravno-kaznene mjere kao mjere koje se izriče prema važećem ZZTN-u u cilju osiguranja učinkovitog tržišnog natjecanja, kažnjavanja počinitelja povreda zakona, otklanjanja štetnih posljedica povreda i odvrćanja drugih poduzetnika od kršenja odredaba toga zakona.

Slijedom navedenog, Visoki upravni sud RH zbog pravne praznine u prijelaznim završnim odredbama važećeg ZZTN-a poništio je rješenja Agencije u navedenim predmetima.

Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja

Već je uvodno naznačeno kako je dio nadležnosti koji Agencija obavlja temeljem ZZTN-a davanje stručnih mišljenja o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa sa ZZTN-om te o ostalim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje i to isključivo na zahtjev Hrvatskoga sabora, Vlade Republike Hrvatske, središnjih tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima u skladu s posebnim zakonom i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Također, Agencija može navedenim tijelima davati mišljenja o sukladnosti važećih zakona i drugih propisa sa ZZTN-om te donositi mišljenja kojima se promiče znanje o tržišnom natjecanju, odnosno podiže razina svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja, kao i donositi mišljenja i stručne stavove o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja. Agencija je u 2014. godini dala 44 mišljenja na zakone, prijedloge zakona, procjenu učinka propisa, teze i iskaze propisa. Primjerice, dala je mišljenje u svezi *Zakona o računovodstvu*¹¹⁰, *Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava*¹¹¹, *Zakona o zaštiti novčarskih institucija*¹¹², *Zakona o factoringu*¹¹³, *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom*¹¹⁴, *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima*¹¹⁵, *Zakon o regulaciji tržišta željezničkih usluga*¹¹⁶ itd.

Mišljenje na Prijedlog Zakona o regulaciji tržišta željezničkih usluga:

¹¹⁰ Mišljenje na Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o računovodstvu, Klasa: 011-01/2014-02/017 od 27. lipnja 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹¹¹ Mišljenje na Prijedlog Iskaza o procjeni učinaka Zakona o zaštiti novčarskih institucija, Klasa: 011-01/14-02/015 od 12. lipnja 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹¹² Mišljenje na Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, Klasa: 011-01/2014-02/018 od 27. lipnja 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹¹³ Mišljenje na Konačni prijedlog Zakona o factoringu, Klasa: 011-01/14-02/010 od 29. travnja 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹¹⁴ Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, s Konačnim prijedlogom zakona, Klasa: 011-01/2014-02/030 od 10. rujna 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹¹⁵ Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima, s Konačnim prijedlogom Zakona Klasa: 011-01/2014-02/031 od 5. rujna 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹¹⁶ Mišljenje Agencije na nacrt prijedloga Zakona o regulaciji tržišta željezničkih usluga s Konačnim prijedlogom Zakona, Klasa: 011-01/14-02/005 od 12. ožujka 2014. godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

U mišljenju koje je na zahtjev Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture dala na Prijedlog Zakona o regulaciji tržišta željezničkih usluga, Agencija je ustvrdila kako Prijedlog Zakona ne sadrži odredbe koje bi bile u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Međutim, u odnosu na članak 9. Prijedloga Zakona koji uređuje regulatorna načela i ciljeve te u odnosu na članak 32. Prijedloga Zakona koji uređuje suradnju s tijelom za zaštitu tržišnog natjecanja, Agencija je predložila da se članak 9. Prijedloga Zakona, dopuni na način da se navede kako je riječ o obavljanju regulatornih poslova Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti koji se odnose na prethodnu (ex ante) regulaciju u smislu poštivanja između ostalog i načela tržišnog natjecanja.

Na taj način bi se, prije svega u odnosu na adresate ovog zakona, nedvojbeno odredila nadležnost Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti kao tijela nadležnog za prethodnu regulaciju na tržištu željezničkih usluga te nadležnost ove Agencije kao tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja odnosno ZZTN-a.

Analizom propisa, kako nacрта, tako i važećih propisa, Agencija djeluje preventivno odnosno smanjuje mogućnost donošenja propisa koji sadrže ograničavajuće odredbe s aspekta politike tržišnog natjecanja, a koje podredno štete i potrošačima i ukupnoj konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Istodobno, time se unaprijed smanjuje potreba za ex post postupanjima Agencije. Osim što mišljenjima podiže razinu svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja te širi znanja o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja, Agencija, dodatno, inicijativama i očitovanjima koje upućuje Vladi Republike Hrvatske, ministarstvima ili drugim regulatorima i institucijama, čak i poduzetnicima, ukazuje na mogućnosti negativnih učinaka propisa i regulatornog okruženja na tržišno natjecanje, kao i pojedinih postupaka i ponašanja poduzetnika.

Razvojem prava i politike tržišnog natjecanja te razvojem svijesti o važnosti primjene propisa o tržišnom natjecanju sve veći opseg poslova Agencije obuhvaća davanje stručnih mišljenja koja se odnose ne samo na propise i nacрте propisa već na situacije, slučajeve i postupanja, primjerice državnih tijela te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, upravo kako bi se spriječila mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja u njihovim postupanjima. Također, u tom smislu i sve veći broj poduzetnika svojim podnescima koji se ne smatraju inicijativom za pokretanje postupka u smislu ZZTN-a, traži postupanje Agencije radi zaštite tržišnog natjecanja. U pravilu riječ je o zahtjevima koji se odnose na postupke javne nabave, postupanja pružatelja komunalnih usluga, poduzetnika koji imaju isključiva/posebna prava temeljem posebnih propisa, postupke koncesije i sl.

Iako je riječ o zahtjevima temeljem kojih Agencija ne pokreće postupke utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, kao tijelo nadležno za tržišno natjecanje, Agencija

svojim mišljenjima i očitovanjima ukazuje na potrebu poštivanja načela tržišnog natjecanja, promiče tržišno natjecanje te jača svijest o tržišnom natjecanju u postupcima koji se vode pred drugim tijelima temeljem posebnih propisa. Na taj način Agencija, primjerice, stječe i saznanja o tržištima na kojima postoje prepreke za pristup ili sudjelovanje poduzetnika.

Agencija je u 2014. godini zaprimila više od 100 podnesaka u kojima je od nje traženo postupanje kao nadležnog tijela za tržišno natjecanje. To ukazuje na porast stupnja znanja o tržišnom natjecanju što se svakako može prvenstveno pripisati ulozi Agencije i transparentnosti njenog rada. Tako su temeljem djelovanja Agencije u nekoliko slučajeva su nadležna tijela usvojila preporuke Agencije iznesene u njezinim mišljenjima odnosno očitovanjima. Primjerice, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije je usvojilo stav Agencije u svezi pružanja usluga regionalnih koordinatora u smislu propisa o regionalnom razvoju Republike Hrvatske u kojem je Agencija naglasila kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja poželjno razdvojiti djelatnosti koje trgovačka društva/javne ustanove obavljaju kao regionalni koordinatori od poslova koje trgovačka društva obavljaju na slobodnom tržištu. Također, iz inicijative koja je uslijedila tijekom 2015. godine za promjenom propisa koji se odnose na trošarine za male i srednje proizvođače piva, koje su pripremila nadležna ministarstva, vidljivo je da su ona sukladna očitovanju Agencije koja je istakla kako s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja uvođenje smanjene stope odnosno diferencirane stope trošarine na pivo ne bi bilo ograničavajuće te da bi uvođenje diferencirane stope moglo na tom tržištu unaprijediti tržišno natjecanje.

Važno je naglasiti kako, radi postupanja po svakom zaprimljenom zahtjevu za davanje mišljenja/očitovanja s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja te u svakom pojedinom slučaju, Agencija obavlja prethodnu pravnu analizu posebnih propisa koji uređuju pojedinu predmetnu materiju. Vrlo često Agencija radi i usporednu analizu s propisima i praksom pojedinih zemljama članica EU, a koji uređuju način obavljanja djelatnosti odnosno pružanja usluga u pojedinom slučaju koji je predmet zahtjeva.

Slijedom upita poduzetnika, Agencija je tako Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije dostavila očitovanje *u svezi pružanja usluga regionalnih koordinatora u smislu propisa o regionalnom razvoju Republike Hrvatske*, a očitovala se i na *podnesak poduzetnika Pivovara Daruvar d.o.o., u kojem se predlaže određivanje diferencirane stope trošarine na pivo za male i srednje pivovare*. Očitovanje je Agencija dala i na *uvjete natječaja za dodjelu poslova javnih ovlasti propisanih člankom 109. stavkom 3. Zakona o veterinarstvu*, nadležnom Ministarstvu zaštite okoliša i prirode dostavila je očitovanje *u svezi uvjeta za obavljanje poslova praćenja kvalitete zraka u smislu propisa o zaštiti zraka*. Na zahtjev Hrvatske gospodarske komore Agencija se očitovala na *članke Zakona o udžbenicima*.

Očitovanje u svezi pružanja usluga regionalnih koordinatora u smislu propisa o regionalnom razvoju Republike Hrvatske:

U podnesku kojeg je Agencija zaprimila u lipnju 2014. navodi se kako upravna tijela županija te agencije osnovane kao javne ustanove odnosno trgovačka društva, čiji je osnivač jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave (dalje: regionalni koordinatori) temeljem propisa o regionalnom razvoju obavljaju poslove koordinacije i poticanja regionalnog razvoja. Međutim, istovremeno regionalni koordinatori pružaju konzultantske usluge na slobodnom tržištu. Time, prema mišljenju podnositelja zahtjeva regionalni koordinatori narušavaju tržišno natjecanje u odnosu na ostale poduzetnike na tržištu budući da raspoložu podacima koji nisu javno dostupni, financiraju se iz proračunskih sredstava i dr.

Uvidom u propise koji uređuju predmetnu materiju, odnosno Pravilnika te temeljem podataka iz zaprimljenog očitovanja Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Agencija je utvrdila kako trgovačka društva, čiji osnivač je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili imatelj 100%-tnog udjela u temeljnom kapitalu, obavljaju poslove regionalnog koordinatora radi koordinacije i poticanja regionalnog razvoja te istovremeno mogu obavljati i druge poslove na tržištu, sukladno registriranim djelatnostima, primjerice, pružati konzultantske usluge.

Stoga je u svom očitovanju Agencija ukazala kako je u slučajevima kada je dopušteno da trgovačka društva/javne ustanove obavljaju poslove regionalnih koordinatora sukladno posebnim propisima, a istovremeno isti propisi dopuštaju obavljanje djelatnosti, odnosno pružanje usluge i na slobodnom tržištu, potrebno postupati s osobitom pažnjom. Ovo iz razloga kako ne bi došlo do narušavanja tržišnog natjecanja na tom dijelu slobodnog tržišta. Agencija je u svom očitovanju naglasila kako je od iznimne važnosti u takvim slučajevima, primjerice, podzakonskim aktima urediti obavljanje predmetne djelatnosti na način da se između ostalog osigura i primjena načela fer tržišnog natjecanja.

Isto tako, kako ne bi dolazilo do narušavanja tržišnog natjecanja odnosno isključivanja s tržišta poduzetnika koju predmetnu djelatnost obavljaju pod tržišnim uvjetima, podzakonskim bi aktom trebalo urediti koje djelatnosti/usluge, na koji način i pod kojim uvjetima trgovačka društva/ javne ustanove obavljaju druge poslove sukladno registriranim djelatnostima.

Naime, ukoliko regionalni koordinatori obavljaju istovremeno djelatnosti i/ili pružaju usluge koje su u bitnome ili u cijelosti povezane s uslugama koje pružaju kao regionalni koordinatori sukladno posebnim propisima, trgovačka društva/javne ustanove izvjesno mogu imati određenu prednost (primjerice raspolaganjem određenim informacijama i bazama podataka te načinu financiranja kroz proračune jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave) pri obavljanju djelatnosti/usluga na slobodnom

tržištu u odnosu na ostale konkurente, poduzetnike koji sudjeluju na tom mjerodavnom tržištu.

U tom smislu s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja poželjno je razdvojiti djelatnosti koje trgovačka društva/javne ustanove obavljaju kao regionalni koordinatori od poslova koje trgovačka društva obavljaju na slobodnom tržištu.

Inicijative za promjenom propisa koji se odnose na trošarine za male i srednje proizvođače piva do kojih je došlo tijekom 2015. godine, a koje su pripremila nadležna ministarstva, sukladna su očitovanju Agencije. Uz naznaku kako određivanje načina trošarinskog sustava oporezivanja i visine trošarina nije područje koje je uređeno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te nije u nadležnosti Agencije, već posebnim propisima o trošarinama kao dijela poreznog, odnosno carinskog sustava u nadležnosti Ministarstva financija, Agencija je istakla kako s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja uvođenje smanjene stope odnosno diferencirane stope trošarine na pivo ne bi bilo ograničavajuće. Štoviše, uvođenje diferencirane stope moglo bi na tom tržištu unaprijediti tržišno natjecanje.

Očitovanje na podnesak poduzetnika Pivovara Daruvar d.o.o.

Agencija je 23. srpnja 2014. godine zaprimila podnesak poduzetnika Pivovara Daruvar d.o.o., u kojem se predlaže određivanje diferencirane stope trošarine na pivo za male i srednje pivovare odnosno za pivovare s godišnjom proizvodnjom manjom od 200.000 hl/godišnje. Time bi se prema mišljenju Pivovare Daruvar povećala konkurentnost domaćeg piva.

Navedeni prijedlog Pivovara Daruvar obrazlaže činjenicom kako je isto sukladno Direktivi Vijeća 92/83/EEZ od 19. listopada 1992. godine o usklađivanju struktura trošarina na alkohol i alkoholna pića (L 316 31.10.1992.; dalje: Direktiva Vijeća 92/83/EEZ).

Slijedom navedenog, Agencija je izvršila uvid u propise koju uređuju područje trošarina na pivo u Republici Hrvatskoj kao i uvid u Direktivu Vijeća 92/83/EEZ i Direktivu Vijeća 92/84/EEZ od 19. listopada 1992. godine o usklađivanju stopa trošarina na alkohol i alkoholna pića.

Prema podacima kojima raspolaže Agencija, stopa predmetne trošarine u Europskoj uniji ovisi o različitim kriterijima u pojedinoj zemlji te se razlikuje ovisno, primjerice o udjelu ekstrakta slada, vrsti piva, udjelu alkohola ili je primjerice određena fiksna stopa trošarine.

Većina zemalja članica Europske unije (npr. Belgija, Bugarska, Danska, Češka, Njemačka, Grčka, Litva, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka),

trošarine ili dio trošarina (snižene stope) utvrđuju između ostalog i prema veličini pivovare, odnosno u smislu članka 4. točke 1. Direktive Vijeća 92/83/EEZ. Samo manji broj zemalja Europske unije (npr. Cipar, Italija, Norveška, Španjolska, Švedska), ne utvrđuje trošarine prema smanjenoj stopi.

Agencija je u svom mišljenju istakla kako s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja uvođenje smanjene stope odnosno diferencirane stope trošarine na pivo ne bi bilo ograničavajuće, štoviše, uvođenje diferencirane stope moglo na tom tržištu unaprijediti tržišno natjecanje.

Očitovanje na uvjete natječaja za dodjelu poslova javnih ovlasti propisanih člankom 109. stavkom 3. Zakona o veterinarstvu:

Upit Agenciji Veterinarske stanice Beli Manastir d.o.o., sa sjedištem u Belom Manastiru, odnosio se na uvjete Natječaja za dodjelu poslova javnih ovlasti propisanih člankom 109. stavkom 3. Zakona o veterinarstvu (Narodne novine, br. 82/13 i 148/13; dalje: Zakon) koji je Ministarstvo poljoprivrede raspisalo pod klasom: 322-01/13-01/1529 urbroj: 525-10/1168-13-1 od 4. studenoga 2013. godine.

Naime, Veterinarska stanica u svom podnesku navodi kako je Ministarstvo poljoprivrede u predmetnom natječaju, između ostalog, odredilo da se dodjeljuju 2 boda u slučaju kada je više od 50 posto vlasništva trgovačkog društva (ponuditelja) u vlasništvu djelatnih veterinarara. Pri tome, najpovoljnija ponuda odabire se na temelju sustava bodovanja i procjene kvalitete ponude.

Time je prema mišljenju Veterinarske stanice narušeno tržišno natjecanje u odnosu na trgovačka društva (ponuditelje) čiji vlasnici-osnivači nisu djelatni veterinari.

Temeljem zaprimljenog podneska Veterinarske stanice, Agencija je zatražila i očitovanje Ministarstva poljoprivrede koje je zaprimila 18. ožujka 2014., a u očitovanju koje je dala na upit poduzetnika, Agencija je istaknula kako je, s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, poželjno u svakom slučaju osigurati pristup natječaju odnosno određenom tržištu, svim poduzetnicima koji ispunjavaju uvjete za obavljanje predmetne djelatnosti, a koji su u konkretnom slučaju određeni posebnim propisima. Naime, Zakonom i Pravilnikom, što je navelo i nadležno ministarstvo, propisani su opći i posebni uvjeti za obavljanje predmetne djelatnosti. Stoga svim poduzetnicima koji ispunjavaju propisane uvjete trebalo bi se omogućiti pristup tržištu, odnosno natječaju. Pri tome, naručitelj može odrediti pojedine uvjete iz natječaja i kriterije za odabir ponude na način da se u najvećoj mogućoj mjeri osigura najbolji omjer cijene i kvalitete ponude, poštujući načelo tržišnog natjecanja.

U tom smislu, vlasnička struktura poduzetnika odnosno ponuditelja, a posebno zanimanje ili zvanje dioničara ili imatelja udjela u trgovačkom društvu, ne bi se mogla smatrati objektivno opravdanim uvjetom natječaja odnosno kriterijem za odabir ponuditelja. Posebno, u slučaju odabira konačne ponude po sustavu bodovanja kada svaki bod može imati odlučujući utjecaj na krajnji ishod natječaja odnosno odabir ponuditelja.

Iako naručitelj ima pravo odrediti uvjete natječaja i kriterije za odabir konačne ponude, oni moraju biti objektivni, transparentni i nediskriminirajući kako bi se što većem broju poduzetnika, omogućio pristup natječaju, odnosno određenom tržištu pod jednakim uvjetima te da u konačnici bude izabran poduzetnik koji nudi najbolji omjer cijene i kvalitete proizvoda/usluga.

Zaključno, vlasnička struktura poduzetnika-ponuditelja, a posebno zanimanje ili zvanje dioničara ili imatelja udjela u trgovačkom društvu, s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja ne bi se mogla smatrati objektivnim kriterijem za dodatnim bodovima radi odabira konačne ponude.

Očitovanje u svezi uvjeta za obavljanje poslova praćenja kvalitete zraka u smislu propisa o zaštiti zraka:

U ožujku 2014. godine Agencija je zaprimila podnesak poduzetnika Alcina d.o.o. iz Zagreba u kojem se navodi kako je u Republici Hrvatskoj za obavljanje djelatnosti praćenja kvalitete zraka potrebno imati akreditaciju po normi ISO 17025, odnosno potrebno je imati tzv. "kalibracijski laboratorij". Prema navodima poduzetnika Alcina d.o.o. u svakoj državi djeluje samo jedan kalibracijski laboratorij, a u Republici Hrvatskoj navedeni laboratorij ima Državni hidrometeorološki zavod. Poduzetnik Alcina d.o.o. je, također, naveo kako u pojedinim zemljama članicama Europske unije, navedeni uvjeti odnosno akreditacije nisu potrebne, pa rečeni uvjeti predstavljaju razloge isključivanja u postupcima javnih nabava.

Temeljem zaprimljenog podneska, a radi boljeg razumijevanja obavljanja djelatnosti praćenja kvalitete zraka sukladno posebnim propisima, Agencija je dopisom zatražila očitovanje nadležnog Ministarstva zaštite okoliša i prirode te je izvršila uvid u odredbe Zakona o zaštiti zraka kojima se propisuju uvjeti pod kojima se obavlja predmetna djelatnost kao i u odredbe Pravilnika o praćenju kvalitete zraka (Narodne novine, br. 3/2013; dalje: Pravilnik).

Agencija je zaključila kako su poduzetnici, pravne osobe – ispitni laboratoriji za obavljanje predmetne djelatnosti sa sjedištem u Republici Hrvatskoj dužni imati akreditaciju prema normi HRN EN ISO/IEC 17025 za obavljanje predmetne djelatnosti, dok se prema odredbama Zakona o zaštiti zraka, zaključuje kako isto nije uvjet za poduzetnike sa sjedištem u državi ugovornici EGP-a odnosno izvan Europske unije.

Posljedično, navedeno je i od utjecaja za obavljanje predmetne djelatnosti, primjerice u postupcima javnih natječaja, budući da uvjeti za pristup natječaju, odnosno tržištu izvjesno mogu utjecati na poštivanje načela tržišnog natjecanja kao jedno od osnovnih načela provođenja postupka javnih natječaja koje osigurava jednak pristup tržištu (natječaju) svim poduzetnicima pod jednakim uvjetima.

Slijedom navedenog, Agencija je predložila nadležnom ministarstvu da se gore navedeno razmotri prilikom izmjene i dopune propisa koju uređuju predmetnu materiju, odnosno koji propisuju uvjete obavljanja djelatnosti ispitnih laboratorija na način da se svim poduzetnicima pod jednakim uvjetima omogući pristup i sudjelovanje na predmetnom tržištu te da zakonom propisani uvjeti ne dovode u povoljniji odnosno diskriminirajući položaj na tržištu pojedinog poduzetnika ili grupu poduzetnika.

Očitovanje na sukladnost članka Zakona o udžbenicima s odredbama ZZTN-a:

Sektor za industriju, Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske gospodarske komore zatražio je od Agencije mišljenje o sukladnosti članka 17., 18. i 19. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, br.: 27/10, 55/11 i 101/13; dalje: Zakon) s odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

U svom zahtjevu HGK navodi kako se u Katalogu udžbenika mogu nalaziti samo udžbenici za čiju uporabu se odlučilo najmanje 10 posto učitelja te da zakonodavac ograničava poduzetnicima slobodno formiranje cijena udžbenika. Stoga su navedene odredbe Zakona, prema mišljenju HGK u suprotnosti s odredbama ZZTN-a.

Temeljem zahtjeva HGK-a, Agencija je izvršila uvid u odredbu članka 17. stavka 5. Zakona, kojom je propisano da se prikladnima za uporabu u nastavnom i odgojno-obrazovnom procesu smatraju oni udžbenici i pripadajuća dopunska nastavna sredstva za koje se u postupku izjašnjavanja izjasni najmanje 10 posto učitelja, odnosno nastavnika.

Agencija je izvršila uvid u članak 18. stavak 4. i stavak 5. Zakona, koji propisuju da su nakladnici dužni dostaviti izjavu o konačnoj maloprodajnoj cijeni udžbenika i pripadajućega dopunskog nastavnog sredstva te da ta cijena ne smije prelaziti najvišu razinu cijena udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava, utvrđenu sukladno članku 19. ovog Zakona.

Također, Agencija je izvršila uvid u članak 19. stavak 1. i stavak 3. Zakona, koji propisuju da na temelju prijedloga povjerenstva, ministar u pravilu svake godine donosi i objavljuje odluku o najvišoj razini cijena udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava. Prilikom utvrđivanja najviše razine cijena udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava povjerenstvo, izračun će temeljiti na zbroju prosječnih

vrijednosti troškova izrade udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava uvećanih za najviši iznos marže nakladnika.

Uvidom u odredbu članka 10. Zakona, proizlazi kako se na Popisu udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava nalaze udžbenici i pripadajuća dopunska nastavna sredstva koji su Pravilnikom o obveznim udžbenicima i pripadajućim dopunskim nastavnim sredstvima (Narodne novine, br. 104/13) utvrđeni kao obvezni i imaju pozitivno stručno mišljenje o usklađenosti s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom.

Postupak uvrštavanja na Popis pokreće se u smislu članka 11. Zakona, podnošenjem zahtjeva Ministarstvu od strane nakladnika.

Temeljem članka 17. stavka 1. i stavka 5. Zakona, propisano je da se izjašnjavanje učitelja, odnosno nastavnika o prikladnosti udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za uporabu u nastavnome i odgojno-obrazovnome procesu provodi, u pravilu, svake četvrte godine, i to u godini u kojoj se, sukladno odredbama ovog Zakona, objavljuje ili mijenja Katalog obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih sredstava.

Stoga, iz navedenog proizlazi kako je u ovom slučaju riječ o politici nadležnog ministarstva s obzirom na postupak određivanja udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava koji se smatraju obveznima za uporabu u nastavnom i odgojno-obrazovnom radu u osnovnoj i srednjoj školi i služe za realizaciju nacionalnoga i predmetnoga kurikuluma, odnosno nastavnoga plana i programa te za samostalno učenje.

Izjašnjavanje učitelja, odnosno nastavnika o prikladnosti udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za uporabu u nastavnome i odgojno-obrazovnome procesu predstavlja, pak, dio postupka određivanja udžbenika. Riječ je o odredbi Zakona koja se ne smatra pitanjem prava tržišnog natjecanja.

Iako Zakon propisuje način utvrđivanja najviše razine cijena udžbenika, a s obzirom da je riječ o specifičnom proizvodu, takva odredba nije protivna propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Naime, tržišno natjecanje između samih nakladnika tom odredbom nije spriječeno, odnosno moguće je u dijelu ispod zakonom propisane najviše razine cijene jer svaki nakladnik ima različite troškove poslovanja pa s tim u svezi može odrediti različitu cijenu udžbenika.

S druge strane, najvišom razinom cijena udžbenika zaštićen je javni interes kako same države, koji se očituje u slučajevima kad država pod određenim uvjetima financira ili sufinancira nabavu udžbenika za pojedine kategorije korisnika, tako i roditelja koji po najpovoljnijoj cijeni mogu nabaviti potrebne udžbenike za svoju djecu.

Agencija je u 2014. godini, dala i nekoliko mišljenja na postupanje lokalnih samouprava, između ostalog i *Mišljenje na nacrt odluke o pružanju autotaksi usluge u Gradu Slavonskom Brodu*¹¹⁷:

Mišljenje na nacrt odluke o pružanju autotaksi usluge u Gradu Slavonskom Brodu:

Na upit grada Slavonskog Broda o tome je li ograničavanje broja izdavanja dozvola za autotaksi prijevoz suprotan odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, Agencija je dala mišljenje kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, potrebno poduzetnicima osigurati slobodan pristup i djelovanje na tržištu te samostalno određivanje cijene temeljeno prije svega na odnosu ponude i potražnje gdje se poduzetnici međusobno natječu cijenom i kvalitetom ponude. Time se štite drugi poduzetnici, konkurenti na mjerodavnom tržištu, interes potrošača, smanjuju se cijene, a povećava se kvaliteta pružanja usluga i proizvoda.

Naime, svako zakonsko ili faktično ograničavanje broja poduzetnika koji se bave nekom djelatnošću na određenom tržištu (numerus clausus), nije poželjno u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Posebno, ukoliko je način na koji je utvrđen broj poduzetnika netransparentan i ako se ne temelji na rezultatima objektivne ekonomske analize koja uzima u obzir potrebe razvoja konkretne djelatnosti i interese, potrebe i dobrobit potrošača (mogućnost izbora, povoljnu cijenu, dobru kvalitetu usluge).

Agencija je naglasila da, ukoliko je za pristup i sudjelovanje na određenom tržištu potrebno ispuniti određene uvjete, oni bi trebali prije svega biti određeni na način kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri osigurala kvaliteta i sigurnost proizvoda/usluge.

Kao i prethodnih godina, Agencija intenzivno surađuje sa sektorskim regulatorima, osobito s HEROM i HAKOM-om. Tako je u izvještajnom razdoblju Agencija na zahtjev HAKOM-a dala osam (8) stručnih mišljenja u svezi analiza tržišta na području pružanja zamjenskih poštanskih usluga i pružanja usluga elektroničkih komunikacija.

U tom dijelu Agencija je u 2014. godini, primjerice, na zahtjev HAKOM-a donijela mišljenja u svezi prijava poduzetnika Lider express d.o.o. Zagreb i Lider express d.o.o., Žrnovnica-Split za obavljanje zamjenske poštanske usluge, a u kojima je u bitnome HAKOM-u ukazala kako je potrebno uvjete pružanja predmetne usluge navedene u prijavi uskladiti s odredbama posebnog propisa o poštanskim uslugama koji određuje način i uvjete pružanja zamjenske poštanske usluge. Također, Agencija je svojim

¹¹⁷ Mišljenje Agencije, Klasa: 011-01/14-02/044 od 18. prosinca 2014.godine, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

mišljenjima ukazala kako su poduzetnici koji pružaju zamjensku poštansku uslugu na mjerodavnom tržištu s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja međusobno konkurenti te da u tom smislu moraju postupati na tržištu na način kako ne bi narušili tržišno natjecanje na tom mjerodavnom tržištu, primjerice, sklapanjem zabranjenih sporazuma. Također, Agencija je u tim mišljenjima osobito naglasila kako je nužno da način i uvjeti ostvarivanja popusta pri korištenju zamjenske poštanske usluge moraju biti transparentni, unaprijed poznati i određeni kroz cjenik.

U dijelu elektroničkih komunikacijskih tržišta, Agencija je, primjerice, u mišljenju na zaključke HAKOM-a iz Analize tržišta pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike, s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja ukazala na pravne posljedice uvjetno dopuštene koncentracije OT-Optima telekom d.d. i HT d.d. te kako je potrebno isto uzeti u obzir prilikom donošenja odluka u nadležnosti HAKOM-a, a posebno pri određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom.

Sektorska istraživanja

Sektorska istraživanja provode se u cilju boljeg razumijevanja odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima, osobito onima koja ukazuju na slabosti u funkcioniranju koje mogu biti posljedica postupanja poduzetnika, strukture pojedinog tržišta, ponašanja i navika potrošača, utjecaja države kroz regulaciju te drugih čimbenika koji mogu imati negativan utjecaj na pojedino mjerodavno tržište. Takve dubinske analize tržišta ili pojedine prakse na tržištu često otkriju nepravilnosti koje su suprotne propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te Agenciji postaju temelj za pokretanje postupaka protiv poduzetnika.

Sektorska su istraživanja ujedno i izvor podataka za mišljenja i preporuke koje Agencija dostavlja Vladi RH, tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u cilju uklanjanja zapreka pristupu tržištu koje su posljedica regulatornog okvira, a objavom rezultata istraživanja i provođenjem mjera iz mišljenja i preporuka doprinosi se jačanju kulture tržišnog natjecanja, izvor su podataka i za provedbu prethodnog ispitivanja stanja u pojedinačnim postupcima koje vodi Agencija.

Primjerice, jedna od iznimno dinamičnih djelatnosti u kojoj su prisutne česte promjene vlasničkih odnosa te konsolidacije i okrupnjavanje je tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj pa Agencija redovito, niz godina uzastopce, provodi istraživanje čiji rezultati predstavljaju kvantitativne pokazatelje stanja na tržištu, a koje Agencija koristi prije svega u postupcima ocjene koncentracija poduzetnika.

Istraživanje tržišta distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj:

Rezultati predmetnog istraživanja posebnu su važnost tijekom izvještajne 2014. godine imali pri ocjenama koncentracija poduzetnika na tržištu trgovine na malo robe široke potrošnje. Drugim riječima, ti podaci bili su korišteni u predmetima ocjena koncentracija poduzetnika Agrokor/Mercator¹¹⁸ i Spar/Dinova (20 prodajnih mjesta)¹¹⁹.

Naime, u predmetnom istraživanju tržišta trgovine na malo robom široke potrošnje, među ostalim, utvrđuju se kvantitativni pokazatelji o ostvarenom prihodu trgovaca na malo i ostalim pokazateljima poslovanja, i to kroz zbirne pokazatelje i kroz uže segmentirane odnosno pokazatelje za svako pojedino prodajno mjesto. Također, utvrđuju se podaci o broju i neto prodajnoj površini prodajnih mjesta po tipu prodajnih mjesta, prosječne marže, rokovi plaćanja, vlasnička povezanost s drugima i ostali oblici povezanosti, prodajna politika u dijelu koji se odnosi na određivanje maloprodajnih cijena i drugo.

Stoga utvrđenja koja proizlaze iz sektorskog istraživanja predstavljaju korisne podatke u postupcima ocjene dopuštenosti koncentracije poduzetnika na predmetnom tržištu i kompatibilna su s ostalim utvrđenjima koja se sukladno pravilima o ocjeni dopuštenosti koncentracije poduzetnika u svakom pojedinom slučaju provode. Takvo praćenje kroz duže vremensko razdoblje koristi Agenciji s jedne strane kao pokazatelji pri ocjeni dopuštenosti koncentracija poduzetnika, a s druge strane omogućuje Agenciji bolje razumijevanje stanja na tržištu i promjene koje mogu utjecati na stanje konkurentnosti.

Pored navedenog, sektorsko istraživanje u pravilu uključuje i prikupljanje dokumentacije poput ugovora između trgovaca i dobavljača. Tako je iz uvida u predmetne ugovore kroz komercijalne i financijske uvjete, moguće utvrditi antikompetitivne prakse poduzetnika na tržištu koji kao krajnji učinak mogu negativno utjecati na dobrobit krajnjih potrošača kroz smanjeni izbor i više cijene. Stoga rezultati provedenog sektorskog istraživanja i utvrđenja određenih činjenica o stanju na tržištu mogu predstavljati indicije temeljem kojih Agencija počinje detaljnije utvrđivati pojedine prakse na tržištu, u pravilu kroz upravne postupke utvrđivanja postojanja zabranjenih sporazuma. Tako su i tijekom izvještajne 2014. godine okončani pojedinačni postupci

¹¹⁸ Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji od 24. ožujka 2014., klasa: UP/I 034-03/2013-02/008, objavljeno u Narodnim novinama, br. 56/14 i na mrežnim stranicama Agencije

¹¹⁹ Potvrda (obavijest) o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1. razini od 12. lipnja 2014., klasa: UP/I 034-03/2014-02/003, objavljena na mrežnim stranicama Agencije

ocjene sporazuma proizašli iz prethodnog sektorskog istraživanja i utvrđeno je postojanje zabranjenih vertikalnih sporazuma. Međutim, treba naglasiti kako se kod poduzetnika koji su obuhvaćeni redovitim istraživanjima tržišta maloprodaje bilježe promjene praksi u onom dijelu koji se odnosi na možebitne ograničavajuće odredbe u sporazumima s dobavljačima pa sama provođenja sektorskog istraživanja imaju preventivan i pozitivan učinak na stanje na tržištu.

Nadalje, tijekom izvještajne 2014. godine Agencija je provela standardno istraživanje tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Riječ je također o istraživanju koje Agencija provodi redovito, niz godina uzastopce, a čiji je osnovni cilj utvrditi stanje na tom tržištu s aspekta prava i politike tržišnog natjecanja što Agenciji omogućuje bolje razumijevanje stanja na tom tržištu s jedne strane, a s druge strane kroz određene utvrđene činjenice Agencija raspolaže indicijama za poduzimanje dodatnih radnji koje u konačnici trebaju imati za učinak jačanje kompetitivnosti na tržištu te povećanje dobrobiti za krajnje potrošače.

Ovdje treba posebno naglasiti kako je, temeljem određenih činjenica utvrđenima kroz redovno istraživanje cjelokupnog tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i temeljem zaprimljenih upita koji su se u bitnome odnosili na cijene premija obveznog osiguranja za istu vrstu motornih vozila, različite iznose prema registracijskom područja vozila, proizašlo i sektorsko istraživanje tržišta obveznog osiguranja motornih vozila u Republici Hrvatskoj kao ciljano i uže segmentirano istraživanje. Agencija je tijekom izvještajne 2014. godini nastavila intenzivan rad u odnosu na to tržište.

Sektorsko istraživanje tržišta obveznog osiguranja motornih vozila u Republici Hrvatskoj:

Samo sektorsko istraživanja predstavljalo je sveobuhvatno i dubinsko snimanje zakonodavnog okvira, zapreka pristupa tržištu i drugih čimbenika koji utječu na stanje konkurentnosti na predmetnom tržištu. Pri tome, uzimajući u obzir činjenicu kako je predmetno tržište u značajnoj mjeri prethodno regulirano od strane sektorskog regulatora, Agencija je u istraživanju obuhvatila u bitnome one čimbenike koji utječu na stanje na tom tržištu s aspekta politike tržišnog natjecanja. U tom smislu, Agencija je prilikom utvrđivanja bitnih činjenica obuhvatila sve dionike predmetnog tržišta, a posebice svih 15 osiguravatelja koji su u razdoblju provedbe istraživanja djelovali na tržištu obveznog osiguranja motornih vozila te Hrvatski ured za osiguranje kao udruženje društava za osiguranje.

Osnovni cilj tog istraživanja odnosio se na utvrđivanje svih relevantnih činjenica u dijelu koji se odnosi na premijske sustave i cjenike obveznog osiguranja motornih vozila koja primjenjuju društva za osiguranje. U okviru tog temeljnog cilja, Agencija je utvrđivala zakonodavni i provedbeni okvir premijskih sustava i uvjeta obveznog osiguranja te

oblikovanje cjenika premija obveznog osiguranja motornih vozila u Republici Hrvatskoj. Nadalje, cilj istraživanja bio je utvrditi relevantne činjenice u svezi postojanja možebitnih zapreka na tržištu zbog kojih nakon deregulacije tržišta nije došlo do očekivanog jačanja konkurentskog pritiska na tržištu te podredno pada cijena usluga, razvoja novih proizvoda i usluga te povećanja korisnosti za potrošače. Također, jedan od ciljeva istraživanja bio je utvrditi sve relevantne činjenice u svezi zona rizika kao elementa pri izračunu funkcionalne premije obveznog osiguranja te s tim povezano razlika u cijenama premija osiguranja koje se bilježe s obzirom na različite zone rizika odnosno s obzirom na registracijske oznake vozila.

Tijekom provedbe predmetnog istraživanja provedeno je anketno istraživanje kroz upitnik koji je Agencija uputili svim bitnim dionicima na tržištu osiguranja motornih vozila što uključuje sama osiguravajuća društva, Hrvatski ured za osiguranje te sektorskog regulatora radi boljeg razumijevanja stanja na tom tržištu.

Provedbom sektorskog istraživanja tržišta obveznog osiguranja motornih vozila ispunjeni su svi postavljeni ciljevi istraživanja. Štoviše, aktivnosti Agencije u odnosu na tržište osiguranja motornih vozila u razdoblju provedbe ovog istraživanja u znatnoj mjeri su imale pozitivan učinak u smislu da se zabilježilo otklanjanje određenih zapreka na tržištu, intenziviranje tržišnog natjecanja te podredno promjenu politike društava za osiguranje u dijelu premijskih sustava odnosno premija obveznog osiguranja.

Nadalje, intenzivan i sveobuhvatan rad Agencije u odnosu na sektor obveznog osiguranja motornih vozila tijekom 2013. i 2014. godine rezultirao je nizom pozitivnih promjena na tom tržištu, promatrajući s aspekta prava i politike tržišnog natjecanja, a prvenstveno kroz pad cijena polica osiguranja i stvarnu liberalizaciju tog tržišta.

Jačanje konkurentskog okružja imalo je za učinak izraženiji pad prosječne zaračunate premije obveznog osiguranja motornih vozila, odnosno pad cijena usluga za krajnje potrošače. Ukoliko se promatra na razini cjelokupnog tržišta Republike Hrvatske u 2014. godini u odnosu na godinu ranije (2013.) bilježi se pad zaračunate bruto premije obveznog osiguranja od 590 milijuna kuna, uz istovremeni rast broja polica osiguranja od 1,6 posto. Time istovremeno dolazi i do izraženog pada prosječne zaračunate bruto premiji obveznog osiguranja, odnosno cijena usluga obveznog osiguranja za krajnje korisnike.

Pri tome, treba naglasiti kako se ti navedeni pozitivni učinci bilježe, uz zadržavanje postojećih i ulazak novih konkurenata, odnosno uz održivo poslovanje osiguravatelja u predmetnom segmentu tržišta. Isto je među ostalim izvjesno i razumno za pretpostaviti i s obzirom na činjenicu prethodne regulacije tog tržišta. Drugim riječima, sukladno propisima o osiguranju, društva za osiguranje dužna su oblikovati premije osiguranja na temelju aktuarskih metoda i načela tako da omogućuju trajno ispunjavanje svih obveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju uključivo i formiranje dostatnih tehničkih pričuva za navedeno osiguranje.

Zaključno, pozitivni učinci rada Agencije u odnosu na tržište obveznog osiguranja motornih vozila bilježe se kroz jačanje kompetitivnosti tog tržišta uz izražene pozitivne učinke na krajnje potrošače i kroz niže cijene polica osiguranja te veći izbor novih proizvoda na tom tržištu. Tako je na razini 2014. godine u odnosu na godinu ranije (2013.) došlo do značajnog pada zaračunate bruto premije obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti od čak 590 milijuna kuna, uz rast broja polica osiguranja od 1,6 posto te zadržavanje postojećih i ulazak novih konkurenata na to tržište. Također, pod novim proizvodima podrazumijeva se novi pristup u poslovnoj politici društava za osiguranje koji u bitnome sadrži razradu dodatnih kriterija u premijskim sustavima koji je izraženije „individualiziran“ prema krajnjim potrošačima kao korisnicima usluga. Također je izvjestan i pozitivan učinak na konkurentnost gospodarstva, a što je posebice izraženo kod prijevoznicičke djelatnosti.

Nadalje, tijekom izvještajne 2014. godine provedeno je i istraživanje tržišta tiska u Republici Hrvatskoj. Riječ je o redovitom istraživanju koje Agencija u izvještajnoj godini provodi u odnosu na prethodnu kalendarsku godinu tako da je predmetno istraživanje obuhvatilo 2013. godinu. Prikupljeni podaci te utvrđene činjenice na tom tržištu poslužili su Agenciji u postupcima ocjene koncentracije poduzetnika i to u predmetima *EURO POTICAJI d.o.o., Zagreb / EPH d.o.o., Zagreb*¹²⁰ i *Adria Media Group d.o.o., Beograd, Republika Srbija / Adria Media Zagreb d.o.o., Zagreb*¹²¹.

Istraživanje tržišta tiska u Republici Hrvatskoj:

Predmetno istraživanje je u bitnome obuhvatilo niz uži segmenata tržišta, među ostalim, tržište prodane naklade tiska, tržište oglašavanja, tržište trgovine na veliko tiskom te tržište trgovine na malo tiskom.

Iz rezultata provedenog istraživanja proizlazi kako tržište tiska (prodana naklada tiska i oglašavanje u tisku) bilježi stagnaciju u 2013. godini i to je nastavak višegodišnjeg trenda pada prodane naklade, a i financijskih pokazatelja stanja na tržištu. Pri tome, u 2013. godini bilježi se pad prodane naklade općeinformativnih dnevnika od 11 posto, prodane naklade općeinformativnih tjednika od 10 posto u odnosu na godinu ranije. U odnosu na tržište oglašavanja u tisku, iz rezultata istraživanja proizlazi pad prihoda nakladnika od oglašavanja u iznosu od 9 posto u 2013. godini u usporedbi s prethodnom 2012. godinom. Jedini segment oglašavanja koji u 2013. godini bilježi rast je oglašavanja na mrežnim stranicama koje u 2013. godini bilježi rast u iznosu od 19

¹²⁰ Potvrda (obavijest) o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1. razini od 1. kolovoza 2014. godine, klasa: UP/I 034-03/14-02/004, objavljena na mrežnim stranicama Agencije

¹²¹ Potvrda (obavijest) o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1. razini od 12. prosinca 2014. godine, klasa: UP/I 034-03/14-02/007, objavljena na mrežnim stranicama Agencije

posto u odnosu na 2012.godinu i to najvećim dijelom u oglašavanju putem display oglasa, search i social medija.

Nadalje, rezultati istraživanja pokazuju pad prihoda od trgovine na malo tiskom u Republici Hrvatskoj u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu kod većine promatranih poduzetnika u istraživanju. Pad navedenih prihoda zabilježili su Tisak i iNovine kao poduzetnici s najvećim brojem specijaliziranih maloprodajnih mjesta. Istovremeno, novinski nakladnici bilježe rast prihoda od direktne prodaje tiska (pretplata) mada ovdje nije riječ o značajnijim udjelu ukoliko se promatraju pojedini segmenti tržišta u distribucijskom lancu opskrbe krajnjih potrošača tiskom.

Također, treba napomenuti kako su rezultati provedenog istraživanja tržišta tiska u izvještajnoj 2014. godini imali iznimnu vrijednost i za vanjske korisnike. Tako je Agencija na traženje Ministarstva kulture, nadležnog za medijsku politiku, zbog hitnosti rada na Nacionalnom izvještaju o medijima, ustupila strukturne pokazatelje o medijskom tržištu odnosno raspoložive zbirne podatke o tržištu tiska u Republici Hrvatskoj za vremensko razdoblje od 2007. do 2012. Godine te pokazatelje tržišta tiska za 2013. godinu za koju su prikupljeni podaci u predmetnoj izvještajnoj godini. Tom prigodom, Ministarstvo kulture u bitnome je istaknulo kako su im podaci Agencije o tom tržištu bili iznimno dragocjeni i korišteni za provjeru i nadopunu drugih Ministarstvu raspoloživih podataka, a koji često nisu potpuni i metodološki usklađeni.

Javnost rada Agencije

Neodvojivi dio ispunjavanja zakonske obveze promicanja i širenja kulture tržišnog natjecanja je vrlo visoki stupanj javnosti rada Agencije. Objava i dostupnost svih odluka te temeljnih akata Agencije na mrežnim stranicama koje su i glavni komunikacijski kanal Agencije, izdavanje mjesečnog informativnog biltena u cilju što jasnijeg prenošenja stavova Agencije i pojašnjenja njezinih odluka svim ciljnim skupinama, kao i redovito komuniciranje s različitim ciljnim skupinama, glavna su obilježja transparentnosti institucije.

Osim zakonskih obveza podnošenja izvješća o radu Agencije Hrvatskom saboru, Agencija na službenim mrežnim stranicama redovito objavljuje sve odluke Agencije (rješenja, zaključke, mišljenja), istraživanja kao i najvažnije interne dokumente Agencije (izvještaje o radu, programe rada, Statut itd.) Na stranici se redovito objavljuju i odluke Visokog upravnog suda RH povodom tužbi na rješenja Agencije kao

i odluke Ustavnog suda RH. Jednako tako, temeljem ZZTN-a¹²², Agencija ponovno objavljuje svoja rješenja u Narodnim novinama.

Drugu razinu transparentnosti Agencije predstavljaju komunikacijske aktivnosti temeljene na Komunikacijskoj strategiji¹²³ Agencije koja je definirala redovite odnosno izvanredne/povremene komunikacijske aktivnosti ovisno o ciljnim skupinama.

Tako na mrežnim stranicama Agencija redovito objavljuje priopćenja za javnost o najvažnijim odlukama sa sjednica Vijeća, koja se ujedno šalju i izravno novinarima. Također, na istom mjestu se objavljuju sve značajne informacije vezane uz rad Agencije i njezine domaće i međunarodne aktivnosti, kao i druge aktualnosti iz prava tržišnog natjecanja važne za javnost.

U 2014. godini bilo je oko 1000 medijskih objava koje su bile vezane uz odluke i rad Agencije. Nešto niži broj objava nego u prethodnoj godini objašnjava se pojačanom medijskom aktivnošću Agencije u razdoblju neposredno prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju 2013. godine kada je i broj odluka koje je Agencija donosila kao i aktivnosti koje je poduzimala u prilagodbi zakonodavstva, rezultirao intenzivnijom razinom komunikacije Agencije s javnošću.

Uz to, Agencija je krajem travnja 2014. godine potpuno izgubila nadležnost nad državnim potporama, što se također reflektiralo na smanjenje broja objava vezanih uz taj dio poslova Agencije. Statistici objava valja pribrojati i dvjestotinjak pisanih i usmenih odgovora na upite poduzetnika i predstavnika medija. Uz to, u Agenciji se održavaju redoviti neslužbeni razgovori s novinarima koji služe za dodatna pojašnjenja nekih odluka Agencije, ali i pravila i prakse tržišnog natjecanja.

Agencija od studenog 2012. godine redovito mjesečno izdaje i mjesečni informativni bilten u elektronskom obliku („AZTN info“)¹²⁴ koji je krajem 2014. godine imao oko 500 registriranih primatelja u ključnim društvenim skupinama - donositeljima odluka, poduzetnicima, akademskoj i stručnoj javnosti i predstavnicima medija. Tijekom 2014. godine Agencija je izdala 11 brojeva biltena (dvobroj srpanj-kolovoz).

¹²² Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, Narodne novine, br. 80/2013

¹²³ Strategijom je definiran glavni cilj svakog oblika komunikacije Agencije te su utvrđene ključne poruke Agencije i dijelovi javnosti kojima se Agencija obraća. Prilog strategiji je i detaljan Plan komunikacijskih aktivnosti Agencije s vremenskim okvirima unutar kojih se komunikacija odvija. Komunikacijska strategija je javna i dostupna na mrežnim stranicama Agencije

¹²⁴ U cilju dodatnog jačanja transparentnosti institucije Komunikacijskom strategijom je definirano osmišljavanje i izdavanje informativnog biltena Agencije. Bilten je zamišljen i realiziran krajem 2012. godine kao mjesečna elektronska publikacija koja općoj i stručnoj javnosti na jednostavan i razumljiv način predstavlja odluke i aktivnosti Agencije, ali i prenosi zanimljivije informacije i teme iz područja tržišnog natjecanja i državnih potpora iz Europske unije i svijeta. Bilten se primateljima šalje elektronskim putem te se objavljuje i na službenim mrežnim stranicama Agencije (www.aztn.hr) gdje su arhivirani i dostupni svi objavljeni brojevi.

U 2014. godini na mrežnim stranicama Agencije objavljeno je:

- 20 priopćenja za javnost
- 40 vijesti iz prava tržišnog natjecanja i djelokruga rada Agencije
- 11 brojeva biltena *AZTN info*¹²⁵.

Povremene odnosno izvanredne komunikacijske aktivnosti Agencije u uskoj su vezi s odlukama koje Agencija donosi odnosno vanjskim okolnostima koje imaju utjecaja na djelokrug rada Agencije.

Zaposlenici Agencije su i tijekom 2014. godine bili aktivni u sudjelovanju na konferencijama, okruglim stolovima, prezentacijama, seminarima i fakultetima, na kojima su, na poziv organizatora, promicali kulturu tržišnog natjecanja i državnih potpora.

Ovdje je važno napomenuti da je u praksi zaživio i Program usklađenosti poslovanja poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja¹²⁶ odnosno da Agencija bilježi nekoliko zahtjeva poduzetnika za predstavljanjem Programa i provođenjem edukacije poduzetnika.

Riječ je edukativnom priručniku koji ujedno predstavlja praktične upute za pomoć pri izradi pojedinačnih programa usklađenosti poslovanja svakog poduzetnika neovisno o djelatnosti i tržištima na kojima posluje. Agencija ga je izradila i javno objavila te je stalno dostupan poduzetnicima na njezinim mrežnim stranicama.

Naime, temeljem uvida u praksu provođenja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, Agencija je uočila da, unatoč tome što je riječ o prisilnim propisima, do njihove povrede vrlo često dolazi zbog neznanja zaposlenika i njihove neupućenosti u te propise.

Kako bi mogli prepoznati situacije u kojima se mogu povrijediti propisi iz područja zaštite tržišnog natjecanja, zaposlenike je potrebno educirati. Edukacija uključuje i edukaciju rukovoditelja na svim razinama, budući da oni moraju preuzeti potpunu odgovornost za vlastito postupanje, ali i postupanje njihovih zaposlenika u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Educirani rukovoditelji i zaposlenici ključni su preduvjet u izbjegavanju potencijalno opasnih situacija kada je riječ o kršenju propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Agencija, međutim, naglašava kako postojanje programa usklađenosti poslovanja nije dovoljno samo po sebi, već podrazumijeva redovitu provjeru znanja menadžera

¹²⁵ U Narodnim novinama i na internetskim stranicama Agencije objavljuju se rješenja Agencije, dok se ostali akti Agencije i odluke Visokog upravnog suda RH objavljuju na internetskoj stranici Agencije. Podaci koji se smatraju poslovnom tajnom se ne objavljuju. Agencija u skladu sa svojom zakonskom obvezom na svojoj internetskoj stranici odmah po izdavanju potvrde o potpunosti prijave namjere koncentracije, objavljuje i javni poziv za dostavljanje primjedaba i mišljenja o mogućim učincima predmetne koncentracije na tržišno natjecanje

¹²⁶ Program usklađenosti poslovanja poduzetnika s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja dostupan na mrežnim stranicama Agencije

zaduženih za njihovu provedbu kao i provjeru znanja menadžmenta i zaposlenika. Pri svakom novom zapošljavanju zaposlenike valja upoznati i s programom usklađenosti poslovanja poduzetnika s propisima o tržišnom natjecanju na jednak način kako ih se upoznaje s drugim internim aktima, a budući da je materija prava tržišnog natjecanja EU veoma dinamično područje koje s veoma brzo razvija, bilo bi poželjno da poduzetnici organiziraju edukaciju svojih zaposlenika od strane stručnjaka za pravo tržišnog natjecanja kako bi uvijek bili upoznati s najsvježijom praksom tijela za zaštitu tržišnog natjecanja te sudskim odlukama.

Pristup informacijama

Na visoku transparentnost u radu AZTN-, nadovezuje se i ispunjavanje zakonske obveze o pravu na pristup informacijama. Sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama,¹²⁷ Agencija kao tijelo javne vlasti osigurava pravo na pristup informacijama. Prema Upisniku o zahtjevima, postupcima i odlukama o ostvarivanju prava na pristup informacijama, Agencija je u 2014. godini zaprimila ukupno sedam zahtjeva za pristup informacijama koji su svi riješeni u zakonskom roku. Također, Povjereniku za pristup informacijama dostavljeno je izvješće o provedbi zakona za 2014. godinu.

Na mrežnoj stranici Agencije objavljen je obrazac zahtjeva za pristup informacijama, kao i ime i kontakt adresa službenika za informiranje. Nadalje, sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama kojim je proširena dostupnost informacija kojima raspolažu tijela javne vlasti, Agencija na mrežnoj stranici objavljuje sve ključne informacije vezane uz svoj rad, primjerice, podatke o javnoj nabavi, o proračunu Agencije, te ostale relevantne informacije vezane uz rad Agencije.

Međunarodna suradnja

¹²⁷ Narodne novine, broj 25/2013.

U ovom dijelu izvješća daje se prikaz najvažnijih aktivnosti u području međunarodne suradnje Agencije, koja se odvija u okviru obveza Republike Hrvatske kao članice Europske unije. To podrazumijeva suradnju s međunarodnim organizacijama za zaštitu tržišnog natjecanja, kao i usku suradnju s Europskom komisijom u Bruxellesu, tijelom Europske unije koje ima izvršnu ulogu u provedbi politike zaštite tržišnog natjecanja u EU. Agencija je aktivna i u okviru drugih foruma za suradnju tijela za zaštitu tržišnog natjecanja pod okriljem OECD-a i EU-a, kao i Međunarodne mreže za tržišno natjecanje (ICN), a bogata suradnja ostvaruje se i na bilateralnoj osnovi s tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja iz drugih zemalja.

Multilateralna suradnja

1. ECN - Europska mreža tijela za zaštitu tržišnog natjecanja

Već je više puta istaknuto kako je ulaskom Hrvatske u EU, AZTN postala punopravni član ECN-a, u čijem je radu kao promatrač počela sudjelovati u studenom 2011. godine- Zahvaljujući pokriću putnih troškova od strane Europske komisije, u 2014. godini su predstavnici AZTN-a aktivno sudjelovali na sastancima– plenarnim sjednicama i sastancima šefova agencija, sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora.

Agencija je zaprimila i odgovorila na 45 zahtjeva za dostavu informacija, a uputila tri zahtjeva prema ostalim državama članicama. Također, Agencija redovno sudjeluje u pripremi članaka za publikaciju ECN-a (ECN Brief) koji izlazi tromjesečno i dostupan je na <http://www.aztn.hr/medunarodna-suradnja/79/ecn/>.

EU direktiva o naknadama štete:

Tijekom 2014. godine AZTN je, kao nadležno tijelo, zajedno sa ostalim agencijama iz država članica nastavio sudjelovati u radu na usvajanju konačnog teksta Direktive o naknadama štete. Konačan tekst Direktive usvojen je u travnju, a u Službenom Listu EU objavljen je u studenom¹²⁸. AZTN je sastavljao stajalište RH na odredbe Direktive, iznosio komentare i prijedloge, te tijekom srpnja radio na prijevodu pravnoga teksta Direktive u skladu s terminologijom prava tržišnog natjecanja.

¹²⁸ SL L 349, 5.12.2014., str. 1–19

Republika Hrvatska mora do 27. prosinca 2016. godine uvrstiti navedenu Direktivu u svoje nacionalno zakonodavstvo. Stoga će biti potrebne odgovarajuće izmjene relevantnih propisa ili usvajanje novih propisa kojima će se osigurati provedba Direktive.

Direktivom se utvrđuju određena pravila potrebna kako bi se osiguralo da svatko tko je pretrpio štetu prouzročenu kršenjem prava tržišnog natjecanja od strane poduzetnika ili udruženja poduzetnika može učinkovito ostvariti pravo na zahtijevanje potpune naknade za tu štetu od tog poduzetnika ili udruženja. Njom se utvrđuju pravila kojima se potiče neometano tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu te uklanjaju prepreke za njegovo pravilno funkcioniranje osiguravanjem jednakovrijedne zaštite u cijeloj Uniji svakome tko je pretrpio takvu štetu. Kršenje prava tržišnog natjecanja podrazumijeva kršenje članka 101. ili 102. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja.

Najvažnije odredbe Direktive su:

1. Pravo na punu kompenzaciju- svaka osoba koja je pretrpjela štetu zbog kršenja prava tržišnog natjecanja mora imati pravo na punu kompenzaciju koja uključuje stvarni gubitak, gubitak profita i kamate od trenutka nastanka štete do trenutka kada je šteta isplaćena.

2. Otkrivanje dokaza - nacionalni sudovi imat će ovlast odrediti otkrivanje dokaza koji trebaju biti specifično i usko definirani uz poštivanje načela proporcionalnosti i zaštite povjerljivih informacija.

3. Pristup spisu predmeta tijela za zaštitu tržišnog natjecanja - određuje granice otkrivanja dokaza direktno iz spisa predmeta tijela za zaštitu tržišnog natjecanja. Navedena odredba predstavljala je posebno problematično područje uslijed potrebe da se u potpunosti zaštite od otkrivanja određeni dokumenti. Prihvaćeno je da se od otkrivanja izuzmu izjave poduzetnika (pokajnika) koji je tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja podnio prijavu za oslobođenje od sankcije zbog dostave relevantnih dokaza za utvrđivanje kartela i izjave dane u postupku nagodbe. Nacionalni sudovi moći će odrediti otkrivanje ostalih dokumenata iz spisa predmeta nakon dovršetka postupka pred tijelom za zaštitu tržišnog natjecanja. Odredbom o otkrivanju dokaza iz spisa predmeta ne zadire se u europske i nacionalne propise o zaštiti internih dokumenata i komunikaciji između tijela za zaštitu tržišnog natjecanja.

4. Učinak nacionalnih odluka tijela za tržišno natjecanje u sudskim postupcima – konačan kompromis sporne odredbe o učinku odluka nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u drugim članicama EU pronađen je u rješenju prema kojem će pravomoćne odluke tijela za zaštitu tržišnog natjecanja kojima je utvrđena povreda prava tržišnog natjecanja u drugim državama EU pred nacionalnim sudovima biti predstavljene najmanje kao prima facie dokaz da je povreda prava tržišnog natjecanja nastala i mogu se ocjenjivati kao svi drugi materijalni dokazi koje dostavljaju stranke.

5. Pravila o zastari - određuju rok zastare na pet godina od povrede, ali kao minimum, jer Direktiva ostavlja mogućnost da taj rok zastare u državama članicama bude i duži.

6. Zajednička i solidarna odgovornost - predviđa se solidarna odgovornost svih kršitelja propisa za nastalu štetu slijedom koje tužitelj može zatražiti naknadu štete od bilo kojeg sudionika kartela. Iznimka je prijavitelj za oslobođenje od kazne (pokajnik) koji ima obvezu nadoknaditi štetu samo svojim direktnim i indirektnim kupcima i drugim žrtvama, ali samo onda kada se naknada štete ne može realizirati od ostalih članova kartela. Na prijedlog Europskog parlamenta dodana je iznimka za male i srednje poduzetnike koji će biti odgovorni samo svojim direktnim i indirektnim kupcima i to pod uvjetima da je njihov tržišni udjel na mjerodavnom tržištu manji od 5 posto u vrijeme povrede i da bi primjena redovitog pravila o zajedničkoj i solidarnoj odgovornosti ugrozila gospodarski opstanak malog poduzetnika.

2. ICN – Međunarodna mreža tijela za zaštitu tržišnog natjecanja

Tijekom 2014. godine predstavnici AZTN-a sudjelovali su u nekoliko telekonferencija koje se, uz radionice, teleseminare i konferencije organiziraju unutar ICN Mreže i u kojima sudjeluje velik broj agencija iz cijeloga svijeta. Primjerice, u rujnu je održana telekonferencija radne skupine za jednostrana postupanja na temu „Ocjenjivanja zlouporaba na brzorastućim tržištima“ na kojoj su predstavnici AZTN-a imali prilike čuti prezentacije o teoretskim i praktičnim izazovima u analizi vladajućeg položaja na visoko tehnološki razvijenim i dinamičnim tržištima. Izlaganja na telekonferenciji su održali predstavnici britanske komisije za tržišnog natjecanje, Baker and Mackenzy i poduzetnika Google. AZTN je nastavio aktivno sudjelovati u radu radne skupine za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja te je i ispunio i analizirao rezultate upitnika za promicanje kulture tržišnog natjecanja među malim i srednjim poduzetnicima. U radnoj skupini za kartele, predstavnici AZTN-a u svibnju su sudjelovali na telekonferenciji tijekom koje su zemlje članice raspravljale o izmjenama ICN Priručnika o kartelima i usvajanju posebnog dokumenta o davanju odobrenja pokajnika za razmjenu povjerljivih informacija kod međunarodnih kartela. U radu na izradi navedenog dokumenta intenzivno je sudjelovao AZTN i slao svoje komentare o mogućem sadržaju i formatu istoga. Ujedno je u studenom za potrebe Priručnika ove ICN radne skupine sastavljen odgovor na upitnik o odnosu i suradnji između AZTN-a i institucija nadležnih za poslove javne nabave.

3. OECD - Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak

U Regionalnom OECD-ovom centru u Budimpešti (RCC) od 2005. godine se, uz sponzoriranje svih troškova od strane mađarske agencije i OECD-a, održavaju

specijalizirane edukacije na teme iz područja tržišnog natjecanja, a u njima redovno sudjeluju i članovi stručne službe Agencije. Seminari i radionice RCC-a namijenjeni su usavršavanju stručne službe nacionalnih agencija u specifičnim pitanjima vezanima uz provedbu pravila o tržišnom natjecanju. U 2014. godini u RCC centru održani su seminari na temu koncentracija, kartela, sektora maloprodaje te zlouporaba, na kojima je Agencija imala svoje predstavnike.

4. Europska energetska zajednica

U Ateni je od 17. do 18. rujna 2014. godine održan treći sastanak mreže nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u sektoru energetike u okviru Europske energetske zajednice i drugi sastanak nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i regulatornih tijela za energetiku. Na oba sastanka predstavnica AZTN-a koja je ujedno i predsjedavajuća mreže za tržišno natjecanje Europske energetske zajednice održala je dva uvodna govora. Na sastancima su sudjelovali predstavnici tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i regulatornih tijela za sektor energetike iz Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Francuske, Italije, Kosova, Makedonije, Moldavije, Srbije i Ukrajine, kao i predstavnici Europske komisije, Suda EU i odvjetničkih ureda iz Bruxellesa. Tijekom sastanka za tržišno natjecanje raspravljalo se o analizi dugoročnih ugovora u sektoru plina i električne energije i potencijalno problematičnim odredbama sa stajališta prava tržišnog natjecanja. Svoja iskustva u ocjenjivanju dugoročnih ugovora iznijeli su predstavnici Europske komisije, Suda EU-a i Ukrajine. U praktičnom dijelu sastanka održana je simulacija saslušanja pred EK u predmetu kartela iz sektora energetike. Drugi dan sastanka sa regulatorima za energetiku bavio se zajedničkim istraživanjima tržišta u sektoru energetike. Na kraju sastanka zaključeno je kako je potrebno ojačati provedbenu aktivnost tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u sektoru energetike i u toj provedbi potaknuti bolju suradnju s nacionalnim regulatorima za energetiku.

5. UNCTAD - UN-ova Komisija za trgovinu i razvoj

U Sofiji je u svibnju održan četvrti po redu *Sofia Competition Forum* - konferencija u organizaciji bugarske Komisije za zaštitu tržišnog natjecanja i UN-ove Komisije za trgovinu i razvoj (UNCTAD). Na konferenciji su sudionici iz zemalja regije zajedno s govornicima iz međunarodnih organizacija (UNCTAD, Europska komisija, OECD, Svjetska banka) raspravljali o predstavljenom izvješću s komparativnim prikazom sustava zaštite tržišnog natjecanja, razmjeni praktičnih iskustava i specifičnih problema u aktualnim temama prava zaštite tržišnog natjecanja s kojima se tijela za zaštitu tržišnog natjecanja jugoistočne Europe susreću u provedbi svojih nadležnosti. Posebno je predstavljen sustav zaštite tržišnog natjecanja Albanije. Glavne teme konferencije bile su: odnos između tržišnog natjecanja i sektorske regulacije i novi oblici kontrole tržišne snage. Predstavnica AZTN-a održala je prezentaciju o iskustvima

AZTN-a u suradnji sa sektorskim regulatorima te obuhvatila pravnu osnovu suradnje (sektorski propisi i sporazumi o suradnji) i konkretne primjere suradnje iz aktualne prakse AZTN-a u sektoru energetike, telekomunikacija i poštanskih usluga te financijskih i bankarskih usluga. Na petom sastanku foruma, održanom u studenom, predstavnici Agencije drugog su dana programa održali kratku prezentaciju na temu prakse Agencije u provedbi digitalnih forenzičkih pretraga.

6. SEETO - Opservatorij za promet jugoistočne Europe (South-East Europe Transport Observatory)

U organizaciji Opservatorija za promet jugoistočne Europe (South-East Europe Transport Observatory – dalje: SEETO), Agencija već drugu godinu za redom sudjeluje u radu Radne skupine za željeznice. Tako je u ožujku 2014. godine predstavnik Agencije sudjelovao na 19. sastanku Radne skupine, održanom u Skopju. Ovdje je po prvi put predstavljen novi koncept gdje na sastancima sudjeluju i predstavnici tijela za zaštitu tržišnog natjecanja iz regije. Tema sastanka je bilo unapređenje suradnje između tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i regulatora iz područja željeznica.

U svibnju je, pak, održan SEETO seminar u Podgorici gdje je prikazan pregled stanja u sektoru željezničkog prometa u zemljama jugoistočne Europe, stupanj liberalizacije i tržišnog natjecanja na tržištu željezničkog prijevoza tereta i putnika. Na seminaru su održana predavanja na temu europskog regulatornog okvira poslovanja u željezničkom sektoru, uključujući tzv. „*essential facility* „ doktrinu kod željezničke mreže te sigurnosne standarde u sektoru željezničkog prometa. Kako je seminar okupio stručnjake iz tri različita regulatorna tijela za željeznicu (sektorski regulator za željeznice, tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja i tijelo/agencija za ispitivanje nesreća u prometu), seminar je bio iznimno koristan budući da je međusobno približio i upoznao navedena regulatorna tijela s njihovim radom na oblikovanju regulatornog okvira poslovanja u sektoru željezničkog prometa.

U listopadu je održan seminar u Beogradu gdje su prikazane promjene u europskoj legislativi koje se odnose na regulaciju zajedničkog europskog željezničkog tržišta. Seminar je kao goste predavače uključivao i same sudionike sa tržišta željezničkog transporta. Predavači iz Austrije, Njemačke, Finske i Slovenije te stručnjaci iz Europske komisije održali su predavanja na temu recentnih promjena europskog regulatornog okvira poslovanja u željezničkom sektoru, sigurnosnih standarda, uključujući i kratku prezentaciju relevantnih europskih predmeta iz područja primjene prava tržišnog natjecanja na željezničkom tržištu.

7. Sudjelovanje u izradi međunarodnih publikacija o praksi agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Kao i prethodne godine, Agencija je i u 2014. godini surađivala s EBRD-om na *Istraživanju o tržišnom natjecanju*, zatim s Global Competition Review (GCR) na *Pregledu rada agencija za zaštitu tržišnog natjecanja*, te na publikaciji *Getting the deal through Merger control - pregled prakse agencija za zaštitu tržišnog natjecanja u području ocjene koncentracija poduzetnika*.

Spomenuti GCR izdaje godišnju publikaciju o rangiranju svjetskih agencija, u koju AZTN još nije pozvan da sudjeluje, ali redovito je prati i uspoređuje s vlastitim rezultatima radi samoprocjene svojih rezultata i svrstavanja u globalnu ljestvicu nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja.

Bilateralna suradnja

Susreti čelnika

Mladen Cerovac, predsjednik Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja i Andrej Krašek, direktor Agencije za zaštitu konkurencije Slovenije susreli su se u ožujku u Otočcu ob Krki i razmijenili praktična iskustva u radu dviju Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Riječ je o neformalnom susretu čelnika agencija dviju susjednih zemalja čija gospodarstva dijele zajedničku prošlost, ali i sadašnjost u okvirima zajedničkog tržišta Europske unije. Stoga suradnja dviju institucija i osmišljavanje zajedničkih projekata može biti od koristi za poduzetnike s oba tržišta pa je obostrana želja dvaju čelnika da ovakvi neprotokolarni radni sastanci imaju redoviti karakter.

Suradnja s državama u okruženju u procesu stabilizacije i pridruživanja

U organizaciji Centra za izvrsnost Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH, predstavnica AZTN-a održala je 28. svibnja predavanje pod nazivom „Why competition rules matter? Government's role in markets”. Prezentacija je održana mladim diplomatima iz regije (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Srbija) u okviru studijskog putovanja i seminara o temama vezanim uz EU pregovore i pravo EU. Seminar je namijenjen mladim diplomatima iz zemalja regije kojima se predstavilo iskustvo RH u pretpristupnom procesu, vanjska politika EU s obzirom na perspektivu proširenja, specifičnost koordinacije i organizacije državne uprave u pretpristupnom razdoblju, tehnički i politički zahtjevi koji su bili potrebni za pripremu i provedbu pretpristupnih pregovora s Europskom komisijom te neke od politika EU. Predstavljena su načela tržišnog natjecanja, temeljna područja zaštite tržišnog natjecanja, uloga AZTN-a u ispunjavanju obveza kod usklađivanja zakonodavstva i njihovoj provedbi iz područja tržišnog natjecanja i prilagodbe RH unutarnjem tržištu.

U organizaciji Europskog pokreta Crne Gore, Slovačke asocijacije za vanjsku politiku, Delegacije EU u Crnoj Gori i Vlade i Skupštine Crne Gore, Agencija je pozvana da u srpnju 2014. godine održi predavanje na temu „Narušavanje pravila konkurencije usklađenim praksama učesnika na tržištu“. Agencija je prezentirala svoju praksu i iskustva u postupcima utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja i promicanja prava i politike tržišnog natjecanja.

Valja također spomenuti aktivnosti iz prvog tromjesečja, dok je područje državnih potpora još bilo u nadležnosti Agencije – seminare koje su stručnjaci Agencije održali na temu hrvatskih iskustava u prenošenju i provedbi pravila o državnim potporama u Mostaru (u okviru projekta „Implementacija Zakona o državnoj pomoći BiH i bolja distribucija pomoći“) te u Minsku (u okviru TAIEX pomoći Bjelorusiji).

Državne potpore

Pravni okvir

Odvojeno od poslova uređenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je gotovo punih 10 godina – od listopada 2003. godine do 30. lipnja 2013. godine, sukladno odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju¹²⁹ i tada važećem Zakonu o državnim potporama¹³⁰ - bila nadležna za odobravanje, nadzor i povrat dodijeljenih državnih potpora u Republici Hrvatskoj.

Nakon što je postala članicom Europske unije, 1. srpnja 2013. godine, Hrvatska je ušla u opći režim primjene pravila o državnim potporama koji vrijedi za sve države članice Europske unije te je nadležnost za primjenu tih pravila automatski preuzela Europska komisija. Istodobno, Agencija je, sukladno Zakonu o državnim potporama¹³¹ koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013. godine, u odnosu na davatelje državnih potpora u Hrvatskoj zadržala samo stručnu, savjetodavnu ulogu i ulogu posrednika u komunikaciji s Europskom komisijom pri prijavi prijedloga programa državnih potpora odnosno pojedinačnih državnih potpora Europskoj komisiji na ocjenu.

Tu je svoju ulogu Agencija obavljala do 24. travnja 2014. godine kada se stupanjem na snagu novog Zakona o državnim potporama¹³², sve ovlasti vezane za državne potpore objedinjavaju u jednom tijelu - Ministarstvu financija, kao središnjem tijelu državne uprave nadležnom za državni proračun Republike Hrvatske i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

¹²⁹ Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 14/2001, 14/2004, 1/2005 i 7/2005

¹³⁰ Narodne novine, br. 47/2003, br. 60/2004, broj 140/2005, i 49/2011

¹³¹ Narodne novine, br. 72/2013 i 141/2013

¹³² Narodne novine, br. 47/2014

Promjena nadležnosti za državne potpore u Republici Hrvatskoj

U šestomjesečnom razdoblju primjene Zakona o državnim potporama (Narodne novine, br. 72/2013 i 141/2013) pokazalo se potrebnim usavršiti sustav državnih potpora uspostavljen prilikom pristupanja RH Europskoj uniji i to prije svega radi učinkovitijeg upravljanja sredstvima i ciljevima koji se žele postići provedbom politike državnih potpora temeljem smjernica Vlade Republike Hrvatske odnosno snaženjem pozitivnog utjecaja dodjele državnih potpora na gospodarske subjekte odnosno nacionalno gospodarstvo u cjelini.

Stoga je, ne zadirući u nadležnosti institucija Europske unije sukladno pravilima o državnim potporama, Zakonom o državnim potporama (Narodne novine, br. 47/2014) nadležnost nad poslovima vezanim uz dodjelu državnih potpora u Republici Hrvatskoj s Agencije preusmjerena na Ministarstvo financija.

Naime, budući da državne potpore (osim onih na lokalnoj razini) predstavljaju sredstva iz državnog proračuna, ta je odluka prije svega bila vezana uz potrebu jačanja nadležnosti tog središnjeg tijela državne uprave u upravljanju državnim proračunom jer je briga o izvorima kao i o svrhovitosti dodjele određene državne potpore odnosno njezinim učincima neodvojiva od te osnovne funkcije Ministarstva financija. Istodobno je, objedinjenjem svih poslova državnih potpora na horizontalnoj razini u Ministarstvu financija, olakšan svakodnevni rad tijela sustava, a ujedno su dodatno pojednostavljene procedure i komunikacija unutar sustava, što dovodi do kvalitetnijeg pružanja stručne pomoći i davateljima i primateljima državnih potpora u Republici Hrvatskoj.

Također, smanjenje broja hrvatskih institucija kojima se davatelji državnih potpora moraju obratiti prije nego što od Europske komisije zatraže odobrenje programa državnih potpora ili pojedinačnih državnih potpora kao i onih kojima nakon dodjele državnih potpora moraju dostavljati podatke o dodijeljenim državnim potporama, olakšalo je ukupno funkcioniranje sustava državnih potpora u Republici Hrvatskoj.

Promjenom nacionalne nadležnosti za provedbu pravila EU o državnim potporama s Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja na Ministarstvo financija, Hrvatska je prihvatila model koji primjenjuje sedam država članica Europske unije. Naime, u Bugarskoj, Estoniji, Francuskoj, Mađarskoj, Latviji, Sloveniji i Slovačkoj poslovi državnih potpora su u nadležnosti ministarstava financija.

Kako bi se, pak, izbjegao diskontinuitet u obavljanju tih poslova, Ministarstvo financija preuzelo je sve radnike Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja zaposlene na poslovima državnih potpora, predmete u tijeku, pismohranu, sredstva za rad i financijska sredstva namijenjena za tu svrhu.

Poslovi Agencije u državnim potporama u razdoblju od 1. siječnja do 24. travnja 2014. godine

Dok je pri ocjeni i nadzoru državnih potpora sukladno Zakonu o državnim potporama iz 2005. godine Agencija na odgovarajući način primjenjivala kriterije koji proizlaze iz pravilne primjene pravila o državnim potporama sukladno članku 70. SSP-a, odnosno kriterije iz odluka EK, presuda sudova EU, odluka Vijeća EU i drugih, sukladno uputama, obavijestima i smjernicama, od 1. srpnja 2013. godine Agenciji je prilikom davanja mišljenja o usklađenosti prijedloga pojedinačnih državnih potpora i programa državnih potpora, osim ZDP-a, omogućena i izravna primjena pravne stečevinu EU s područja državnih potpora.

Drugim riječima, osnovni pravni alat u radu Agencije na području državnih potpora od 1. srpnja 2013. godine predstavljali su članci 107., 108. i 109. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, a podredno i sva relevantna pravila za različite kategorije državnih potpora.

Konkretno, Agencija je sukladno ovlastima iz članka 4. Zakona o državnim potporama iz 2013. godine nakon 1. srpnja 2013. godine obavljala niz poslova vezanih uz državne potpore, a osobito:

- davala mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima o državnim potporama prije prijave Europskoj komisiji radi odobrenja.
- prijavljivala Europskoj komisiji prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora.
- davala mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora izuzetih od obveze prijave Europskoj komisiji i obavještavala Europsku komisiju o tome.
- pružala stručnu pomoć davateljima državnih potpora u pripremi programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora.
- prikupljala, obrađivala i evidentirala podatke o dodijeljenim državnim potporama.

- izvješćivala Europsku komisiju o dodijeljenim državnim potporama.
- surađivala s Ministarstvom financija u poslovima iz područja državnih potpora u radu s međunarodnopravnim subjektima.
- davala mišljenje na prijedloge propisa koji se odnose na državne potpore,
- surađivala s Ministarstvom financija u izradi godišnjeg izvješća o državnim potporama.
- provodila izobrazbu radi stručnog osposobljavanja i usavršavanja davatelja i/ili korisnika državnih potpora.

Ovdje je potrebno naglasiti ulogu Agencije u pružanju stručne pomoći davateljima državnih potpora prilikom izrade programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora, a zatim i u davanju mišljenja na prijedloge pojedinačnih državnih potpora i programa državnih potpora kako je to bilo propisano člancima 9. i 10. ZDP-a iz 2013. Godine. Također, mišljenje iz članka 10. ZDP-a odnosi se na programe državnih potpora usklađene s Uredbom o općem skupnom izuzeću¹³³ ili Odlukom o državnim potporama koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa¹³⁴, te državne potpore izuzete od obveze prijave Europskoj komisiji iz članka 108. UFEU-a, a čiju usklađenost, sukladno uobičajenoj praksi, utvrđuju same države članice.

Te je poslove Agencija nastavila obavljati i u 2014. godini pa je u razdoblju od 1. siječnja do 24. travnja 2014. godine, Agencija za trajanja nadležnosti temeljem Zakona o državnim potporama iz 2013. godine, dala četiri mišljenja o usklađenosti prijedloga programa državnih potpora s Uredbom o općem skupnom izuzeću, jedno mišljenje koje se odnosi na prijedlog pojedinačne državne potpore u obliku naknade za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa te jedno mišljenje na propis koji se odnosi na državne potpore te jedno mišljenje koje se odnosi na prijedlog pojedinačne državne potpore.

¹³³ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

¹³⁴ Odluka Komisije 2012/21/EU od 20. prosinca 2011. o primjeni članka Ugovora o funkcioniranju Europske Unije u odnosu na državne potpore koje se dodjeljuju u obliku naknada određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, SL L 7, 11.01.2012.

Mišljenja na prijedloge programa državnih potpora

Agencija je ocijenila da su sva četiri prijedloga programa na koje je dala mišljenje u razdoblju 1.siječnja – 24. travnja 2014. godine sukladna s pravilima iz Uredbe Komisije br. 800/2008 o općem skupnom izuzeću te da su izuzeti od obveze prijave Europskoj komisiji. Riječ je o mišljenju na prijedlog *Programa državnih potpora za zapošljavanje i usavršavanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje*¹³⁵, mišljenju na *Pravilnik o izdavanju jamstava Hrvatske agencije za malo gospodarstvo*¹³⁶, mišljenju na *Program potpora za poticanje inovacijsko-tehnološkog sustava Poslovno-inovacijske Agencija Republike Hrvatske Bicro*¹³⁷, te mišljenju na *Prijedlog programa državnih potpora Istarske županije za zapošljavanje osoba s invaliditetom*¹³⁸.

Mišljenje na Program državnih potpora za zapošljavanje i usavršavanje HZZO-a:

Agencija je 13. veljače 2014. godine dala mišljenje da je prijedlog *Programa državnih potpora za zapošljavanje i usavršavanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje* sukladan s pravilima iz Uredbe Komisije br. 800/2008 (Opća uredba o skupnim izuzećima) kojom se određene kategorije potpora proglašavaju usklađenim sa zajedničkim tržištem pri primjeni članaka 87. i 88. Ugovora. Program je stoga izuzet od obveze prijave Europskoj komisiji.

Agencija je utvrdila da Program sadrži sve elemente koje mora sadržavati program državne potpore. Davatelj državne potpore je Hrvatski zavod za zapošljavanje, cilj je poticanje zapošljavanja osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada te usavršavanje radnika kojima prijeti gubitak radnog mjesta. Pravni temelj za donošenje programa potpore je Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti¹³⁹, a korisnici državne potpore su mali, srednji i veliki poduzetnici iz svih sektora, osim onih iz članka 1. stavaka 3., 4. i 5. Uredbe Komisije br. 800/2008. Poduzetnici u teškoćama ne mogu ostvariti pravo na državnu potporu.

Instrument dodjele državne potpore je subvencija, a državne potpore dodjeljuju se za radnike u nepovoljnom položaju te radnike s invaliditetom kako je to definirano

¹³⁵ Mišljenje na Prijedlog programa državnih potpora HZZO-a, klasa: 430-012014- 003, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹³⁶ Mišljenje na Prijedlog Pravilnika HAMAG-a, Klasa: 430-012013-03-006, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹³⁷ Mišljenje Prijedlog Programa potpora BICRO-a, Klasa: 430-012013-03-004 , objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹³⁸ Mišljenje na prijedlog Programa potpora, Klasa: 430-01-14-03-002, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹³⁹ Narodne Novine br. 80/08, 94/09, 121/12, 118/112 i 153/13

Uredbom, a ovaj Program preuzima, štoviše, i preciznije određuje. Također, sukladno Uredbi, Programom se dodjeljuju i državne potpore za opće i posebno usavršavanje.

Program ispunjava i uvjet poticajnog učinka iz Uredbe koja propisuje da državne potpore za zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju u obliku subvencije za plaće i državne potpore za zapošljavanje radnika s invaliditetom u obliku subvencija za plaće, imaju poticajnu učinak ako dovedu do neto povećanja broja zaposlenih radnika u nepovoljnom položaju/radnika s invaliditetom u usporedbi s prosjekom u posljednjih 12 mjeseci, osim ako su ispražnjena radna mjesta rezultat dobrovoljnog prekida zaposlenja, nesposobnosti za rad, umirovljenja i sl. a ne rezultat viška radnika.

Planirana sredstva državne potpore u okviru ovoga Programa za 2014. godinu su sredstva iz proračuna Republike Hrvatske te Europskog socijalnog fonda i iznose oko 274 mil kuna. Program traje od trenutka dobivanja pozitivnog mišljenja Agencije do 31. prosinca 2014.

Pravilnik o izdavanju jamstava HAMAG Investa:

Agencija je 4. ožujka 2014. godine ocijenila da je Pravilnik o izdavanju jamstva Hrvatske agencije za malo gospodarstvo sukladan s pravilima iz Uredbe Komisije br. 800/2008.

Utvrđeno je da Pravilnik sadrži sve osnovne elemente koje mora sadržavati program državne potpore: davatelja državne potpore, cilj dodjele državne potpore, pravni temelj za donošenje programa državne potpore, korisnike državne potpore, sektore kojima se može dodijeliti državna potpora iz prijedloga Programa, kategoriju/vrstu državne potpore, instrument dodjele, intenzitet i opravdane troškove za dodjelu državne potpore, trajanje državne potpore i izvore sredstava državne potpore, pragove dodjele državne potpore, učinak poticaja, transparentnost te praćenje i izvještavanje. Davatelj državne potpore kroz Pravilnik je HAMAG Invest, a cilj je programa poticanje malog i srednjeg gospodarstva. Pravni temelj za donošenje programa državne potpore je Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva¹⁴⁰.

Korisnici državne potpore temeljem HAMAG-ovog Pravilnika su mali i srednji poduzetnici za koje se veličina određuje prema Prilogu i Uredbe Komisije br. 800/2008. Poduzetnici u teškoćama ne mogu ostvariti pravo na državnu potporu kao ni poduzetnici kojima je naložen povrat državne potpore. Potpora se može dodijeliti poduzetnicima u svim sektorima, osim sektora iz članka 1. stavaka 2. i 3. Uredbe Komisije br. 800/2008.

¹⁴⁰ Narodne novine, br. 29/02, 63/07, 52/12 i 56/13

Pravilnik predviđa dodjelu državnih potpora u obliku jamstva za male i srednje poduzetnike koje se odnose na ulaganje i zapošljavanje; projekte istraživanja i razvoja; prava industrijskog vlasništva; studije tehničke izvedivosti; nove inovativne poduzetnike; usluge savjetovanja za inovacije i za usluge podrške inovacijama te regionalne državne potpore za ulaganje i zapošljavanje. Jamstvo može pokrivati najviše 80 posto iznosa glavnice kredita. Iznos potpore u jamstvu odgovara razlici između minimalne razine premije za rizik koja ovisi o kreditnom rejtingu (s tim da su isključeni poduzetnici s kreditnim rejtingom ispod B1) i stvarno zaračunate godišnje premije koju određuje Uprava HAMAG Investa. Za poduzetnike početnike koji nemaju kreditnu povijest godišnja naknada (premija) ne može biti viša od 3,8 posto. Agencija je utvrdila da Pravilnik sadrži sve uvjete kao i intenzitete i opravdane troškovi koje propisuje Uredba.

Sredstva državne potpore su sredstva Državnog proračuna i iznose 40 milijuna kuna, a trajanje programa je predviđeno od davanja pozitivnog mišljenja Agencije do kraja 2014. godine.

Program potpora za poticanje inovacijsko-tehnologijskog razvitka BICRO-a:

Agencija je 27. ožujka 2014. dala mišljenje da je Program potpora za poticanje inovacijsko-tehnologijskog razvitka Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske –Bicro sukladan s pravilima iz Uredbe Komisije (EZ) br. 800/2008 o općem skupnom izuzeću te da je izuzet od obveze prijave Europskoj komisiji.

Program sve uvjete koje propisuje Uredba o općem skupnom izuzeću – državne potpore se mogu dodjeljivati poduzetnicima koji nisu u teškoćama, ne podliježu nalogu za povrat potpore te mogu biti iz svih sektora i djelatnosti, osim onih koji su isključeni samom Uredbom. Pravni temelj za donošenje programa su Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva¹⁴¹ i Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne Banke za obnovu i razvoj za drugi projekt tehnologijskog razvoja¹⁴².

Davatelj državne potpore kroz Program potpora za poticanje inovacijsko-tehnologijskog razvitka je Poslovno-inovacijska agencija Republike Hrvatske – Bicro. Korisnici su mali i srednji poduzetnici, a instrumenti dodjele su subvencije i povratni predujmovi. Subvencije i povratni predujmovi mogu se dodjeljivati za potpore za projekte istraživanja i razvoja, dok se samo subvencije dodjeljuju za studije tehničke izvedivosti, troškove zaštite prava industrijskog vlasništva za male i srednje

¹⁴¹ Narodne novine, br. 29/02, 63/07, 52/12

¹⁴² Narodne novine, br. 7/13

poduzetnike, za nova inovativna poduzeća, te za usluge savjetovanja za inovacije i za usluge podrške inovacijama.

Sredstva državne potpore za 2014. godinu planirana ovim programom su sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske u iznosu od 12,9 milijuna kuna te sredstva iz zajma Svjetske Banke STP II u iznosu od 13.825 tisuća kuna temeljem Zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za drugi projekt tehnologijskog razvoja¹⁴³. Predviđeno trajanje Programa je od davanja pozitivnog mišljenja Agencije do kraja 2014. godine.

Prijedlog programa državnih potpora Istarske županije za zapošljavanje osoba s invaliditetom:

Agencija je 19. ožujka 2014. godine dala mišljenje da je prijedlog Programa državnih potpora Istarske županije za zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladan s pravilima iz Uredbe Komisije br. 800/2008 (Opća uredba o skupnim izuzećima) kojom se određene kategorije potpora proglašavaju usklađenim sa zajedničkim tržištem pri primjeni članaka 87. i 88. Ugovora. Program je stoga izuzet od obveze prijave Europskoj komisiji.

Davatelj državne potpore kroz ovaj Program je Istarska županija, instrument državne potpore je subvencija, a iznos potpore je 550.000 kuna koji se izdvaja iz proračuna Istarske županije za 2014. Cilj dodjele državne potpore je poticanje zapošljavanja radnika s invaliditetom kako ih definira članak 2. stavak 20. Uredbe o općem skupnom izuzeću dok kategoriju državne potpore predstavljaju potpore za zapošljavanje radnika s invaliditetom u obliku subvencija za plaće te potpore za naknadu dodatnih troškova zapošljavanja radnika s invaliditetom.

Državne potpore za zapošljavanje radnika s invaliditetom u obliku subvencija za plaće će se dodjeljivati do maksimalnog intenziteta 75 posto opravdanih troškova dok će se potpore za naknadu dodatnih troškova dodjeljivati do maksimalnog intenziteta 100 posto opravdanih troškova.

Mišljenje na prijedlog pojedinačne državne potpore

¹⁴³ Narodne novine, br. 7/2013; Zajam broj 8258-RH.

Sukladno ovlastima iz članka 10. ZDP-a o davanju mišljenja o usklađenosti prijedloga akata s Odlukom o državnim potporama koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, a koje su izuzete od obveze prijave Europskoj komisiji, Agencija je dala mišljenje na *Prijedlog pojedinačne državne potpore za Zračnu luku Osijek d.o.o. za razdoblje od 2014. do 2018.godine*¹⁴⁴.

Prijedlog pojedinačne državne potpore za Zračnu luku Osijek d.o.o. za razdoblje od 2014. do 2018. godine:

Agencija je 10. travnja 2014. godine Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture dala mišljenje da je prijedlog Odluke o obvezi otvorenosti zračne luke Osijek d.o.o. za javni zračni promet u razdoblju od 2014. do 2018. godine sukladan s pravilima iz Odluke Komisije od 20. prosinca 2011. O primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa. Prijedlog je izuzet od obveze prijave Europskoj komisiji.

Prijedlog sadrži sve osnovne elemente koje mora sadržavati prijedlog pojedinačne državne potpore, davatelj potpore je Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture temeljem članka 41. A Zakona o zračnom prometu. Cilj potpore je otvorenost Zračne luke Osijek d.o.o. za javni zračni promet. Izvor i instrument državne potpore je subvencija Ministarstva koja će se u obliku naknade između rashoda i neostvarenih prihoda, isplaćivati poduzetniku svake kalendarske godine. Ukupan iznos državne potpore u razdoblju 2014.-2018 godine iznosi 16 milijuna kuna. Uslugu od općeg gospodarskog interesa poduzetnik će u tom razdoblju obavljati sukladno Naredbi o vremenu otvorenosti aerodroma. Poduzetnik je dužan voditi odvojene interne financijske izvještaje i računovodstvo prihoda i rashoda posebno za usluge od općeg gospodarskog interesa i posebno za ostale aktivnosti.

Mišljenja na propise koji se odnose na državne potpore

¹⁴⁴ Mišljenje na Prijedlog pojedinačne državne potpore za Zračnu luku Osijek, klasa: 430-01/14-03/04, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

U izvještajnom razdoblju od 1. siječnja do 24. travnja 2014. godine Agencija je, temeljem članka 4. Zakona o državnim potporama iz 2013. o davanju mišljenja na propise koji se odnose na državne potpore, dala mišljenje na *Izmjenu Odluke o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta*¹⁴⁵ te mišljenje na *Prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja*¹⁴⁶.

Odluka o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta:

*Nakon što je 24. prosinca 2013. godine donijela mišljenje na Odluku o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje i razvoj*¹⁴⁷ *Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija je tijekom veljače 2014. godine od Ministarstva zaprimila zahtjev za davanjem mišljenja o usklađenosti Izmjene Odluke o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta sukladna s pravilima iz Uredbe Komisije br. 800/2008.*

Mišljenje o usklađenosti Izmjene Odluke o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije:

Naime, Ministarstvo je zatražilo žurnu izmjenu Odluke kako bi unutar Poziva koje je već raspisalo temeljem te Odluke, raspisalo mogućnost manjih intenziteta nego što su propisani Uredbom o općem skupnom izuzeću, a prema njima intenziteti potpora za poduzetnike, za projekte koji uključuju stvarnu suradnju između istraživačke organizacije i jednog poduzetnika ne smiju prijeći:

a)u slučaju industrijskog istraživanja - 80 posto opravdanih troškova malog poduzetnika, 75 posto srednjeg poduzetnika i 65 posto velikog poduzetnika;

b)u slučaju eksperimentalnog razvoja - 60 posto opravdanih troškova malog poduzetnika, 50 posto srednjeg poduzetnika i 40 posto velikog poduzetnika;

¹⁴⁵ Mišljenje na Izmjenu Odluke Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Klasa: 430-012013-03-005, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹⁴⁶ Mišljenje na Prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

¹⁴⁷ Mišljenje na Odluku o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje i razvoj, objavljeno na mrežnim stranicama Agencije

c) u slučaju potpore za troškove povezane s dobivanjem i potvrđivanjem патената i drugih prava industrijskog vlasništva intenzitet potpore ne premašuje intenzitet za istraživačke i razvojne projekte kao što je definirano u točkama a) i b) uzimajući u obzir istraživačke djelatnosti koje su prve dovele do predmetnih prava industrijskog vlasništva.

Uvidom u Izmjene Odluke, Agencija je utvrdila da su osnovni intenziteti za poduzetnike podijeljeni na dvije faze: za industrijsko istraživanje s 50 posto prihvatljivih troškova te za eksperimentalni razvoj s 25 posto prihvatljivih troškova. Poduzetnik može ostvariti pravo povećanja odnosno bonusa, samo na naprijed navedene osnovne intenzitete. Povećanja na osnovne intenzitete sada iznose: za male poduzetnike 20 posto, a za srednje 10 posto. Također, dodatni bonus od 15 posto (do maksimalnog intenziteta potpore od 80 posto), može se dodijeliti ukoliko projekt uključuje stvarnu suradnju između istraživačke organizacije i poduzetnika, pod uvjetom da istraživačka organizacija vlastitim sredstvima snosi najmanje 10 posto prihvatljivih troškova projekta te da istraživačka organizacija ima obvezu objave rezultata istraživačkih projekata, ako oni proizlaze iz istraživanja koje je provela ta organizacija.

Također, Agencija je uvidom u Izmjenu Odluke utvrdila da, osim intenziteta, ona ne mijenja temeljene podatke odnosno mjere te osnovne elemente koje sadržava Odluka - od davatelja potpore, cilja dodjele, pravnog temelja za donošenje programa, korisnika potpore, sektora kojima se može dodijeliti potpora, instrumenta, kategorije, intenziteta i opravdanih troškova za dodjelu potpore, trajanja potpore, izvora sredstava potpore do učinka poticaja.

Stoga je Agencija dala mišljenje da je Izmjena Odluke sukladna Uredbi Komisije o općem skupnom izuzeću br. 800/2008. te da nema potrebe prijavljivati promjene iz Izmjene Odluke Europskoj komisiji.

Uredba o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja:

Agencija je 14. ožujka 2014. godine zaprimila dopis Ministarstva financija kojim se traži mišljenje na Prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja (dalje: Prijedlog Uredbe).

U bitnome izmjene važeće Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja¹⁴⁸ predlažu preciznije definiranje pojmova dug i potraživanje te se predlaže dodavanje odredbe kojom se traži da nadležno tijelo kod odgode plaćanja, obročne otplate duga, otpisa ili djelomičnog otpisa potraživanja s osnove zajedničkog prihoda pribavi suglasnost od subjekata kojima prihod pripada. Također, Uredba se nadopunjuje na način da se na prijedlog nadležnog državnog odvjetništva odobri obročna otplata potraživanja nastalih s osnove parničnih troškova, ako je zahtjev za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga ili otpis potraživanja podnesen prije pokretanja ovršnog postupka.

Izmjenom se propisuju i uvjeti i način djelomičnog otpisa kredita odobravanih od strane bivšeg Fonda za razvoj i zapošljavanje u manjem opsegu od onog koji je bio predviđen važećom Uredbom jer direktive Europske unije strogo zabranjuju davanje bespovratnih potpora po kriteriju izvoza.

Agencija je u svom mišljenju na Prijedlog Uredbe ukazala kako se dodjela državnih potpora obavlja sukladno pravilima o državnim potporama odnosno pravilima pravne stečevine Europske unije o uvjetima dodjele državnih potpora i propisima Republike Hrvatske kojima su prenesena pravila pravne stečevine EU o uvjetima dodjele državnih potpora te da je svoje mišljenje donijela isključivo s aspekta propisa o državnim potporama. Agencija je također ukazala kako od 1. srpnja 2013. godine, kontrolu usklađenosti državnih potpora s pravilima o potporama, njihovu provedbu i nalog povrata, provodi Europska komisija.

U mišljenju je naglasila da bi se sve mjere koje predviđa Prijedlog Uredbe, a koje se odnose na odgodu i obročnu otplatu duga te otpis ili djelomičan otpis potraživanja, u većini slučajeva mogle smatrati državnim potporama jer:

- otpis, djelomičan otpis i reprogram duga predstavlja stvarni umanjeni prihod državnog proračuna/proračuna jedinica lokalne (regionalne) samouprave,

-mjere se određuju na selektivnoj osnovi odnosno odobravaju samo nekim poduzetnicima/korisnicima državne potpore, iz čega proizlazi da se ne radi o općoj mjeri usmjerenoj na sve poduzetnike u Republici Hrvatskoj te na taj način samo pojedini poduzetnici stječu prednost na tržištu,

- mjera narušava ili bi mogla narušiti tržišno natjecanje,

- mjera utječe na trgovinu između Republike Hrvatske i država članica Europske unije.

¹⁴⁸Uredba o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja, Narodne novine, br. 52/13

Također, Agencije je u mišljenju ukazala da bi se, ukoliko korisnici kredita obavljaju gospodarsku djelatnost sudjelujući u prometu roba i usluga, u tom slučaju oni mogli smatrati korisnikom državne potpore u smislu ZDP-a, a otpis kredita, odgoda plaćanja kredita, te otpis kamata u slučaju izvršenja jednokratne uplate glavnice duga mogli bi predstavljati državnu potporu.

Agencija – unutarnje ustrojstvo i financiranje

Financiranje

Proračun Agencije

Sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije, sukladno članku 26. stavku 9. ZZTN-a, osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske. Financiranje rada i aktivnosti Agencije isključivo proizlazi iz sredstava koja se osiguravaju u državnom proračunu Republike Hrvatske. Agencija ne ostvaruje vlastite prihode. Upravne pristojbe i upravno-kaznene mjere koje utvrđuje i izriče Agencija, sukladno članku 26. stavku 10. ZZTN-a, prihod su državnog proračuna Republike Hrvatske.

Plaće radnika Agencije uređene su Zakonom o plaćama u javnim službama, dok su nazivi radnih mjesta i koeficijenti složenosti poslova radnih mjesta u Agenciji uređeni Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama¹⁴⁹.

U tablici 1. prikazuje se plan i izvršenje rashoda Agencije za 2014. godinu promatrano po izvorima financiranja.

¹⁴⁹ Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama (Narodne novine, br. 25/2013, 72/13, 151/13, 09/14, 40/14, 51/14, 77/14, 83/14 - Ispravak, 87/14, 120/14, 147/14, 151/14, 11/15, 32/15 i 38/15)

Tablica 1. Plan i izvršenje rashoda Agencije po izvorima financiranja za 2014. godinu

Izvor financiranja	Plan 2014.	Izvršenje 2014.	Indeks	Struktura izvršenja po izvorima financiranja
1 - Opći prihodi i primici	12.575.887	12.413.243,18	98,71	100%
Ukupno	12.575.887	12.413.243,18	98,71	100%

U 2014. godini Agencija se je financirala samo iz jednog izvora, i to iz izvora 1- Opći prihodi i primici.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije u državnom proračunu za 2014. godinu iznosila su **12.575.887** kuna. Izvršenje rashoda iznosilo je **12.413.243,18** kuna što predstavlja 98,71 posto u odnosu na plan.

Nadalje, u tablici 2. prikazuje se plan i izvršenje rashoda Agencije za 2014. godinu prema proračunskoj klasifikaciji.

Tablica 2. Plan i izvršenje rashoda Agencije za 2014. godinu prema proračunskoj klasifikaciji

Skupina/podskupina računa	Plan 2014.	Izvršenje 2014.	% izvršenja	Struktura izvršenja u %
1	2	3	4(3/2)	5
31 Rashodi za zaposlene	9.157.842,00	9.062.880,13	98,96	73,01
311 Plaće (bruto)	7.827.420	7.767.994,83	99,24	
312 Ostali rashodi za zaposlene	30.763	21.568,46	70,11	
313 Doprinosi na plaće	1.299.659	1.273.316,84	97,97	
32 Materijalni rashodi	3.147.435	3.081.878,97	97,92	24,83
321 Naknade troškova zaposlenima	546.250	514.094,77	94,11	
322 Rashodi za materijal i energiju	286.350	283.037,33	98,84	
323 Rashodi za usluge	2.277.635	2.251.883,66	98,87	
329 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	37.200	32.863,21	88,34	
34 Financijski rashodi	3.800	2.743,21	72,19	0,02
343 Ostali financijski rashodi	3.800	2.743,21	72,19	
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	266.810	265.740,87	99,60	2,14
422 Postrojenja i oprema	186.710	185.737,81	99,48	
426 Nematerijalna proizvedena imovina	80.100	80.003,06	99,88	
Ukupno	12.575.887	12.413.243,18	98,71	100,00

Rashodi za zaposlene (31)

Rashodi za zaposlene izvršeni su u iznosu od 9.062.880,13 kuna, odnosno 98,96 posto u odnosu na plan. Promatrano po strukturi, rashodi za zaposlene činili su 73,01 posto rashoda u odnosu na ukupne rashode. U odnosu na 2013. godinu rashodi za zaposlene manji su za 546.201,57 kuna, odnosno za 5,68 posto. Smanjenje ovih rashoda posljedica je fluktuacije radnika, posebice radi prelaska dijela radnika u Ministarstvo financija poradi stupanja na snagu Zakona o državnim potporama (Narodne novine, br. 47/2014) kojim su ovlasti vezane za državne potpore iz nadležnosti Agencije prešle u Ministarstvo financija.

Materijalni rashodi (32)

Materijalni rashodi izvršeni su u iznosu od 3.081.878,97 kuna, odnosno 99,73 posto u odnosu na planirano, ili 24,83 posto u odnosu na ukupne rashode .

Najveći udio (73,06 posto) u materijalnim rashodima čine rashodi za usluge (podskupina 323). Unutar ovih rashoda najznačajniji su rashodi za zakup poslovnog prostora koji s izvršenim iznosom od 1.342.526,95 kuna čine 59,62 posto rashoda za usluge. Materijalni rashodi izvršeni su na razini rashoda 2013. godine, jer na većinu ovih rashoda Agencija nije mogla značajnije utjecati. Od područja na kojima je Agencija tijekom godine provodila mjere štednje bitno je naglasiti kontinuirano nastojanje da uz minimalno utrošena sredstva optimalno iskoristi postojeće resurse. Tako se, primjerice, proces obrazovanja i stručnog usavršavanja radnika provodi održavanjem redovitih „in house“ radionica, kontinuirano se radi na praćenju dinamike svih izdataka potrebnih za uspješan rad a posebice na odobravanju i praćenju rashoda za službena putovanja, koji su obveza Agencije radi prisustvovanja radnim skupinama ECN (Europske mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja). Za ove rashode uspostavljen je poseban proces planiranja i evaluacije uz naglasak kako je za dio tih izdataka dobivena refundacija sredstava od Europske Komisije, koja je uplaćena u Proračun.

Financijski rashodi (34)

Financijski rashodi izvršeni su u iznosu od 2.743,21 kuna odnosno 72,19 posto u odnosu na planirano. Ti rashodi odnose se na bankarske troškove pri provođenju usluga deviznog poslovanja i izvršeni su u smanjenom iznosu u odnosu na 2013. godinu.

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (42)

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine iznosili su u 2014. godini 265.740,87 kuna ili 2,14 posto ukupnih rashoda Agencije. Značajan porast ovih rashoda u odnosu na 2013. godinu ostvaren je radi nabavke opreme i softvera za digitalnu forenziku, koja je bila nužna radi izvršavanja aktivnosti proizašlih iz Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (potreba obavljanja nenajavljenih pretraga i inspekcijskih pretraga propisana je odredbama čl. 42.-46. ZZTN-a).

Tablica 3. Prikaz izvršenja rashoda Agencije 2014. godini u odnosu na 2013. godinu

Grupa računa	Izvršenje 2013	Izvršenje 2014	Indeks 2014/2013
1	2	3	4(3/2)
31 Rashodi za zaposlene	9.609.081,70	9.062.880,13	94,32
32 Materijalni rashodi	3.168.836,76	3.081.878,97	97,26
za redovne aktivnosti AZTN (izvor 1)	3.090.169,39	3.081.878,97	99,73
za projekt IPA (izvor 5)	78.667,37	0,00	0,00
34 Financijski rashodi	3.288,21	2.743,21	83,43
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	35.577,00	265.740,87	746,95
Ukupno	12.816.783,67	12.413.243,18	96,85

Zaključno, uspoređujući ukupno izvršenje rashoda Agencije za 2014. godinu u odnosu na izvršenje 2013. godine vidljivo je smanjenje ukupnih rashoda za 403.540,49 kuna odnosno za 3,15 posto.

Unutarnje ustrojstvo

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 te Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004¹⁵⁰.

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti Agencija odgovara Hrvatskom saboru odnosno jednom godišnje podnosi Hrvatskom saboru izvješće o radu za proteklu kalendarsku godinu.

Unutarnja organizacija, način poslovanja i druga pitanja značajna za rad Agencije uređena su Statutom Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Agencija je u svibnju 2014. godine donijela Izmjene i dopune Statuta, koje je potvrdio Hrvatski sabor 13. lipnja 2014. Godine (Narodne novine, br. 74/2014). Izmjenama i dopunama Statuta važeći Statut Agencije usklađen je s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 80/2013), te su iz njega brisane odredbe koje se odnose na područje državnih potpora, sukladno novom Zakonu o državnim potporama. U skladu s promjenama u nadležnosti, izmijenjena je i organizacijska struktura Agencije. Na slici 2. prikazuje se organizacijska struktura Agencije. U skladu s navedenim Izmjenama Statuta usvojen je i novi Pravilnik o unutarnjem redu Agencije te Sistematizacija radnih mjesta i stručnih uvjeta za obavljanje poslova u Agenciji.

Sukladno ZZTN-u za ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa, na radnike Agencije i članove Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja primjenjuju se opći propisi o radu.

Radom Agencije upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja koje se sastoji od pet članova, a imenuje ih i razrješava dužnosti Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Uvjeti za imenovanje i trajanje mandata, za razrješenje predsjednika i članova Vijeća, kao i djelokrug Vijeća, uređeni su Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

Dana 15. studenoga 2013. godine Hrvatski sabor je predsjednikom Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja imenovao Mladena Cerovca, mag. iur., te mr. sc. Ljiljanu Pavlic,

¹⁵⁰ Riječ je o već u tekstu ovoga izvješća spomenutoj Uredbi Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 001, 04. 01. 2003., i Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004.

mr. sc. Tatjanu Peroković i Denisa Matića, dipl. iur. članovima Vijeća¹⁵¹. Vesna Patrlj, dipl. iur. imenovana je 21. veljače 2014. godine članicom Vijeća na novi mandat od 5 godina¹⁵², te je odlukom Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 25. veljače 2014. izabrana za zamjenicu predsjednika Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja.

Vijeće u upravljanju Agencijom donosi odluke o svim općim i pojedinačnim aktima Agencije, na sjednicama Vijeća, većinom od najmanje tri glasa, a član Vijeća ne može biti suzdržan¹⁵³.

Stručna služba Agencije vodi postupke iz nadležnosti Agencije, dok Vijeće donosi odluke temeljem činjenica i okolnosti, odnosno činjeničnog stanja koje je u postupku utvrdila stručna služba. Neovisnost odnosno odvojenost vođenja postupka i priprema nacрта odluka, za koje pred Vijećem odgovara stručna služba, od njihovog konačnog donošenja od strane Vijeća, važan je sigurnosni mehanizam sprječavanja bilo kakvih koruptivnih djelovanja kod donošenja odluka u postupcima koji se vode u Agenciji.

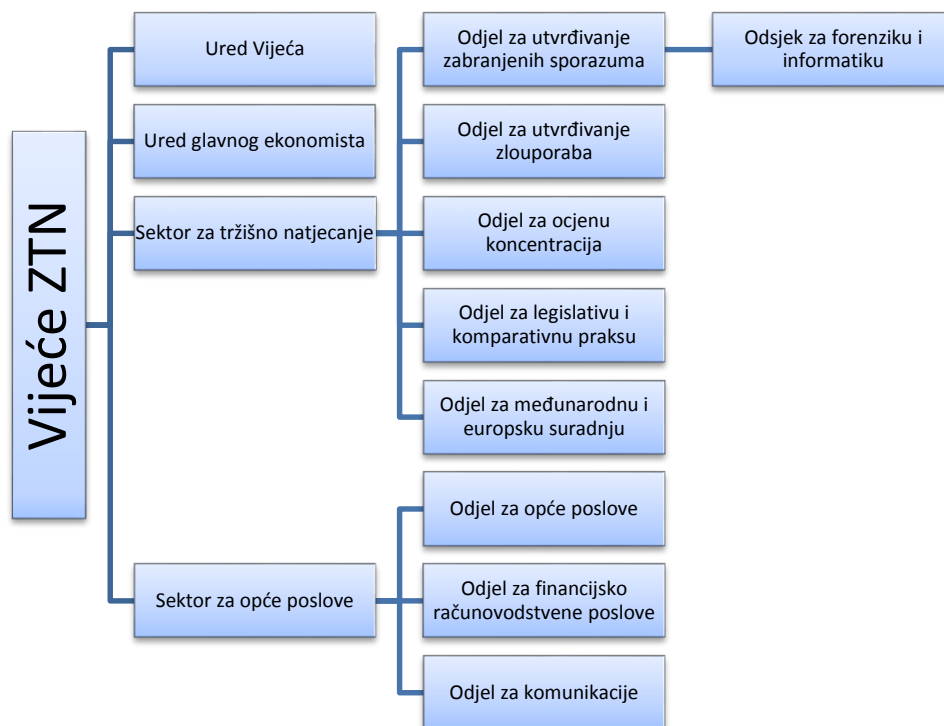
¹⁵¹ Odluka o imenovanju predsjednika i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine (Narodne novine, br. 139/2013).

¹⁵² Odluka o imenovanju članice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 21. veljače 2014. godine (Narodne novine, br. 27/2014).

¹⁵³ Članak 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 79/2009).

Shematski prikaz unutarnje organizacije AZTN-a

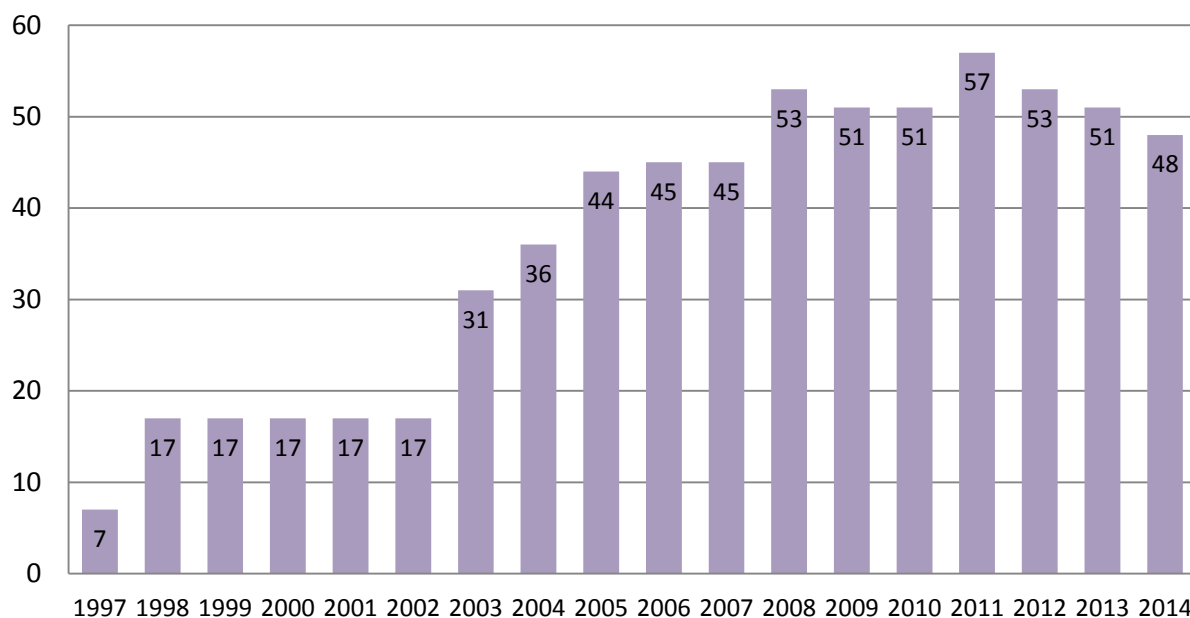
Slika 2. Shematski prikaz unutarnje organizacije AZTN-a

Zaposleni u AZTN-u

Agencija je u 2014. godini zapošljavala prosječno **48 djelatnika**, što je šest (6) posto manje nego u 2013. godini kada je Agencija imala 51 zaposlenog, te 9 posto manje nego u 2012. godini, kada je u Agenciji bilo ukupno 53 zaposlenih. U Agenciji je, kao i u sličnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja u drugim zemljama članicama EU koja se u potpunosti proračunski financiraju, prisutan problem fluktuacije zaposlenika, budući da je riječ o visoko obrazovanim zaposlenicima sa specifičnim kompetencijama i iskustvom. Razlog tome leži u neekspanzivnoj prirodi proračuna Agencije koji ne daje punu autonomiju u razvoju sustava napredovanja i nagrađivanja.

Slika 3. Broj zaposlenih u Agenciji u razdoblju od 1997. – 2014. godine

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Od ukupno 48 djelatnika u 2014. godini, 39 djelatnika bilo je uključeno u provedbu zakona iz nadležnosti Agencije, dok je preostalih 9 djelatnika obavljalo druge poslove usko povezane s provođenjem zakona i funkcioniranjem Agencije. U 2014. godini 10 djelatnika je imalo završene poslijediplomske znanstvene i stručne stupnjeve obrazovanja, svi voditelji postupaka u nadležnosti Agencije moraju imati položen pravosudni ispit, a od ukupno 17 pravnika, 16 ih ima položen pravosudni ispit. Od ukupno 48 zaposlenika Agencije 41 ima visoku stručnu spremu, 5 višu, a dvoje srednju stručnu spremu.

Edukacija zaposlenika

U skladu sa svojim financijskim mogućnostima, Agencija posebnu vrijednost daje kontinuiranom dodatnom obrazovanju i stručnom usavršavanju svojih radnika. Ovdje treba spomenuti jedinstveni i obvezni oblik internog usavršavanja - INTER-EDUKA – putem kojeg i članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja i djelatnici stručne službe Agencije međusobno razmjenjuju znanja o najnovijim propisima, trendovima, postupanjima i konkretnim odlukama u području zaštite tržišnog natjecanja. Tijekom 2014. godine kroz devet je predavanja obrađeno i prezentirano devet konkretnih predmeta koje je vodila Europska komisija i koji su imali sudski epilog. U 2014. godini predstavnici Agencije sudjelovali su i na seminarima i konferencijama iz područja zaštite tržišnog natjecanja u Hrvatskoj i inozemstvu. Ovdje se posebno ističu seminari u okviru OECD-ovog Regionalnog centra za tržišno natjecanje u Budimpešti koji tradicionalno pruža financijsku podršku ovakvom sustavnom obrazovanju sudionika iz zemalja koje nisu članice OECD-a.

Zaključak

Priloženim izvješćem o radu u 2014. godini, Agencija je, uvjereni smo, pokazala kako je učinkovita provedba propisa o tržišnom natjecanju *conditio sine qua non* za razvoj i jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva u najširem smislu te da je djelovanje Agencije u izvještajnom razdoblju donijelo stvarne koristi potrošačima, poput ponovnog otvaranja tržišta vodoprivrede, snižavanja cijena premija automobilske obvezne osiguranja za gotovo 600 milijuna kuna ili očuvanja kompetitivne strukture tržišta u maloprodaji i poboljšanju položaja dobavljača.

Također, i Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja je već u prvoj godini mandata pokazalo efikasnost i koheziju u radu te posvećenost realizaciji zacrtanih ciljeva.

Zaključno smatramo kako je važno naglasiti kako je AZTN krovna i ujedno jedina regulatorna agencija u Republici Hrvatskoj koja je nadležna za sva tržišta i koja djeluje „ex post” na postupanja poduzetnika na svim tržištima, neovisno o tome postoji li sektorski regulator ili ne. Uz to, AZTN već gotovo 20 godina provodi propise o zaštiti tržišnog natjecanja i promiče kulturu tržišnog natjecanja, a od pristupanja RH u EU ta je nadležnost dodatno ojačana izravnim primjenom EU propisa na ovome području.

Ipak, izvan znanstvene, uskostručne i dijela poduzetničke zajednice, odnosno u širem društvenom i političkom okruženju, Agencija se, nažalost, i dalje suočava s nepoznavanjem njezinih nadležnosti što dovodi do nerazumijevanja aktivnosti Agencije u krugovima donositelja odluka, što u širem smislu dovodi u pitanje svrhu postojanja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Budući da se AZTN u potpunosti financira sredstvima iz Državnoga proračuna, Agencija će u skladu s dodijeljenim joj sredstvima i ljudskim resursima kojima raspolaže u narednom razdoblju prvenstveno svoje aktivnosti usmjeriti na ostvarivanje strateških ciljeva uređenih u Programu rada AZTN-a za razdoblje od 2014. do 2016. godine. Također, Agencija će morati u narednom razdoblju osobitu pozornost usmjeriti i na usklađivanje ostvarivanja svojih ciljeva sa strateškim ciljevima Europske komisije s obzirom na činjenicu da je Agencija ravnopravni član Europske mreže tijela za tržišno natjecanje i mora djelovati sukladno obvezama koje proizlaze iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003.

Nadalje, poseban naglasak u radu AZTN-a bit će na uklanjanju svih pravnih i činjeničnih zapreka koje poduzetnicima onemogućavaju ili ograničavaju pristup i

nastup na tržištu, a osobito putem davanja mišljenja o usklađenosti, kako važećih zakona i drugih propisa tako i nacрта prijedloga zakona i drugih propisa s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

I nadalje ćemo veliku pozornost posvećivati analizama tržišta, a usmjerit ćemo se primarno na ona tržišta za koja postoje naznake slabosti u funkcioniranju koje mogu biti posljedica postupanja poduzetnika, strukture pojedinog tržišta, ponašanja i navika potrošača, utjecaja države kroz regulaciju te drugih čimbenika koji mogu imati negativan utjecaj na pojedino tržište.

Pored navedenog, dodatni angažman Agencije izvjesno će biti potreban i u suradnji s Europskom komisijom pri analizi tržišta koje je Komisija odlučila istraživati. Riječ je o tržištu energetske djelatnosti te u okviru Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta utvrđivanje mogućih problema povezanih s tržišnim natjecanjem koji utječu na europska tržišta e-trgovine. Istraživanje Komisije bit će posebno usredotočeno na potencijalne prepreke koje poduzetnici postavljaju prekograničnoj trgovini robom i uslugama na internetu i to u sektorima u kojima je e-trgovina najraširenija, primjerice elektronička roba, odjeća i obuća te digitalni sadržaji.

Djelovanje AZTN-a bit će usmjereno i na one poremećaje na tržištu koji potrošačima i poduzetnicima nanose najveću i izravnu štetu. Riječ je o teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, primjerice, otkrivanje horizontalnih sporazuma (kartela). U njihovom otkrivanju Agencija će posebno surađivati s Europskom komisijom i drugim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja. U tom smislu ćemo intenzivirati i aktivnosti vezane uz promicanje programa pokajnika koji u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno prepoznat i prihvaćen.

Rad Agencije će i nadalje biti transparentan kroz prezentiranje javnosti svih svojih odluka, mišljenja i stavova putem objava na mrežnim stranicama Agencije, kroz komunikaciju s medijima i najširoj javnosti te kroz suradnju s akademskom zajednicom.

Vjerujemo kako navedene strateške ciljeve možemo ostvariti, među ostalim, zahvaljujući iskustvenom znanju dijela zaposlenika Agencije unatoč zaprekama koje proizlaze iz nedostatno raspoloživih financijskih i ljudskih resursa Agencije. Navedeno je istaknula i Europska komisija u svom izvješću za Hrvatsku za 2015. godinu u kojem ocjenjuje kako nedostatan broj osoblja i drugih resursa otežava Agenciji da potakne intenzivnije natjecanje u hrvatskom poslovnom okruženju.

PRILOG I. Odluke agencije iz 2014. godine objavljene na internetskoj stranici AZTN-a

	Klasa	Predmet	područje	Vrsta odluke	Narodne novine
1	09.01.2014 UP/I 034-03/2013-02/016	Autor d.o.o., Zagreb i 24sata TV d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
2	17.01.2014 034-08/2013-01/308	Analiza tržišta maloprodaje iznajmljenih vodova i Test tri mjerila - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
3	22.01.2014 011-01/2014-02/002	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Zakona o državnim potporama, s Konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
4	06.02.2014 UP/I 034-03/2013-01/041	AZTN protiv Citroen Hrvatska d.o.o., inicijativa Inpendo servis j.d.o.o. i Auto Viola d.o.o. za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
5	06.02.2014 UP/I 034-03/2013-01/040	AZTN protiv Peugeot Hrvatska d.o.o., inicijativa Inpendo servis j.d.o.o. i Auto Viola d.o.o. za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
6	06.02.2014 UP/I 034-03/2014-01/008	AZTN protiv Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
7	06.02.2014 011-01/2014-02/003	Općina Zlatar Bistrica - prijedlog Sporazuma o zajedničkom gospodarenju otpadom	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
8	06.02.2014 UP/I 034-03/2013-02/017	Adris grupa d.d., Rovinj i Croatia osiguranje d.d., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	

9	13.02.2014 430-01/2014-03/003	Hrvatski zavod za zapošljavanje – Program državnih potpora za zapošljavanje i usavršavanje	Državne potpore	Mišljenje	
10	13.02.2014 UP/I 034-03/2013-01/045	AZTN protiv JADROLINIJA, Rijeka	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
11	04.03.2014 430-01/2013-03/006	HAMAG Invest - Pravilnik o izdavanju jamstva Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije	Državne potpore	Mišljenje	
12	04.03.2014 430-01/2013-03/005	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta – Izmjena Odluke o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije	Državne potpore	Mišljenje	
13	06.03.2014 UP/I 034-03/2013 02/028	AZTN protiv Zagrebačka banka d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
14	06.03.2014 UP/I 034-03/2013-01/036	AZTN protiv Panturist d.d., Osijek	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
15	06.03.2014 UP/I 034-03/2013-01/037	AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o privremenoj mjeri	35/2014
16	12.03.2014 011-01/2014-02/005	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Nacrt prijedloga Zakona o regulaciji tržišta željezničkih usluga s Konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
17	19.03.2014 011-01/2014-02/006	Ministarstvo financija - Prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis, ili djelomičan otpis potraživanja	Državne potpore	Mišljenje	
18	19.03.2014 UP/I 034-03/2013-02/007	Hrvatski Telekom d.d., Zagreb i OT-Optima Telekom d.d., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji	52/2014

19	24.03.2014 UP/I 034-03/2013-02/008	Agrokor d.d., Zagreb i Poslovni Sistemi Mercator d.d., Ljubljana, Republika Slovenija - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji	56/2014
20	24.03.2014 011-01/2014-02/008	Ministarstvo socijalne politike i mladih - Konačni prijedlog Obiteljskog zakona i Prijedlog iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
21	24.03.2014 011-01/2014-02/007	Državna geodetska uprava - Nacrt Iskaza o procjeni učinaka propisa za nacrt prijedloga Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
22	27.03.2014 430-01/2013-03/004	Poslovno-inovacijska Agencija Republike Hrvatske Bicro – Program potpora za poticanje inovacijsko- tehnologijskog sustava	Državne potpore	Mišljenje	
23	03.04.2014 UP/I 034-03/2014-01/003	AZTN protiv Primacošped d.o.o., Zagreb inicijativa poduzetnika Trast d.d., Split za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
24	10.04.2014 UP/I 034-03/2014-02/001	OTP banka Hrvatska d.d., Zadar i Banco Popolare Croatia d.d., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
25	10.04.2014 UP/I 034-03/2014-01/006	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja protiv Čistoća d.o.o., Zadar - temeljem inicijative g. Z.O. iz Zagreba radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
26	29.04.2014 011-01/2014-02/010	Ministarstvo financija - Konačni prijedlog Zakona o factoringu	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
27	08.05.2014 UP/I 034-03/2013-01/007	AZTN protiv Hrvatski Telekom d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
28	16.05.2014 UP/I 034-03/2014-01/004	AZTN protiv HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o., Elektra Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	

29	16.05.2014 011-01/2014-02/012	Ministarstvo branitelja - Nacrt prijedloga Zakona o dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, s Nacrtom konačnog prijedloga Zakona i Teze	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
30	22.05.2014 UP/I 034-03/2014-02/002	Carso Telecom B.V., Nizozemska i Telekom Austria Aktiengesellschaft, Austrija / VIPnet d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
31	29.05.2014 UP/I 034-03/2013-01/043	AZTN protiv Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
32	29.05.2014 011-01/2014-02/2013	Dubrovačko-neretvanska županija - Prijedlog Ugovora o financiranju rada Centra za poduzetništvo d.o.o. za 2014. godinu	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
33	12.06.2014 UP/I 034-03/2014-01/010	AZTN protiv Hrvatske revizorske komore, Zagreb, inicijativa poduzetnika Auditus d.o.o., Osijek za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
34	12.06.2014 UP/I 034-03/2013-01/034	AZTN protiv Hrvatsko društvo ortodonata Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o zabranjenom sporazumu	81/2014
35	12.06.2014 UP/I 034-03/2013-01/020	AZTN protiv Viro tvornica šećera d.d., Virovitica i Stridon-promet d.o.o., Dugo Selo	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
36	12.06.2014 UP/I 034-03/2013-01/019	AZTN protiv Viro tvornica šećera d.d., Virovitica i Konzum d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
37	12.06.2014 UP/I 034-03/2014-02/003	Spar Hrvatska d.o.o., Zagreb i dio poduzetnika Dinova-Diona d.o.o., Zagreb (20 prodajnih mjesta u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji) - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	

38	12.06.2014 011-01/2014-02/016	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode - Iskaz o procjeni učinaka Zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
39	12.06.2014 011-01/2014-02/015	Ministarstvo unutarnjih poslova - Prijedlog Iskaza o procjeni učinaka Zakona o zaštiti novčarskih institucija	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
40	12.06.2014 011-01/2014-02/014	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode - Iskaz o procjeni učinaka Zakona o potvrđivanju Dopunskog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uz Kartagenski protokol o biološkoj sigurnosti	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
41	27.06.2014 011-01/2014-02/017	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o računovodstvu	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
42	27.06.2014 011-01/2014-02/018	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
43	03.07.2014 UP/I 034-03/2014-01/016	AZTN protiv Adriatel d.o.o., Nova Mokošica - utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja temeljem inicijative Marlu d.o.o., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
44	03.07.2014 UP/I 034-03/2014-01/001	AZTN protiv INA d.d. Zagreb i Tanker d.d. Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
45	03.07.2014 UP/I 034-03/2014-01/005	AZTN protiv Peugeot Hrvatska d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o privremenoj mjeri	86/2014
46	10.07.2014 034-08/2014-01/221	Analiza tržišta pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	

47	10.07.2014 034-08/2014-01/200	Test tri mjerila na tržištu javno dostupne telefonske usluge u mjesnom i /ili međumjesnom prometu koja se pruža na fiksnoj lokaciji za privatne korisnike - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
48	10.07.2014 034-08/2014-01/201	Test tri mjerila na tržištu javno dostupne telefonske usluge u mjesnom i /ili međumjesnom prometu koja se pruža na fiksnoj lokaciji za poslovne korisnike - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
49	18.07.2014 UP/I 034-03/2014-01/007	AZTN protiv Jadranski naftovod d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
50	18.07.2014 034-08/2014-01/252	Lider express d.o.o., Žrnovnica-Split -prijava za obavljanje zamjenskih poštanskih usluga - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
51	18.07.2014 034-08/2014-01/253	Lider express d.o.o., Zagreb - prijava za obavljanje zamjenskih poštanskih usluga - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
52	30.07.2014 UP/I 034-03/2014-01/016	AZTN protiv Adriatel d.o.o., Nova Mokošica - utvrđivanje zlorabe vladajućeg položaja temeljem inicijative Marlu d.o.o., Split - zahtjev Marlu d.o.o., Split za uvid u spis	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se odbija uvid u spis.	
53	30.07.2014 UP/I 034-03/2013-01/015	AZTN protiv Dukat d.d., Zagreb i Konzum d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o zabranjenom sporazumu	106/2014
54	30.07.2014 UP/I 034-03/2013-01/017	AZTN protiv Kutjevo d.d., Kutjevo i KTC d.d., Križevci	Tržišno natjecanje	Rješenje o zabranjenom sporazumu	106/2014
55	30.07.2014 UP/I 034-03/2014-02/005	Ericsson AB, Stockholm, Švedska, putem Ericsson Nikola Tesla d.d., Zagreb i poslovna jedinica za pružanje usluga izgradnje i održavanja infrastrukture poduzetnika HT d.d., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
56	30.07.2014 UP/I 034-03/2014-02/004	Euro poticaji d.o.o., Zagreb i EPH d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	

57	30.07.2014 034-08/2014-01/273	Weber Escal d.o.o., Hrvatski Leskovac - prijava za obavljanje zamjenskih poštanskih usluga - zahtjev HAKOM-	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
58	05.09.2014 011-01/2014-02/031	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima, s Konačnim prijedlogom zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
59	10.09.2014 UP/I 034-03/2014-01/014	AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
60	10.09.2014 UP/I 034-03/2014-01/015	AZTN protiv Gradsko stambeno komunalno gospodarstvo d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
61	10.09.2014 UP/I 034-03/2013-01/037	AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o produljenju privremene mjere	111/2014
62	10.09.2014 UP/I 034-03/2014-01/018	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja protiv Javne ustanove Nacionalni park Kornati, Murter - utvrđivanje narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja temeljem inicijative Marine Hramina d.o.o., Murter	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
63	10.09.2014 011-01/2014-02/032	Ministarstvo turizma - Iskaz o procjeni učinaka propisa na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj pristojbi	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
64	10.09.2014 011-01/2014-02/030	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, s Konačnim prijedlogom zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
65	17.09.2014 034-08/2014-01/291	Analiza tržišta veleprodajnih prijenosnih segmenata iznajmljenih vodova - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	

66	17.09.2014 034-08/2014-01/338	Analiza tržišta veleprodajnih zaključnih segmenata iznajmljenih vodova - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
67	17.09.2014 034-08/2014-01/221	Analiza tržišta pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
68	02.10.2014 UP/I 034-03/2014-02/006	Plava laguna d.d., Poreč i Istraturist Umag d.d., Umag - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
69	06.10.2014 011-01/2014-02/034	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga zakona o dopuni Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje - Prijedlog iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
70	13.10.2014 UP/I 034-03/2014-01/020	AZTN protiv Autobusni kolodvor Split d.o.o., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
71	13.10.2014 UP/I 034-03/2014-03/001	AZTN protiv Ivana Obada, vlasnika Obrta za popravak, održavanje i trgovinu „Auto Obad“ servis, Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o izricanju upravno-kaznene mjere	
72	13.10.2014 UP/I 034-03/2014-01/011	AZTN protiv Dubrovačko-neretvanske županije, Dubrovnik, Hrvatske gospodarske komore-Županijske komore Dubrovnik, Dubrovnik, Zračna luka Dubrovnik d.o.o., Čilipi, Atlas d.d., Dubrovnik, Presečki grupa d.o.o., Krapina	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
73	13.10.2014 011-01/2014-02/035	Državni ured za upravljanje državnom imovinom - Plan upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
74	14.10.2014 011-01/2014-02/036	Ministarstvo socijalne politike i mladih - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj skrbi, s Konačnim prijedlogom zakona s tezama i prethodnom procjenom	Tržišno natjecanje	Mišljenje	

75	17.10.2014 011-01/2014-02/037	Ministarstvo socijalne politike i mladih - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim potporama, s konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
76	23.10.2014 UP/I 034-03/2013-01/018	AZTN protiv Carlsberg Croatia d.o.o., Koprivnica i KTC d.d., Križevci	Tržišno natjecanje	Rješenje o zabranjenom sporazumu	142/2014
77	23.10.2014 011-01/2014-02/038	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o proračunu, s Konačnim prijedlogom zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
78	28.10.2014 UP/I 034-03/2013-01/037	AZTN protiv Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se ukida privremena mjera	130/2014
79	20.11.2014 011-01/2014-02/039	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga zakona o izmjeni Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje, s Konačnim prijedlogom zakona - Prijedlog iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
80	24.11.2014 UP/I 034-03/2014-01/012	AZTN protiv Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
81	26.11.2014 UP/I 034-03/2014-01/027	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja protiv Agencije za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom - temeljem inicijative g. Predraga Peršića iz Zagreba radi utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
82	03.12.2014 UP/I 034-03/13-01/016	AZTN protiv Kraš d.d., Zagreb i Narodni trgovački lanac d.o.o., Sesvete	Tržišno natjecanje	Rješenje o zabranjenom sporazumu	7/2015
83	03.12.2014 UP/I 034-03/2014-01/013	AZTN protiv Autotrans d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
84	03.12.2014 011-01/2014-02/040	Vlada Republike Hrvatske, Ured za zakonodavstvo - Prijedlog Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2015. godinu	Tržišno natjecanje	Mišljenje	

85	12.12.2014 UP/I 034-03/2014-02/007	Adria Media Group d.o.o., Beograd, Republika Srbija – Adria Media Zagreb d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
86	12.12.2014 011-01/2014-02/042	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Prijedlog Strategije razvoja tržišta poštanskih usluga u RH do 2020. - Akcijski plan provedbe Strategije razvoja tržišta poštanskih usluga u RH do 2020. - Prijedlog zaključka Vlade RH	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
87	12.12.2014 011-01/2014-02/041	Državni hidrometeorološki zavod - Nacrt prijedloga Zakona o hidrometeorološkoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
88	17.12.2014 UP/I 034-03/2014-01/025	AZTN protiv Hrvatska radiotelevizija	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
89	17.12.2014 UP/I 034-03/2013-01/007	AZTN protiv Hrvatski Telekom d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
90	18.12.2014 011-01/2014-02/044	Grad Slavonski Brod - određivanje broja autotaksi prijevoznika i vozila kojima se obavlja autotaksi prijevoz na području Grada Slavonskog Broda	Tržišno natjecanje	Mišljenje	